

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
„DOLINA GŁUSZYNKI – CZĘŚĆ C” W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

MGR JOANNA ZOMERSKA

MGR INŻ. AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ

WSPÓŁPRACA:

MGR KRYSZYNA BEREZOWSKA-APOLINARSKA - AKUSTYKA

BIEGŁY Z LISTY WOJEWODY WLKP. NR 0006

POZNAŃ, LIPIEC 2012 R./ WRZESIEŃ 2012 R.*/ PAŹDZIERNIK 2012 R.**

*NINIEJSZA PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO UWZGLĘDNIĄ ZMIANY WPROWADZONE NA ETAPIE DOKONYWANIA UZGODNIEŃ

** NINIEJSZA PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO UWZGLĘDNIĄ ZMIANY PROJEKTU PLANU WYNIKAJĄCE Z UZYSKANYCH OPINII
I DOKONANYCH UZGODNIEŃ

1. WPROWADZENIE	3
1.1 Informacje wstępne	3
1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	6
2.1 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego	6
2.1.1 Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	6
2.1.2 Rzeźba terenu	7
2.1.3 Budowa geologiczna i warunki gruntowe	7
2.1.4 Warunki wodne	8
2.1.5 Flora	9
2.1.6 Fauna	10
2.1.7 Gleby	12
2.1.8 Klimat lokalny	13
2.1.9 Dziedzictwo kulturowe	14
2.2 Stan środowiska naturalnego	15
2.2.1 Jakość powietrza atmosferycznego	15
2.2.2 Jakość wód	17
2.2.3 Klimat akustyczny	17
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY	19
4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	21
4.1. Cel opracowania projektu planu	21
4.2. Ustalenia projektu planu	21
4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	27
4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	29
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBŁU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM	30
6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	33
6.1 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża	33
6.2 Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	34
6.3 Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	36
6.4 Oddziaływanie na klimat akustyczny	37
6.5 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz	37
6.6 Oddziaływanie na szatę roślinną	43
6.7 Oddziaływanie na zwierzęta	44
6.8 Oddziaływanie na ludzi	46
6.9 Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary cenne przyrodniczo	46
6.10 Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe	48
6.11 Oddziaływanie na dobra materialne	48
6.12 Oddziaływanie transgraniczne	49
7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA	49
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE	49
9. WNIOSKI	50
10. STRESZCZENIE	52

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Granica obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle mapy topograficznej miasta Poznania
3. Geologia
4. Mapa glebowo-rolnicza
5. Zasięgi oddziaływania hałasu lotniczego w porze dziennie-wieczornonocnej (LDWN) – w stanie istniejącym
6. Dokumentacja fotograficzna terenu opracowania
7. Projekt mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu, MPU, październik 2012 r. – etap procedury planistycznej – wyłożenie do publicznego wglądu

1. WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko, dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu.

Projekt planu miejscowego opracowywany jest na podstawie uchwały Nr XLIX/643/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu.

Granica wspomnianego powyżej projektu mpzp obejmuje tereny znajdujące się w południowo-wschodniej, peryferyjnej części miasta Poznania. Południowa wschodnia zachodnia granica obszaru opracowania przebiega zgodnie z granicą administracyjną miasta. Północną granicę obszaru opracowania w rejonie jego zachodniej i centralnej części stanowią tereny przylegające do ul. Głuszyna (w tym tereny zabudowane w rejonie Piotrowa), natomiast granica północno-wschodnia przebiega w sąsiedztwie ROD „Sypniewo” oraz terenów użytkowanych rolniczo, położonych powyżej ul. Sypniewo. Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem projektu planu miejscowego wynosi ok. 232 ha.

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*¹. W myśl powyższej ustawy prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Zgodnie z art. 51 ust. 1, organ administracji opracowujący m.in. projekt planu zagospodarowania przestrzennego sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, dotyczącej projektu planu miejscowego, wskazuje również art. 17, pkt. 4 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*², zgodnie z którym wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Głównym celem sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego, a także aspektami gospodarczymi i społecznymi, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

---

¹ Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z dnia 7 listopada 2008 r. ze zmianami

² Dz. U. z 2012 r., poz. 647

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy – Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismem RDOŚ-30-OO.III-7041-651/09/nb z dnia 23.04.2009 r.) oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu (pismem NS-72/1-114(1)/09 z dnia 01.04.2009 r.).

1.4 Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne Kondracki J., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. I Geomorfologia, PTPN, Wydz. Mat.-Przyr., Komitet fizjograficzny, Poznań 1961,
- Fizjografia urbanistyczna Szponar A., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2003,
- Wśród zwierząt i roślin, Kronika miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002,
- Środowisko naturalne miasta Poznania, część I, Urząd Miejski w Poznaniu, Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 1996,
- Majątki wielkopolskie tom VIII, Miasto Poznań; Goszczyńska J., Fundacja Ochrony Dziedzictwa Kultury Wsi i Rolnictwa w Szreniawie, Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania; Szreniawa 2004.

Materiały kartograficzne

- mapa zasadnicza dla obszaru planu w skali 1:1000,
- mapa ewidencyjna w skali 1:1000,
- mapa glebowo-rolnicza,
- mapa topograficzna w skali 1:10 000, ark. N-33-142-B-b-2 Daszewice, Geokart - International Sp. z o.o., Rzeszów, OPGK - Rzeszów S. A. 2007,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-142-B Mosina, GEOMAT Sp. z o.o. Poznań 2001,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-142-A Kórnik, GEOMAT Sp. z o.o. Poznań 2001,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-142-B Mosina, GEOMAT Sp. z o.o. Poznań 2004,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. N-33-142-A Kórnik, GEOMAT Sp. z o.o. Poznań 2004,
- szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 507 – Mosina N-33-142-B, Państwowy Instytut Geologiczny, 1991.

Akty prawne

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, o udziale społeczeństwa, w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2012 r., poz. 647),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2010 r. Nr 185, poz. 1243 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku *Prawo wodne* (Dz. U. z 2012 r., poz. 145),
- Ustawa z dnia z dnia 28 września 1991 *o lasach* (Dz. U. z 2011 r. Nr 12, poz. 59 ze zmianami),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 ze zmianami),
- Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. *dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych* (91/271/EWG),

- Dyrektywa Rady z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (96/62/WE),
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 120, poz. 826),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 stycznia 2012 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2012 r. Nr 14, poz. 81),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 sierpnia 2001 r. w sprawie określenia rodzajów siedlisk przyrodniczych podlegających ochronie (Dz. U. Nr 92, poz. 1029),
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 75, poz. 690, ze zmianami).

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- projekt Uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu, MPU 2012,
- Uchwała Nr XLIX/643/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, Uchwała Nr XXXI/299/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 18 stycznia 2008 r.,
- Program ochrony środowiska miasta Poznania na lata 2009-2012, Uchwała Nr LIV/729/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 12 maja 2009 r.,
- Mapa akustyczna miasta Poznania wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem, Etap I: Mapa akustyczna m. Poznania (2007), Etap II: Program ochrony przed hałasem (POH) (2008), Centrum Badań Akustycznych, Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań, czerwiec 2008, Uchwała Nr XLIII/521/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 14 października 2008 r. (Dz. U. Woj. Wlkp. z dnia 24 listopada 2008 r. Nr 200, poz. 3281),
- Rozporządzenie Nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań – Krzesiny w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 1/2008, poz. 1) straciło moc obowiązującą 15 listopada 2008 r. – zgodnie z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 października 2010 r.; sygn. akt II OSK 548/09,
- Dane o natężeniach ruchu pojazdów samochodowych na ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – dla stanu istniejącego oraz dla prognozy,
- Wyniki szacunkowych obliczeń akustycznych zasięgu oddziaływania hałasu samochodowego ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – w stanie istniejącym oraz dla prognozy,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2011,
- Roczny raport jakości powietrza województwa wielkopolskiego za rok 2011 r., WIOŚ, Poznań 2012 r.,
- Waloryzacja przyrodnicza użytku ekologicznego „Głuszyńka”, praca zespołowa pod kierownictwem prof. dr hab. Małgorzaty Klimko, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań 2005,
- Warunki gruntowo-wodne w dolinie rzeki Głuszyńki w rejonie Czapur (gmina Mosina, województwo wielkopolskie), Machowiak K., Flieger-Szymańska M., Biuletyn Państwowego Instytutu Geologicznego 445: 363-370, 2011 r.,
- Inwentaryzacja starych, cennych drzew na terenie miasta Poznania, 1995,
- Występowanie bobra europejskiego (*Castor fiber*) w Poznaniu, Bereszyński A., Homan E., 2007,

- The agreement on the conservation of populations of european bats (EUROBATS), Report on the implementation of the Agreement in Poland 2003-2005, Ministerstwo Środowiska, Warsaw, April 2007,
- Fort Ia (Royen) uwagi do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenów Poznańskiego Centrum Logistycznego na Żegrzu w Poznaniu, Dzięciołowski R., Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”, Poznań 2003,
- Walory przyrodnicze i plan ochrony użytku ekologicznego „Fort I – Starołęka”, Opracowania Polskiego Towarzystwa Ochrony Przyrody „Salamandra”, zeszyt 13,
- Pomniki Przyrody w Poznaniu Przewodnik, Jaros R., Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 2007.

Inne źródła:

- wizja terenowa (maj, lipiec 2012 r.)
- dokumentacja fotograficzna (MPU, lipiec 2012 r.)
- www.geoinfo.amu.edu.pl
- www.poznan.pios.gov.pl.

Powyższe materiały, w połączeniu z przeprowadzonymi wizjami terenowymi, pozwoliły na opracowanie charakterystyki stanu funkcjonowania środowiska w podziale na jego poszczególne komponenty.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku – w wyniku realizacji ustaleń planu.

Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – stopień ogólności (lub szczegółowości) ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1 Charakterystyka elementów środowiska przyrodniczego

2.1.1 Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty granicami projektu miejscowego planu zagospodarowania „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu położony jest w rejonie południowej granicy Poznania i częściowo stanowi fragment doliny Głuszyńki, zawierającej się między Głuszyną, Piotrowem a Daszewicami. Południowa oraz południowo-wschodnia granica obszaru objętego opracowaniem pokrywa się z przebiegiem granicy miasta Poznania. Szczegółowy przebieg granic omawianego obszaru został przedstawiony w załącznikach graficznych do niniejszej prognozy (załącznik 1 i 2).

Od północy analizowany obszar graniczy z fragmentem ul. Głuszyńska, zabudową w rejonie Piotrowa, ogrodem działkowym ROD „Sypniewo” oraz terenami rolniczymi, położonymi powyżej ul. Sypniewo. Od strony południowej sąsiedztwo przedmiotowego obszaru stanowią tereny leśne, łąkowe oraz inne tereny użytkowane rolniczo, położone w dolinie rzeki Głuszyńki (poza granicami administracyjnymi miasta Poznania, w rejonie miejscowości Daszewice). Należy również nadmienić, iż w dalszej odległości od północno-zachodniej granicy obszaru opracowania, zlokalizowane jest lotnisko wojskowe Poznań-Krzyszewo.

W dotychczasowym zagospodarowaniu analizowanego obszaru wyróżnić można przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo, obejmujące dużą część terenów położonych w centralnej oraz wschodniej części obszaru opracowania, a także tereny zieleni o charakterze łąkowym, występujące w części południowej. Tereny porośnięte zielenią niską występują najczęściej w sąsiedztwie cieku Głuszyńka, a także w sąsiedztwie licznie występujących rowów melioracyjnych, stanowiących urządzenia melioracji szczegółowej. W granicach obszaru opracowania występują również obszary leśne oraz tereny nieużytkowane.

Uzupełnienie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania stanowią nieliczne tereny zabudowy mieszkaniowej (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej), skupione głównie wzdłuż ul. Sypniewo i ul. Głuszyna. Zabudowie mieszkaniowej często towarzyszą zabudowania gospodarcze. W północnej części analizowanego obszaru, w sąsiedztwie ul. Głuszyna, zlokalizowane są również budynki stanowiące fragment zespołu dworsko-parkowego (m.in. dwór i dawny spichlerz), którym towarzyszy teren dawnego parku dworskiego. Lokalny układ komunikacyjny, zapewniający właściwą obsługę terenów znajdujących się w granicach analizowanego obszaru, tworzą ul. Sypniewo, ul. Głuszyna, ul. Gabszewicza oraz ul. Kopylnik.

Cały obszar objęty projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu wchodzi w skład południowo-wschodniego klina zieleni. Ponadto, analizowany obszar, wraz z innymi terenami położonymi w dolinie Głuszynki, do roku 2000 podlegał ochronie jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy³, natomiast część obszaru projektu mpzp (na odcinku od zachodniej granicy projektu planu do ul. Gabszewicza) stanowiła fragment użytku ekologicznego „Głuszyna” (o łącznej powierzchni 48 ha), utworzonego w celu ochrony walorów ornitologicznych.

2.1.2 Rzeźba terenu

Według podziału fizyczno-geograficznego Kondrackiego, teren objęty granicami planu leży w obrębie podprowincji Pojezierze Południowobałtyckie (314-315), makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5) oraz w obrębie mezoregionu Równina Wrzesińska (315.56).

Znaczna część obszaru objętego opracowaniem stanowi fragment doliny Głuszynki. Przebiega przez południową część omawianego obszaru i stanowi wyraźne rynnowe zagłębienie, wcinające się w otaczające ją obszary. Dno doliny położone jest na wysokości ok. 60-62 m n.p.m.

Wyższymi (w stosunku do terenów dolinnych) rzędnymi terenu charakteryzują się obszary obejmujące tereny zlokalizowane w części północnej, położone wzdłuż ul. Głuszyna (69-70 m n.p.m.), a przede wszystkim tereny położone w części północno-wschodniej, w rejonie ul. Sypniewo (70-79 m n.p.m.). Rzędne w granicach 66-73 m n.p.m. występują natomiast w obrębie stosunkowo niewielkiego wzniesienia, położonego w południowej części obszaru projektu mpzp, po wschodniej stronie ul. Kopylnik.

2.1.3 Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Obszar projektu planu położony jest w obrębie plejstocenijskiej ryny glacialnej, która została wypełniona osadami na skutek działalności akumulacyjnej zlodowacenia. Budowa geologiczna (w zakresie utworów czwartorzędowych) analizowanego obszaru wykazuje dość duże zróżnicowanie.

Na terenach położonych w obrębie doliny Głuszynki w zachodniej części obszaru projektu mpzp oraz na terenach zlokalizowanych między ul. Sypniewo i ul. Kopylnik utwory czwartorzędowe reprezentowane są przez wypełniające dno doliny holocenijskie torfy. W obrębie doliny Głuszynki miąższość tych utworów wynosi od 4 do 6 m. Osady holocenu reprezentowane są także przez występujące w obrębie dna doliny piaski i namuły piaszczyste. Utwory te budowane są zazwyczaj przez piaski drobno- i średnioziarniste, o szarej barwie. Miąższość tych utworów waha się w granicach 2-5 m (miejscami może osiągać 10 m).

W strefie krawędziowej doliny (w rejonie ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo) występuje pas czwartorzędowych piasków deluwialnych, budowanych przez utwory piaszczyste lub piaszczysto-pyłowate, których miąższość jest zróżnicowana.

Na znacznej części obszaru występują natomiast plejstocenijskie, różnoziarniste piaski i żwiry wodnolodowcowe poziomu sandrowego niższego, których miąższość często przekracza 5 m. Na obszarze zlokalizowanym w północnej części obszaru opracowania (na zachód od ul. Gabszewicza), występują także inne utwory plejstocenu – gliny zwałowe. Są to utwory silnie piaszczyste, charakteryzujące się barwą żółtą lub jasnobrązową (miejscami siwą z żółtymi smugami – marmurkowy). Miąższość tych utworów wynosi na ogół 3-5 m. W południowo-wschodniej części

³ powołany uchwałą Nr CV/610/94 Rady Miasta Poznania z dnia 10 maja 1994 r., obecnie nieobowiązujący na skutek obowiązywania ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U z 2001 r. Nr 3, poz. 21) oraz braku zapisu utrzymującego w mocy akty prawne powołujące użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne

analizowanego obszaru występują natomiast plejstocenijskie piaski i żwiry ozów, powstałych w wyniku procesów akumulacji w tunelach lodowcowych.

Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez plioceński kompleks iłów zielonych, zielononiebieskich i pstrych oraz mułków i piasków (miąższość tych osadów waha się w granicach 30-40 m), a także mioceńskie piaski (zazwyczaj drobnoziarniste) z wkładkami mułków i iłów, rozdzielonych pokładami węglowymi o różnej miąższości.

2.1.4 Warunki wodne

Na analizowanym terenie wody powierzchniowe reprezentowane są przede wszystkim przez ciek wodny Głuszynka, przepływający przez zachodni fragment omawianego obszaru, stanowiący prawobrzeżny dopływ rzeki Warty. Na wysokości wsi Kamionki Głuszynka łączy się z rzeką Kopel (Kopla), której fragment przepływa przez południowo-wschodnią część obszaru opracowania. Zgodnie z informacjami przedstawionymi na mapie hydrograficznej⁴, w sąsiedztwie granic obszaru opracowania (w rejonie ul. Daszewickiej) zlokalizowany jest posterunek wodowskazowy na Głuszynce. Pomiar wykonany na tym posterunku określa najwyższy i najniższy przepływ. W analizowanym punkcie wynosił on odpowiednio 14,80 m³/s i 0,02 m³/s.

W granicach analizowanego obszaru występuje również sieć rowów melioracyjnych, odwadniających użytki zielone położone w dolinie Głuszynki. Najliczniej występują one w południowej i centralnej części analizowanego. W okresie intensywnych opadów i roztopów na terenach tych tworzą się okresowe rozlewiska o znacznej powierzchni. Lokalne zasoby wód powierzchniowych uzupełniają stosunkowo niewielkie zbiorniki wodne, występujące na całym obszarze objętym granicami projektu mpzp, m.in. w rejonie dawnego założenia dworsko-parkowego.

Wody podziemne występują na analizowanym obszarze w obrębie czterech poziomów wodonośnych – poziomu mioceńskiego oraz trzech poziomów czwartorzędowych. Wody czwartorzędowe występują w obrębie poziomu wód gruntowych, poziomu międzyglinowego górnego oraz poziomu Wielkopolskiej Doliny Kopalnej.

Zalegający pod glinami środkowopolskimi poziom Wielkopolska Dolina Kopalna wykształcony jest w postaci osadów piaszczysto-żwirowych, których miąższość wynosi ok. 25 m. Czas przenikania zanieczyszczeń do warstwy wodonośnej na tym obszarze wynosi od 25 do 100 lat. Z uwagi na znaczenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 144 (Wielkopolska Dolina Kopalna) zarówno dla województwa, jak i dla miasta Poznania (znaczna powierzchnia oraz duża miąższość i zasobowość), zbiornik ten został określony jako obszar wysokiej ochrony (OWO). Wody GZWP Nr 144 (Wielkopolska Dolina Kopalna) występują w granicach całego omawianego obszaru.

Wody poziomu międzyglinowego górnego występują na obszarze doliny Głuszynki w utworach fluwioglacjalnych, zalegających między glinami bałtyckimi i środkowopolskimi. Poziom zalegania pierwszego zwierciadła wód gruntowych jest zróżnicowany i w znacznym stopniu zależy od budowy geologicznej i ukształtowania powierzchni (zazwyczaj występuje w piaskach dolinnych oraz wodnolodowcowych piaskach sandrowych). Na terenach leżących w obrębie terasy zalewowej Głuszynki oraz w sąsiedztwie rzeki Kopel (Kopla) wody gruntowe występują na głębokości od 0,0 do 1,0 m. W wyższych partiach terenu, obejmujących tereny położone wzdłuż ul. Głuszyna i ul. Sypniewo oraz tereny zlokalizowane w północno-wschodniej części obszaru opracowania, wody gruntowe zalegają na większych głębokościach (2,0 m p.p.t., miejscami głębiej). Podczas przeprowadzonych w 2005 roku odwiertów⁵, na terenach położonych w dolinie Głuszynki stwierdzono występowanie wód gruntowych na głębokościach od 0,3 do 0,7 m p.p.t., natomiast na terenach zlokalizowanych w sąsiedztwie zabudowy Piotrowa oraz terenach sąsiadujących z północnym odcinkiem ul. Gabszewicza wody gruntowe występowały na głębokości ok. 1,6 m p.p.t. Wody gruntowe zasilane są przez infiltrację wód opadowych oraz spływ wód z terenów o wyższych rzędnych. Cechują się sezonowym rytmem zasilania z jednym okresem wzniosu przypadającym na kwiecień lub maj oraz występowaniem niżówek w okresie od października do grudnia.

W granicach obszaru opracowania, zlokalizowana jest studnia awaryjna publiczna AQUANET, ujmująca wody czwartorzędowe (położona w północnej części omawianego obszaru). Dla studni tej nie została określona strefa ochronna ujęcia wód podziemnych.

⁴ mapa hydrograficzna w skali 1:50000, ark. N-33-142-B MOSINA

⁵ Waloryzacja przyrodnicza użytku ekologicznego „Głuszynka”, praca zespołowa pod kierownictwem prof. dr hab. Małgorzaty Klimko, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań 2005

2.1.5 Flora

Analizowany teren, wchodzący w skład południowego klina zieleni, obejmuje fragment doliny Głuszynki, charakteryzujący się stosunkowo dużym bogactwem florystycznym. Największą wartość ma niewątpliwie roślinność porastająca tereny dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka”, reprezentowana przez różnorodne zbiorowiska roślinne o charakterze naturalnym lub seminaturalnym (zachowane w różnym stopniu), a także roślinność terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Głuszynki. Na zachowanie cennych siedlisk wielu gatunków roślin, których występowanie w granicach miasta jest coraz rzadsze (przede wszystkim z uwagi na ciągłe powiększanie areалу terenów zurbanizowanych) pozwolił w znacznej mierze dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania większości terenów.

Obszar objęty projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” charakteryzuje się występowaniem terenów o zróżnicowanych warunkach siedliskowych. W jego granicach występują zarówno obszary leśne, tereny podmokłych (okresowo zalewanych) łąk występujących w sąsiedztwie rowów melioracyjnych, tereny intensywnie użytkowane rolniczo (grunty orne), jak i stanowiska ruderalne, towarzyszące nielicznym terenom zabudowy mieszkaniowej.

Jak już wcześniej wspomniano, największą wartość przyrodniczą mają tereny zlokalizowane między zachodnią granicą obszaru opracowania a ul. Gabszewicza, stanowiące fragment dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka”. Przeprowadzona w latach ubiegłych szczegółowa waloryzacja przyrodnicza terenów użytku ekologicznego wykazała, iż na terenach tych występują różnorodne zbiorowiska roślinne, wśród których znaczny udział mają tereny leśne oraz tereny trwałych użytków zielonych, w obrębie których prowadzone jest gospodarowanie kośne.

W sąsiedztwie ul. Gabszewicza występuje stosunkowo duży, zwarty kompleks leśny łągu jesionowo-wiązowego *Quercus-Ulmetum*, którego drzewostan tworzy klon jawor (*Acer pseudoplatanus*), dęby (*Quercus* spp.), wiązy (*Ulmus* spp.) oraz występująca w domieszce olsza (*Alnus glutinosa*). Warstwę podszytu stanowi głównie czeremcha zwyczajna (*Padus avium*) natomiast w runie występują gatunki takie jak podgorycznik zwyczajny (*Aegopodium podagraria*), czartawa pospolita (*Ciracea lutetiana*), kuklik (*Geum urbanum*) i glistnik jaskółcze ziele (*Chelidonium majus*). Północno-wschodnia część tego kompleksu leśnego wykazuje niestety ślady degeneracji, przejawiające się obecnością w drzewostanie sosny pospolitej (*Pinus sylvestris*), a także obcych geograficznie gatunków tj. robinia akacja (*Robinia pseudoacacia*) oraz kasztanowiec (*Aesculus pseudoplatanus*).

W sąsiedztwie łągu jesionowo-wiązowego występują również płaty zarośli bżowych *Aegopodio-Sambucetum nigrae*, w których poza bżem występuje robinia (*Robinia pseudoacacia*) oraz dominująca w runie pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*). Do ściany lasu łągowego przylega także niewielki zbiornik wodny, w obrębie którego wykształciły się fitocenozy z dominacją turzycy prosowej *Caricetum paniculatae*.

Na niewielkim obszarze zlokalizowanym w północno-zachodniej części obszaru opracowania występuje niewielki fragment olsu porzeczkowego *Carici elongatae – Alnetum*, którego drzewostan tworzy głównie olsza czarna (*Alnus glutinosa*). Słabo rozwinięty podszyt tworzy tu kruszyna pospolita (*Fragula alnus*) oraz bż (*Sambucus nigra*), natomiast runo tworzą przede wszystkim gatunki szuwarowe tj. turzyca brzegowa (*Carex riparia*).

Niezwykle istotną wartość przyrodniczą mają również siedliska występujące w sąsiedztwie Głuszynki oraz gęstej sieci rowów melioracyjnych, odwadniających tereny w południowej części obszaru opracowania. Wzdłuż istniejących rowów melioracyjnych występują pasy zadrzewień z olszą czarną (*Alnus glutinosa*). Z uwagi na niewielki stopień zwarcia mają one charakter widnych lasów o łąkowo-łągowym runie z dużym udziałem pokrzywy zwyczajnej (*Urtica dioica*), żywokostu lekarskiego (*Symphytum officinale*) oraz ostrożeńca warzywnego (*Cirsium oleraceum*).

Na terenach przylegających do rowów melioracyjnych występują płaty szuwarów z turzycą błotną *Caricetum acutiformis*, szuwaru mozgowego *Phalaridetum arundinaceae* (występujące w postaci pasa przylegającego do rzeki Głuszynki) oraz zwarte połacie szuwaru turzycy brzegowej *Caricetum ripariae*. We wschodniej części obszaru opracowania potwierdzono także występowanie szuwaru mannowego *Glycerietum maximae*.

Należy zauważyć, że na obszarze dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka”, którego fragment stanowią tereny obejmujące zachodnią część obszaru opracowania (od granicy zachodniej do ul. Gabszewicza), stwierdzono występowanie łącznie 33 taksonów mszaków oraz 198 gatunków roślin naczyniowych (także gatunki bardzo rzadkie i rzadkie), w tym 3 gatunków podlegających

ochronie – grążela żółtego (*Nuphar lutea*), porzeczki czarnej (*Ribes nigrum*) oraz jarzębu brekinia (*Sorbus torminalis*). W granicach analizowanego obszaru występuje jedynie porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), której stanowisko zlokalizowano w olszynie w środkowej części użytku ekologicznego⁶.

W wyniku przeprowadzonych w latach ubiegłych inwentaryzacji, na terenie dawnego użytku ekologicznego wskazano również stanowiska drzew okazałych o znacznych wymiarach. Na analizowanym obszarze są to: jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior*) o obwodzie od 176 do 309 cm i wysokości od 35 do 37 m, sosny zwyczajne (*Pinus sylvestris*) o wysokości 16 i 20 m oraz obwodzie wynoszącym 300 i 312 cm, topole czarne (*Populus nigra*) o obwodzie od 324 do 437 cm i wysokości od 30 do 36 m, kasztanowiec (*Aesculus hippocastanum*) o wysokości 20 m i obwodzie 279 cm, brzozy brodawkowate (*Betula pendula*) o wysokości od 20,5 do 23 m i obwodzie od 200 do 218 cm oraz olsze czarne (*Alnus glutinosa*) o wysokości od 13,5 i 19,5 m i obwodzie od 221 do 238 cm.

Istotnym elementem szaty roślinnej stanowi roślinność wysoka nasadzona w obrębie parku sąsiadującego z istniejącym dworem, założonego w drugiej połowie XIX w. W parku rosną drzewa o okazałych rozmiarach, osiągających niekiedy rozmiary drzew pomnikowych. Spotkać tu można między innymi okazy drzew takich jak: platany klonolistne (*Platanus acerifolia*), lipy drobnolistne (*Tilia cordata*), kasztanowce zwyczajne (*Aesculus hippocastanum*), dęby szypułkowe (*Quercus robur*), buki zwyczajne (*Fagus sylvatica*), wiązy górskie (*Ulmus glabra*), wiązy zwyczajne – odmiana korkowa (*Ulmus minor* var. *Suberosa*), jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior*), topole białe (*Populus alba*) i topole kanadyjskie (*Populus x canadensis*). Poza wspomnianymi powyżej drzewami na terenie parku występują również krzewy bzu czarnego (*Sambucus nigra*), śnieguliczki (*Symphoricarpos albus*), lilaka pospolitego (*Syringa vulgaris*), jaśminowca (*Philadelphus* sp.), tawuły (*Spirea* sp.), berberysu (*Berberis* sp.), forsycji (*Forsythia* sp.), porzeczki (*Ribes* sp.), trzmieliny (*Euonymus* sp.) czy ligustru (*Ligustrum* sp.). W podszycie występuje gdzieś objęty ochroną prawną (ochrona częściowa) bluszcz pospolity (*Hedera helix*).

W granicach obszaru objętego projektem mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu występują również tereny leśne o mniejszej wartości przyrodniczej, których drzewostan buduje sosna (*Pinus sylvestris*), której sporadycznie towarzyszy brzoza brodawkowata (*Betula pendula*), dąb (*Quercus* ssp.), czy robinia akacja (*Robinia pseudoacacia*). W podszycie największego fragmentu leśnego, zlokalizowanego w południowo-wschodniej części omawianego obszaru występuje głównie czeremcha (*Padus* ssp.), dąb (*Quercus* ssp.) i kruszyna pospolita (*Frangula alnus*).

Na znacznych obszarach położonych w granicach analizowanego obszaru występują również tereny trwałych użytków zielonych, na których prowadzone jest użytkowanie kośne. W sąsiedztwie pól uprawnych licznie występują natomiast zbiorowiska segetalne, z udziałem gatunków takich jak maruna bezwonna (*Multicaria inodora*) czy gwiazdnica pospolita (*Stellaria media*).

Lokalną szatę roślinną uzupełniają zbiorowiska ruderalne, towarzyszące nielicznej zabudowie, a także zbiorowiska porastające tereny sąsiadujące z zabudową mieszkaniową wielorodzinną Piotrowa (poza granicami projektu planu).

2.1.6 Fauna

Dotychczasowy charakter użytkowania terenów objętych projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a także stosunkowo niewielki stopień przekształceń terenów położonych w dolinie Głuszynki, wpłynął niewątpliwie na częściowe zachowanie siedlisk o charakterze zbliżonym do siedlisk naturalnych i półnaturalnych, stanowiących miejsce występowania różnorodnych gatunków zwierząt. Występowanie siedlisk o odmiennych warunkach środowiskowych sprawia, że na terenie tym spotkać można gatunki zwierząt związane z środowiskami leśnymi, łąkowymi, jak i gatunki pospolicie występujące na obszarze miasta.

Występujące na obszarze opracowania łąki (odwadniane za pomocą istniejącego systemu melioracyjnego) są siedliskiem wielu gatunków bezkręgowców, w tym owadów i ślimaków. Obecność nasłonecznionych terenów otwartych, porośniętych dużą ilością kwitnących roślin łąkowych, sprzyja pojawianiu się najbardziej widocznych przedstawicieli owadów – motyli. Na terenach położonych w granicach dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka” potwierdzono obecność przedstawicieli rodzin

⁶ Waloryzacja przyrodnicza użytku ekologicznego „Głuszynka”, praca zespołowa pod kierownictwem prof. dr hab. Małgorzaty Klimko, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań 2005

bielinkowatych (*Pieridae*), południcowatych (*Nymphalidae*), modraszkiowatych (*Lycaenidae*), oczernicowatych (*Satyridae*) oraz powszelakowatych (*Hesperiidae*)⁷.

Na obszarach zadrzewionych oraz terenach wilgotnych i podmokłych, stwierdzono występowanie kilku gatunków ślimaków, między innymi bursztyńki pospolitej (*Succinea oblonga*), ślimaka zaroślowego (*Arianta arbustorum*), ślimaka gajowego (*Cepaea nemoralis*) oraz ślimaka winniczka (*Helix pomatia*), który występuje na tych terenach bardzo licznie.

Obecność wód powierzchniowych w postaci większych cieków wodnych oraz niewielkich zbiorników wodnych warunkuje występowanie na obszarze projektu planu kilku gatunków ryb. W przepływających przez obszar opracowania wodach rzeki Głuszynka i Kopel (Kopla) występują klenie (*Squalius cephalus*), szczupaki (*Esox lucius*), karasie (*Carassius*) oraz płocie (*Rutilus rutilus*). W wodach znajdujących się na terenie zabytkowego założenia dworsko-parkowego stawów żyją natomiast leszcze (*Abramis brama*), karpie (*Cyprinus carpio*), płocie (*Rutilus rutilus*) i amury (*Ctenopharyngodon idella*).

Podmokłe i okresowo zalewane łąki, sieć niewielkich rowów melioracyjnych oraz obecność większych cieków wodnych – Głuszynki oraz Kopli (Kopla) i niewielkich zbiorników wodnych sprawia, że teren ten jest atrakcyjnym miejscem do rozrodu i bytowania kilku gatunków rodzimych płazów. Do notowanych na terenach doliny Głuszynki gatunków należą: traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*) i grzebieniasta (*T. cristatus*), ropucha szara (*Bufo bufo*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba moczarowa (*R. arvalis*), żaba śmieszka (*R. ridibunda*), żaba jeziorkowa (*R. lessonae*) oraz żaba wodna (*R. esculenta*). W obrębie doliny Głuszynki spotkać można także kumaka nizinnego (*Bombina bombina*).

Na obszarze doliny Głuszynki występują również trzy gatunki rodzimych gadów – jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), jaszczurka żyworodna (*L. vivipara*) oraz zaskroniec (*Natrix natrix*). Ze względu na bliskość terenów doliny oraz ścisły związek z przylegającymi do niej obszarami łąkowymi można stwierdzić, iż gatunki te mogą migrować na tereny objęte granicami projektu mpzp. Jednocześnie należy zaznaczyć, że wszystkie gatunki rodzimych płazów i gadów podlegają ścisłej ochronie na podstawie obowiązujących przepisów prawa⁸.

Z uwagi na występowanie w dolinie Głuszynki mozaiki różnorodnych siedlisk, tereny te stanowią atrakcyjne miejsce gniazdowania i żerowania wielu gatunków ptaków. Na obszarze objętym granicami projektu planu zróżnicowanie siedlisk jest nieco mniejsze niż na obszarze całej doliny, jednakże bezpośrednie sąsiedztwo tych terenów oraz sieć wzajemnych powiązań przyrodniczych pozwala przypuszczać, że gatunki ptaków zaobserwowane w obrębie doliny Głuszynki (w tym w granicach dawnego użytku ekologicznego) pojawiają się również w granicach obszaru opracowania.

Na terenach leśnych, na skrajach lasów oraz na terenach o charakterze parkowym, spotkać można dzięcioła dużego (*Dryocopus minor*) i średniego (*Dryocopus medius*), kowalika (*Sitta europaea*), mazurka (*Passer montanus*), kilka gatunków sikor (*Parus*) oraz szpaka (*Sturnus vulgaris*). Występuje tu także grzywacz (*Columba palumbus*), sójka (*Garrulus glandarius*) oraz kukułka (*Cuculus canorus*). Licznie występują także przedstawiciele ptaków związanych z terenami otwartymi (tereny pól uprawnych i łąk). Na obszarach tych można zaobserwować skowronka (*Alauda arvensis*), świergotka łąkowego (*Anthus pratensis*), trznadla (*Emberiza citrinella*), pliszkę siwą (*Motacilla alba*), cierniówkę (*Sylvia communis*) czy łozówkę (*Acrocephalus palustris*), a w obrębie śródpolnych zadrzewień bażanta (*Phasianus colchicus*). W obrębie siedlisk wilgotnych, a także siedlisk charakteryzujących się najmniejszym stopniem przekształcenia, spotkać można natomiast gatunki ptaków spotykanych na obszarze miasta znacznie rzadziej. Do gatunków tych zaliczyć można żurawia (*Grus grus*), bączka (*Ixobrychus minutus*), świerszczaka (*Locustella naevia*), strumieniówkę (*Locustella fluviatilis*), remiza (*Remiz pendulinus*), krętogłowa (*Jynx torquilla*) czy dudka (*Upupa epos*).

Występujące na obszarze opracowania tereny łąkowe oraz tereny pól uprawnych są także miejscem żerowania ptaków zalatujących na te tereny z terenów sąsiednich, zlokalizowanych poza granicami obszaru opracowania. Ze względu na dostępność pokarmu, spotkać tu można np. bociana białego (*Ciconia ciconia*) czy kaczkę krzyżówkę (*Anas platyrhynchos*). Niekiedy pojawiają się tu również ptaki drapieżne takie jak pustułka (*Falco tinnunculus*), myszołów (*Buteo buteo*), kania ruda (*Milvus milvus*) czy kania czarna (*Milvus migrans*).

⁷ Waloryzacja przyrodnicza użytku ekologicznego „Głuszynka”, praca zespołowa pod kierownictwem prof. dr hab. Małgorzaty Klimko, Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu, Poznań 2005

⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419),

Obecność w granicach obszaru analizy różnorodnych siedlisk, w tym siedlisk charakteryzujących się dużym (jak na warunki miejskie) stopniem naturalności, sprzyja występowaniu przedstawicieli rodzimych gatunków ssaków. Obecność terenów leśnych oraz terenów otwartych sprzyja pojawianiu się na tych terenach reprezentantów większych gatunków ssaków, takich jak zając szarak (*Lepus europaeus*), sarna (*Capreolus capreolus*) czy dzik (*Sus scrofa*). Drapieżniki reprezentowane są na terenie doliny Głuszynki jedynie przez stosunkowo często spotykanego w obrębie klinów zieleni lisa (*Vulpes vulpes*).

Do ssaków owadożernych, spotykanych na obszarze doliny Głuszynki, należy kret (*Talpa europaea*) oraz ryjówka aksamitna (*Sorex araneus*), natomiast gryzonie reprezentowane są przez wiewiórkę pospolitą (*Sciurus vulgaris*) oraz nornika (*Microtus*). Dolina Głuszynki jest także miejscem występowania bobra europejskiego (*Castor fiber*), podlegającego ochronie gatunkowej⁹. W granicach analizowanego obszaru w 2005 r. stwierdzono lokalizację jednego stanowiska tego gatunku, położonego w rejonie ujścia Kopli do Głuszynki (wschodnia część analizowanego obszaru). Należy wspomnieć, że w obrębie całej zlewni Głuszynki zlokalizowano sześć aktywnych stanowiska bobra (cztery w granicach administracyjnych miasta Poznania)¹⁰.

Korzystne warunki siedliskowe przyciągają na te tereny również nietoperze, wśród których potwierdzono występowanie nocka rudego (*Myotis daubetoni*) oraz borowca wielkiego (*Nyctalus naoctula*). Niewykluczone jest również występowanie innych gatunków nietoperzy.

Reasumując, duża różnorodność przedstawicieli fauny występujących w granicach omawianego obszaru związana jest z różnorodnością występujących na tym terenie biotopów oraz z ograniczonym negatywnym wpływem obszarów miasta, pozwalającym na zachowanie siedlisk o charakterze zbliżonym do naturalnego.

2.1.7 Gleby

W obrębie części terenów objętych projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu (położonych w bezpośrednim sąsiedztwie Głuszynki) gleby zachowały w znacznej mierze swoje naturalne właściwości dzięki dotychczasowemu sposobowi zagospodarowania (użytki zielone). W większym stopniu przekształcenia naturalnych właściwości gleb występują natomiast w obrębie terenów intensywnie użytkowanych rolniczo, obejmujących przede wszystkim pola uprawne. Gleby użytkowane na cele produkcji rolnej charakteryzują się zazwyczaj przemieszaniem wierzchnich warstw profilu glebowego, wynikającym z przeprowadzanych zabiegów agrotechnicznych (np. głęboka orka), jak również zmianami w składzie chemicznym, pojawiającymi się na skutek stosowania nawozów i środków ochrony roślin.

Największa skala przekształceń gleb dotyczy jednak terenów komunikacyjnych oraz terenów zabudowanych. Na skutek silnych zmian, związanych z lokalizacją na terenach zabudowy mieszkaniowej, sieci infrastruktury technicznej oraz elementów układu komunikacyjnego powstają grunty antropogeniczne. Naturalnie występujące gleby nie spełniają wymogów technicznych, jakie są konieczne w przypadku realizacji tego typu inwestycji, w związku z czym, w celu uzyskania odpowiednich właściwości gruntu dokonuje się przemieszczenia dużych mas ziemnych, utwardzenia oraz wzbogacenia podłoża o materiały mineralne takie jak: piasek, żwir, cement i inne. Działania te prowadzą do utraty naturalnych właściwości fizycznych, chemicznych oraz biologicznych gleb na terenach, na których zlokalizowana została zabudowa. Należy jednak zaznaczyć, że skala tego typu przekształceń jest na analizowanym obszarze stosunkowo niewielka, głównie z uwagi na występowanie nielicznej zabudowy (rejon ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo) oraz mało rozbudowanego układu komunikacyjnego.

Na analizowanym obszarze dominują gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne, wykształcone na piaskach słabogliniastych przykrywających warstwę piasków lekkich, zaliczane do kompleksu żytniego słabego (6) i najslabszego (7). Miejscami gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne wykształcone są na piaskach gliniastych lekkich zalegających na glinach lekkich (piaszczysto-gliniastych). W tych przypadkach zaliczane są one zazwyczaj do kompleksu żytniego dobrego (5).

Znacznie mniejszy udział mają czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, wykształcone na piaskach gliniastych mocnych zalegających na glinach lekkich (zaliczane do kompleksu zbożowo-

⁹ ochrona częściowa, Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 237, poz. 1419)

¹⁰ Występowanie bobra europejskiego (*Castor fiber*) w Poznaniu, Bereszyński A., Homan E., 2007

pastewnego słabego) oraz na piaskach gliniastych lekkich przykrywających warstwę piasków luźnych (zaliczane do kompleksu żytniego dobrego). Na niewielkim obszarze we wschodniej części omawianego obszaru występują również czarne ziemie właściwe wykształcone na glinach lekkich.

Gleby bielcowe i pseudobielcowe występują jedynie na niewielkim obszarze powyżej wschodniego odcinka ul. Sypniewo. Gleby te wykształcone zostały na piaskach słabogliniastych zalegających na glinach lekkich. Zaliczone zostały do 5 kompleksu rolniczej przydatności gleb – kompleksu żytniego 9żytnio-ziemniaczanego) dobrego.

W części południowo-zachodniej, centralnej (częściowo) oraz południowo-wschodniej występują kompleksy trwałych użytków zielonych, zaliczanych do użytków zielonych średnich (2z) oraz użytków zielonych słabych i bardzo słabych (3z). Na terenach tych występują przede wszystkim torfy niskie oraz gleby murszowo-mineralne i murszowate. Grunty te zostały zaliczone do IV i V klasy bonitacyjnej.

Na terenach zajmowanych obecnie przez lasy występują gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne, wykształcone na piaskach słabogliniastych zalegających na piaskach luźnych.

2.1.8 Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak teren całego Poznania, należy do Regionu Środkowowielkopolskiego. Warunki klimatyczne w Poznaniu odzwierciedlają wartości elementów klimatu uzyskane z pomiarów prowadzonych na stacji IMGW Poznań – Ławica. Elementy klimatu na wyżej wspomnianej stacji przedstawia nam poniższa tabela:

Tabela 1. Elementy klimatu w rejonie Poznań – Ławica (wg IMGW w Poznaniu)

OKRES	MIESIĄC												ROK
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
ŚREDNIA MIESIĘCZNA TEMPERATURA POWIETRZA (°C)													
ROK 2010	-6,5	-1,0	3,6	8,8	11,5	17,4	22,1	18,7	12,5	6,5	4,7	-5,6	7,7
WIEOLECIE 1971-2000	-1,2	-0,5	3,2	7,7	13,5	16,4	18,3	17,7	13,0	8,2	3,2	0,3	8,3
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA (%)													
ROK 2010	85	85	80	69	83	67	61	78	83	79	92	93	80
WIEOLECIE 1971-2000	86	85	78	72	69	72	72	74	80	84	87	88	79
ŚREDNIA MIESIĘCZNA PRĘDKOŚĆ WIATRU (M/S)													
ROK 2010	4,0	3,4	4,0	3,7	3,4	3,0	3,1	3,1	3,3	3,8	3,8	4,1	3,6
WIEOLECIE 1971-2000	3,9	3,8	4,0	3,7	3,3	3,3	3,2	2,8	3,0	3,3	3,8	3,9	3,5
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WYSOKOŚĆ OPADU ATMOSFERYCZNEGO (MM)													
ROK 2010	28	18	42	27	111	17	81	153	74	8	100	58	692
WIEOLECIE 1971-2000	29	23	33	31	47	62	76	56	44	35	33	39	508

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska; www.poznan.pios.gov.pl

Średnia roczna suma opadów dla terenu Poznania należy do najniższych w kraju. Pomiar wielkości opadów atmosferycznych dla posterunku Poznań – Ławica wykazały, że średnia wartość opadu atmosferycznego z wielolecia (w okresie 1971-2000) wynosiła 508,0mm. Natomiast roczna suma opadów atmosferycznych, stanowiąca 136% normy, wynosiła w roku 2010 692 mm.

Rozkład temperatur, podobnie jak ilości opadów, ma charakter roczny. Najcieplejszym miesiącem roku 2010 był lipiec – średnia miesięczna temperatura w Poznaniu wyniosła 22,1°C, z kolei najniższe temperatury odnotowano w styczniu, kiedy średnia miesięczna temperatura wyniosła w Poznaniu -6,5°C. W skali roku średnia temperatura wynosi dla miasta Poznania 7,7°C.

Równie istotnymi czynnikami meteorologicznymi, wpływającymi na klimat miasta, a w szczególności na stężenia i rozkład przestrzenny zanieczyszczeń powietrza, jest kierunek oraz siła wiatru.

Dla obszaru Poznania stwierdzono największą częstotliwość występowania wiatrów z sektora zachodniego, o dość niewielkiej sile – średnia roczna wartość wynosiła 3,6 m/s. Najwyższą średnią miesięczną prędkość wiatru zanotowano w Poznaniu w 2010 r. w grudniu – 4,1 m/s. Z kolei najniższa średnia miesięczna prędkość wiatru wystąpiła, podobnie jak w wieloleciu – w lecie, jednak w czerwcu (3,0 m/s), a nie w sierpniu.

Rozkład kierunków wiatru w Poznaniu w 2010 r. charakteryzuje, podobnie jak w wieloleciu 1971-2000, zdecydowana przewaga wiatrów z sektora zachodniego oraz mały udział wiatrów z kierunków N i NE (15%). Co istotne, w sierpniu i wrześniu zwiększyła się liczba cisz, co może przyczynić się do pogorszenia sytuacji aerosanitarnej w regionie. Tego typu sytuacje, charakteryzujące się między innymi bardzo małymi prędkościami wiatru utrzymującymi się przez dłużej niż 48 godzin, wystąpiły w Poznaniu, poza styczniem, również pod koniec września i października.

Wilgotność względna powietrza na terenie Poznania zależy od pory roku. W 2010 r. na terenie Poznania nie wystąpiła susza hydrograficzna. Najwyższą wartość wilgotności osiąga w okresie zimowym, w tym najwyższą w 2010 r. zanotowano w grudniu (93%). Natomiast najniższe wartości występują w miesiącach letnich, takich jak czerwiec i lipiec, kiedy osiągnęła wartości 67% i 61%. Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

Analizowany obszar, pomimo typowych dla miasta warunków klimatycznych, wyróżnia swoisty mikroklimat. Przyczyną występowania nieco odmiennych warunków klimatycznych jest przede wszystkim obecność doliny Głuszyńki, przebiegającej przez niemal cały analizowany obszar. Obecność cieków wodnych oraz specyficzne ukształtowanie powierzchni sprzyja zwiększeniu częstotliwości występowania zjawiska inwersji termicznej, a także niekorzystnych zjawisk klimatycznych w postaci częstych zamgleń i wyższej wilgotności powietrza. W obrębie dolin rzecznych obserwuje się również występowanie odchyłeń od różnicy wiatrów (wyznaczonej dla stacji meteorologicznej Poznań – Ławica) oraz gorszych warunków przewietrzania. Z uwagi na brak danych meteorologicznych, pochodzących z posterunków zlokalizowanych w pobliżu analizowanego terenu, nie było możliwe szczegółowe określenie mikroklimatu, jakim charakteryzuje się analizowany obszar. Pozytywny wpływ na lokalny mikroklimat ma natomiast obecność terenów leśnych, wpływających modyfikująco i korzystnie na rozkład wilgotności i temperatury. Zieleń wysoka stanowi także naturalną barierę dla przemieszczających się mas powietrza i jednocześnie hamuje prędkość wiatru.

2.1.9 Dziedzictwo kulturowe

W granicach analizowanego obszaru zlokalizowane są m.in. budynki wchodzące w skład założenia dworsko-parkowego, wpisanego do rejestru zabytków decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Poznaniu z dnia 19.03.1990 r. pod nr A 317. Założenie dworskie składało się niegdyś z zespołu dworskiego (dwór i park), zespołu folwarcznego oraz koloni domów pracowników folwarcznych. Na obszarze objętym projektem planu zlokalizowany jest budynek dworu wraz z przylegającym do niego parkiem oraz domkiem ogrodnika (łącznie powierzchnia terenu objętego ochroną konserwatorską wynosi 5,3358 ha). Jest to murowany z cegły budynek o zwartej bryle, podpiwniczony, parterowy z mieszkalnym poddaszem, wybudowany w 1907 r. dla Antoniego Unruga. Ponadto, w granicach analizowanego obszaru ochronie konserwatorskiej podlega również budynek dawnego spichlerza zlokalizowanego na terenie wspomnianego powyżej dawnego folwarku (przy ul. Sypniewo 2a).

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Miejskiego Konserwatora Zabytków, na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu znajduje się także szereg udokumentowanych stanowisk archeologicznych o dużej wartości poznawczej, ujętych na Archeologicznym Zdjęciu Polski. Obejmują one:

- osadę kultury łużyckiej AZP 54-28/31,
- osadę wczesnośredniowieczną AZP 54-28/29,
- osadę wczesnośredniowieczną AZP 54-28/30,
- osadę późnośredniowieczną AZP 45-28/06,
- osadę kultury neolitycznej i kultury łużyckiej AZP 54-28/05,
- osadę wczesnośredniowieczną AZP 53-28/65,
- osadę późnośredniowieczną AZP 55-28/64,
- osadę kultury przeworskiej AZP 55-28/63,
- osadę kultury przeworskiej AZP 55-28/61,

- osadę kultury łżyckiej i przeworskiej AZP 55-28/62,
- osadę wielokulturową AZP 55-28/60
- osadę kultury łżyckiej AZP 55-28/59
- osadę kultury łżyckiej AZP 53-28/32 – jedynie fragment znajdujący się w granicach projektu mpzp.

2.2 Stan środowiska naturalnego

2.2.1 Jakość powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego na danym terenie mają źródła emisji zlokalizowane w granicach analizowanego obszaru, jak również źródła emisji zlokalizowane na terenach bezpośrednio z nim sąsiadujących.

Ze względu na charakter dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania obszaru objętego ustaleniami projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, nie stwierdzono występowania w jego granicach istotnych źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, których funkcjonowanie mogłoby w sposób znaczący pogorszyć lokalną jakość powietrza atmosferycznego. Do punktowych źródeł emisji zanieczyszczeń, zlokalizowanych na omawianym obszarze, zaliczane są instalacje grzewcze funkcjonujące w obrębie istniejącej zabudowy (zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa), natomiast źródła liniowej emisji zanieczyszczeń stanowią przebiegające tędy szlaki komunikacyjne – ul. Sypniewo, ul. Gabszewicza oraz ul. Kopylnik. Poziom emisji zanieczyszczeń emitowanych przez wspomniane powyżej źródła nie stanowi jednak zagrożenia dla dotrzymania obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego, przede wszystkim z uwagi na stosunkowo niewielkie natężenie ruchu kołowego.

Z uwagi na obecność na analizowanym obszarze terenów użytkowanych rolniczo (w szczególności gruntów ornych), czasowo i lokalnie zaobserwować można zwiększoną emisję zanieczyszczeń pyłowych, wynikającą z konieczności przeprowadzenia prac polowych. Emisja ta jest zauważalna przede wszystkim w okresach, w których nie występują opady atmosferyczne lub ich ilość jest znikoma. Należy zaznaczyć, że jej czasowe występowanie nie stanowi zagrożenia dla długofalowego pogorszenia jakości powietrza w zakresie stężeń zanieczyszczeń pyłowych.

W granicach omawianego obszaru nie stwierdzono obecności zakładów przemysłowych oraz innych obiektów, na terenie których funkcjonują instalacje mogące znacząco negatywnie wpływać na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego ma za to emisja zanieczyszczeń ze źródeł zlokalizowanych poza granicami opisywanego terenu oraz przemieszczanie się zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z innych terenów (np. z zakładów chemicznych w Luboniu). Ważnym elementem wpływającym na jakość powietrza jest również sąsiedztwo lotniska wojskowego Krzesiny, w obrębie którego odbywają się operacje lotnicze, podczas których emitowane są duże ilości spalin (powstałych w procesie spalania paliwa lotniczego w silnikach).

Do źródeł emisji zanieczyszczeń zlokalizowanych poza granicami obszaru opracowania należy także położona w bezpośrednim sąsiedztwie północno-zachodniej granicy ul. Głuszyna. Droga ta charakteryzuje się umiarkowanym natężeniem ruchu kołowego, a emisja zanieczyszczeń z silników spalinowych poruszających się tędy pojazdów (tj. tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory, pył zawieszony oraz ołów) nie stanowi zagrożenia dla przekroczenia standardów jakości powietrza atmosferycznego poza granicami pasa drogowego.

Elementem wpływającym korzystnie na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego są występujące na terenie obszaru opracowania tereny leśne, które w sposób naturalny wpływają na poprawę parametrów jakościowych powietrza. Obecność roślinności, a w szczególności roślinności wysokiej, przyczynia się do ograniczenia rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń pyłowych, zmniejszenia udziału CO₂ w powietrzu oraz zwiększania udziału produkowanego przez rośliny O₂.

Analizę jakości powietrza atmosferycznego przeprowadzono na podstawie wykonywanej przez WIOŚ, rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref¹¹, wyznaczonych w oparciu o ustawę

¹¹ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2012

*Prawo ochrony środowiska*¹². Teren będący przedmiotem opracowania znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska.

Wykonana przez WIOŚ ocena jakości powietrza atmosferycznego pod kątem ochrony zdrowia, obejmowała określenie stężeń: dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu (BaP), ozonu (O₃), ołowiu (Pb), arsenu (As), niklu (Ni) i kadmu (Cd). Stan jakości powietrza za rok 2011 w strefie aglomeracja poznańska przedstawia poniższa tabela 2.

Tabela 2. Strefa aglomeracja poznańska z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia:

NAZWA STREFY	SYMBOL KLASY STREFY DLA POSZCZEGÓLNYCH SUBSTANCJI											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM _{2,5}	PM ₁₀	BAp	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	B	C	C	A	A	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2011, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska; www.poznan.pios.gov.pl

Stężenia NO₂, SO₂, CO, C₆H₆, As, Cd, Ni, Pb, O₃, ocenianych pod kątem ochrony zdrowia ludzi za 2011 r., nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, dlatego aglomeracja poznańska zaliczona została do klasy A.

W przypadku pyłu PM_{2,5}, w 2011 jego stężenie (średnie dla roku – 27,5 µg/m³) przekroczyło poziom dopuszczalny (25 µg/m³), lecz nie przekroczyło poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji (dla roku 2011 28 µg/m³). W związku z powyższym, strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy B.

W przypadku pyłu PM₁₀ w 2011 r. zanotowano przekroczenia dopuszczalnego poziomu dla 24-godzinnych stężeń, w tym m.in. na stacjach w Poznaniu przy ul. Polanka i ul. J.H. Dąbrowskiego. Nie zanotowano natomiast na żadnym ze stanowisk pomiarowych przekroczeń stężeń średnich rocznych. Ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego pyłu PM₁₀, aglomeracja poznańska zakwalifikowana została do klasy C. Należy jednak podkreślić, że roczna seria pomiarów wykazuje wyraźną zmienność sezonową, w okresie zimowym odnotowywane są stężenia pyłu PM₁₀ wyższe, w sezonie letnim niższe. Na stacji pomiarowej zlokalizowanej przy ul. Polanka w roku 2011 zanotowano 89 przekroczeń poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM₁₀, natomiast przy ul. Dąbrowskiego 92.

W przypadku stężeń benzo(a)pirenu, przekroczenie poziomu docelowego odnotowano na stanowiskach pomiarowych w Pile i w Kaliszu. Na podstawie pomiarów oraz analiz przy wykorzystaniu analogii stref, wszystkie strefy w województwie wielkopolskim, w tym również strefę aglomeracja poznańska, zaliczono do klasy C. We wszystkich strefach, zakwalifikowanych do klasy C, należy wskazać obszary, w których stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych stężeń danej substancji, a także opracować program naprawczy.

Dla pyłu PM₁₀ program naprawczy dla Poznania został już wcześniej opracowany. W roku 2005 na trzech stacjach pomiarowych zlokalizowanych na terenie miasta Poznania (przy ul. Polanka, ul. Dąbrowskiego i ul. Szymanowskiego) przekroczenia dopuszczalnych poziomów dla pyłu zawieszonego. Z tego względu Wojewoda Wielkopolski wydał na mocy Rozporządzenia Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r. *program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań*. Program określa m.in. podstawowe kierunki działań, których podjęcie jest niezbędne do przywrócenia standardów jakości powietrza w strefie. Do zadań podstawowych należy między innymi zastąpienie starych kotłów węglowych nowszymi, wykorzystującymi „czystsze” paliwa oraz zastąpienie indywidualnych systemów grzewczych systemami zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Działania te umożliwiają ograniczenie nadmiernej emisji powodującej przekroczenia dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu, występującej głównie w okresie grzewczym. W 2012 r. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego przystąpił do aktualizacji programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja poznańska w zakresie pyłu PM₁₀.

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego przystąpił też do opracowania programu ochrony powietrza dla strefy aglomeracja poznańska w zakresie benzo(a)pirenu.

¹² art. 87 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. *Prawo ochrony środowiska*

2.2.2 Jakość wód

Wody powierzchniowe występujące na terenie opracowania reprezentowane są przez rzekę Głuszynekę (której fragment stanowi południowo-zachodnią granicę obszaru projektu planu), rzekę Kopel (fragment przepływa przez południowo-wschodnią część obszaru opracowania) oraz sieć licznych, niewielkich rowów melioracyjnych, odbierających wody z terenów objętych granicami projektu mpzp, a także terenów z nimi sąsiadujących. W granicach analizowanego obszaru występują również niewielkie zbiorniki wodne.

Od 2007 roku ocena jakości wód powierzchniowych i podziemnych prowadzona jest dla jednolitych części wód (JCW, JCWPd). W 2010 r. zakres i częstotliwość prowadzonych badań był zgodny z zapisami rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych¹³.

Szczegółowa analiza jakości wód Głuszynek została przeprowadzona w 2010 roku w punkcie pomiarowym Głuszynek – Kamionki, zlokalizowanym poza granicami obszaru opracowania. Wyniki badań stanu ekologicznego wód we wspomnianym powyżej punkcie pomiarowo-kontrolnym wykazały, że z uwagi na wartość 8 wskaźników, stan wód został określony jako stan poniżej dobrego (tlen rozpuszczony, BZT₅, ogólny węgiel organiczny, azot amonowy, azot Kjeldahla, azot azotanowy, azot ogólny oraz fosfor ogólny). W przypadku 4 wskaźników ich wartość pozwoliła na sklasyfikowanie jakości wód w klasie I (temperatura wody, odczyn, przewodność w 20°C oraz chlorofil *a*), natomiast z uwagi na zawartość substancji rozpuszczonych i fitobentos wody te zostały sklasyfikowane odpowiednio do II i IV klasy. Nie uzyskano natomiast jakichkolwiek szczegółowych informacji określających jakość niewielkich zbiorników wodnych, zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru.

Jak wcześniej wspomniano, ocena jakości wód podziemnych prowadzona jest dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Miasto Poznań położone jest w obrębie jednolitej części wód podziemnych nr 62, dla której badania jakości wód prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie (w ramach monitoringu operacyjnego). W roku 2010 badania wód podziemnych przeprowadzono w ramach monitoringu diagnostycznego i objęto nimi 49 punktów pomiarowych. Żaden z punktów pomiarowych nie był położony w granicy miasta Poznania. Zakres badań obejmował określenie wartości wskaźników ogólnych, takich jak: odczyn, temperatura, przewodność elektrolityczna, tlen rozpuszczony, ogólny węgiel organiczny oraz wskaźniki nieorganiczne: amoniak, antymon, arsen, azotany, azotyny, bor, bar, beryl, chlorki, chrom, cyjanki, cynk, fluorki, fosforany, glin, kadm, kobalt, magnez, molibden, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, sól, srebro, tytan, wapń, wodorowęglany, fenole, żelazo. W punktach pomiarowych, wyznaczonych w ramach JCWPd nr 62 w 2010 r., nie stwierdzono występowania wód bardzo dobrej jakości na żadnym ze stanowisk. Wody dobrej jakości oznaczono na 1 stanowisku, wody zadowolającej jakości na 6 stanowiskach, natomiast na 2 stanowiskach stwierdzono niezadowolającą jakość wód. W jednym z otworów badawczych przeprowadzone badania wykazały obecność wód o złej jakości¹⁴.

2.2.3 Klimat akustyczny

W granicach obszaru objętego projektem mpzp „Dolina Głuszynek – część C” w Poznaniu występują przede wszystkim tereny niezabudowane, reprezentowane przez tereny upraw rolnych i tereny leśne. Nieliczna zabudowa mieszkaniowa oraz usługowa zlokalizowana jest po południowej stronie ul. Głuszyna – na odcinku od strony miasta do ul. Silniki, do wyjazdu na Koninko i Szczytniki, a pojedyncza zabudowa zagrodowa rozmieszczona jest dalej – po południowej i północnej stronie ul. Sypniewo.

Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zabudowy mieszkaniowo-usługowej, teren szkoły, a także tereny zabudowy zagrodowej – należą do terenów, dla których na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*¹⁵ oraz rozporządzenia Ministra Środowiska¹⁶, definiuje

¹³ Dz. U. Nr 81, poz. 685

¹⁴ Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Biblioteka Monitoringu Środowiska, WIOŚ, Poznań 2011, s. 49,50

¹⁵ Dział V. *Ochrona przed hałasem* ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, tekst jednolity, ze zmianami)

się dopuszczalne, maksymalne standardy akustyczne w środowisku. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku powodowanego przez drogi (lub linie kolejowe), wyrażane wskaźnikami $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ – odpowiednio dla pory dziennej i pory nocnej, wynoszą odpowiednio: $L_{Aeq D}^* = 55$ dB i $L_{Aeq N}^* = 50$ dB – dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i np. terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytami dzieci i młodzieży (szkoła) oraz $L_{Aeq D}^* = 60$ dB i $L_{Aeq N}^* = 50$ dB – dla terenów mieszkaniowo-usługowych czy terenów zabudowy zagrodowej.

Źródłem hałasu komunikacyjnego, liniowego, który ma wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego w otoczeniu, jest ruch pojazdów samochodowych, przejeżdżających ul. Głuszyna (w większości poza planem) i w mniejszym stopniu – ul. Sypniewo. Ulice te prowadzą ruch pojazdów od strony miasta Poznania do m. Koninko i m. Szczytniki, a także z tych miejscowości do Poznania oraz m. Daszewice i m. Babki.

Ostatnia, sporządzona po roku 2000, *Mapa akustyczna miasta Poznania*¹⁷, informująca o zasięgach hałasu samochodowego, nie zawiera informacji o oddziaływaniu akustycznym ulic w rejonie Głuszyny i Sypniewa w Poznaniu. Uzyskano jednak informacje o natężeniach ruchu – w stanie istniejącym – dla ul. Głuszyna (poza planem) oraz opracowano odpowiednie dane ruchowe dla analizowanego odcinka ul. Głuszyna oraz dla ul. Sypniewo¹⁸ – na odcinku do ul. Silniki oraz dalej, do wyjazdu na Koninko i Szczytniki.

W wyniku szacunkowych obliczeń akustycznych¹⁹, przeprowadzonych dla różnych prędkości ruchu pojazdów samochodowych, uzyskano odpowiednie zasięgi oddziaływania hałasu, z których wynika, że dopuszczalny poziom dźwięku w środowisku – dla wszystkich ochronionych akustycznie terenów zabudowy mieszkaniowej w obszarze planu, rozmieszczonych wzdłuż ul. Głuszyna – na odcinku od strony miasta do ul. Silniki, tj. dla kryterium $L_{Aeq N}^* = 50$ dB, jest przekraczany na granicach terenów (ale także wzdłuż linii zabudowy) przede wszystkim w porze nocy, przy przejazdach pojazdów z prędkościami przekraczającymi prędkość dozwoloną w terenie zabudowanym w porze nocy – czyli przy przejazdach z prędkościami $V > 60$ km/godz. (tj. np. dla prędkości $V = 70$ i 80 km/godz.). Dla ul. Sypniewo, czyli dalszego w kierunku wschodnim odcinka tej drogi – prowadzącego ruch do m. Szczytniki, przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w nocy występują dopiero przy prędkości ruchu pojazdów $V > 70$ km/godz., a dla końcowego wschodniego odcinka ul. Sypniewo przekroczenia w nocy występują dopiero dla $V > 80$ km/godz.

W porze dziennej, skażone ponadnormatywnym hałasem są przede wszystkim tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (bez usług), o dopuszczalnym poziomie dźwięku $L_{Aeq D}^* = 55$ dB. Teren szkoły – położony w oddaleniu od ul. Głuszyna – nie jest zagrożony hałasem samochodowym. Poziom dopuszczalny jw. osiągalny jest w odległości mniejszej niż 10 m od osi ul. Głuszyna i odcinka ul. Sypniewo – do wyjazdu na Koninko i Szczytniki – przy dopuszczalnej prędkości ruchu w terenie zabudowanym, w porze dziennej, czyli $V = 50$ km/godz. Dla większej prędkości ruchu pojazdów, $V = 60-70$ km/godz., izolinia dopuszczalnego hałasu $L_{Aeq D}^* = 55$ dB sięga do ok. 15 m dla tych odcinków ulic. Tereny mieszkaniowo-usługowe, o dopuszczalnym poziomie dźwięku w środowisku $L_{Aeq D}^* = 60$ dB, w porze dziennej – położone wzdłuż ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – są skażone ponadnormatywnym hałasem samochodowym dopiero przy prędkości przejazdów $V > 70-80$ km/godz. Zabudowa zagrodowa, dla której wymagany standard akustyczny w dzień to $L_{Aeq D}^* = 60$ dB, nie jest zagrożona hałasem od przejeżdżających pojazdów samochodowych.

Część obszaru planu, w tym część położona wzdłuż ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – z terenami zabudowy dla których na podstawie ustawy²⁰ i rozporządzenia²¹ definiowane są standardy akustyczne w środowisku – od źródeł hałasu lotniczego, znajduje się w obszarze oddziaływania hałasu lotniczego

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826)

¹⁷ Mapa akustyczna miasta Poznania wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem, Etap I: Mapa akustyczna m. Poznania (2007), Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań, czerwiec 2008, Uchwała Nr XLIII/521/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 14 października 2008 r. (Dz. U. Woj. Wlkp. z dnia 24 listopada 2008 r. Nr 200, poz. 3281)

¹⁸ Dane o natężeniach ruchu pojazdów samochodowych na ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – dla stanu istniejącego

¹⁹ Wyniki szacunkowych obliczeń akustycznych zasięgów oddziaływania pojazdów samochodowych przejeżdżających ul. Głuszyna i ul. Sypniewo

²⁰ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, tekst jednolity, ze zmianami)

²¹ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826)

z lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, zlokalizowanego powyżej północnej granicy planu. Na podstawie *Mapy akustycznej miasta Poznania*²², tereny takiej zabudowy znajdują się w strefie akustycznego oddziaływania hałasu lotniczego o poziomie wyższym niż $L_{DWN}^* = 55$ dB – dopuszczalnym dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, ale nie przekraczającym poziomu $L_{DWN}^* = 60$ dB – dopuszczalnego dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej oraz terenów mieszkaniowo-usługowych czy zabudowy zagrodowej (załącznik 6).

Do roku 2010 obszar planu znajdował się również w całości w granicach III strefy obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Poznań – Krzesiny, wyznaczonego Rozporządzeniem Wojewody Wielkopolskiego Nr 40/07²³. Rozporządzenie to nie ustalało ograniczeń w strefie III – w zakresie przeznaczenia terenów i dopuszczało lokalizowanie w niej wszelkiej zabudowy, pod warunkiem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, wymagających ochrony akustycznej.

Na terenie objętym ustaleniami planu nie występują i nie oddziałują obecnie inne źródła hałasu, które mogłyby w znaczący sposób wpływać na kształtowanie lokalnego klimatu akustycznego, takie jak linie kolejowe czy obiekty przemysłowe.

O uciążliwym oddziaływaniu tzw. pozostałych obiektów i działalności mogącej być źródłem hałasu – związanych z działalnością usługową prowadzoną w budynkach mieszkalnych (która nie wymaga zmiany klasyfikacji terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na tereny mieszkaniowo-usługowe, zgodnie z przepisami prawa budowlanego²⁴) lub w budynkach usługowych na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach mieszkaniowo-usługowych czy usługowych – brak jest informacji o prowadzeniu postępowań administracyjnych, co nie oznacza, że nie stanowią zagrożenia dla środowiska akustycznego i nie są lub nie mogą być przedmiotem skarg sąsiadów.

Podsumowując należy stwierdzić, że w stanie istniejącym warunki akustyczne w środowisku w obszarze projektu planu nie są niekorzystne. Zabudowa mieszkaniowa rozmieszczona wzdłuż ul. Głuszyna narażona jest jednak na hałas samochodowy w porze nocy, gdy pojazdy poruszają się ze zbyt dużą prędkością, przekraczającą wartość dopuszczalną w terenie zabudowanym. Ponadto, zabudowa zlokalizowana na terenach o najwyższych wymaganiach akustycznych w mieście, zlokalizowana w północno-zachodniej części obszaru planu – wzdłuż ul. Głuszyna, do wyjazdu na Koninko, znajduje się obszarze ponadnormatywnego oddziaływania hałasu lotniczego z lotniska wojskowego w Krzesinach.

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Na obszarze objętym projektem mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu nie występują obecnie zasoby przyrodnicze objęte ochroną prawną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, obszaru Natura 2000, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy stanowiska dokumentacyjnego, ustanowionego w trybie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody*. Jedynym elementem środowiska przyrodniczego, zlokalizowanym w granicach omawianego obszaru, podlegającym jednocześnie ochronie na podstawie wspomnianej powyżej ustawy, jest pomnik przyrody – aleja kasztanowców położona wzdłuż drogi Piotrowo – Koninko. W granicach obszaru objętego projektem mpzp znajduje się jedynie fragment alei tworzonej przez około 200 kasztanowców białych (*Aesculus hippocastanum*), których wiek szacuje się na około 150 lat. Wysokość drzew waha się od 9 do 24 m, natomiast obwód najbardziej okazałych osobników sięga 350 cm.

²² Mapa akustyczna miasta Poznania wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem, Etap I: Mapa akustyczna m. Poznania (2007), Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań, czerwiec 2008, Uchwała Nr XLIII/521/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 14 października 2008 r. (Dz. U. Woj. Wlkp. z dnia 24 listopada 2008 r. Nr 200, poz. 3281)

²³ Rozporządzenie Nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań – Krzesiny w Poznaniu* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 1/2008, poz. 1) – straciło moc obowiązującą 15 listopada 2008 r., zgodnie z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 października 2010 r.; syg. akt II OSK 548/09

²⁴ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623, tekst jednolity, ze zmianami)

Należy jednak zauważyć, iż analizowanym terenie funkcjonował również niegdyś zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Głuszyna” oraz użytek ekologiczny „Głuszynka” (w granicach projektu mpzp znajdowała się jego część).

Zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Głuszyna” funkcjonował na omawianym obszarze w latach dziewięćdziesiątych i obejmował swoimi granicami dolinę Głuszynki oraz układy osadnicze Głuszyna i Piotrowo. Powyższa forma ochrony powołana została na podstawie uchwały Nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994 r. w sprawie: utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych²⁵. Uchwała straciła jednak moc obowiązującą w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody²⁶ i braku w jej przepisach przejściowych zapisu utrzymującego w mocy akty prawne powołujące użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe i stanowiska dokumentacyjne.

W rejonie obszaru opracowania funkcjonował również użytek ekologiczny „Głuszynka”. Obszar o łącznej powierzchni ok. 48 ha obejmował fragment doliny Głuszynki na odcinku między Głuszyną, Piotrowem i Daszewicami, a w jego skład (poza wspomnianą wcześniej rzeką Głuszyńką) wchodziły przede wszystkim użytki zielone oraz kompleks lasów liściastych. Użytek ten został utworzony dla ochrony tutejszych walorów ornitologicznych (na terenie użytku potwierdzono gniazdowanie 62 gatunków ptaków). W chwili obecnej, podobnie jak w przypadku wspomnianego powyżej zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, teren ten nie jest objęty żadną formą ochrony przyrody.

Biorąc pod uwagę dotychczasowy sposób użytkowania omawianego obszaru, jego uwarunkowania ekofizjograficzne, potencjał biologiczny i znaczenie w strukturze przyrodniczej miasta Poznania (położenie w obrębie klina zieleni), szczególnie istotne jest podjęcie działań mających na celu ochronę istniejących na tym terenie siedlisk o charakterze naturalnym i półnaturalnym, a także maksymalne ograniczenie możliwości zmiany dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów o znacznej wartości przyrodniczej. Zaprzestanie kośnego użytkowania zlokalizowanych w obszarze opracowania użytków zielonych, jak również zintensyfikowanie procesu przekształcania terenów użytkowanych dotąd rolniczo w tereny zabudowy mieszkaniowej, doprowadziłoby do stopniowego zanikania siedlisk rzadkich gatunków roślin i zwierząt, a w szczególności gatunków związanych z terenami łąkowymi.

Do istotnych problemów środowiska należy zaliczyć również niekorzystne oddziaływania, związane pośrednio z intensyfikacją procesu zabudowy terenów przylegających do terenów położonych w dolinie Głuszyny (w tym terenów położonych poza granicami administracyjnymi miasta Poznania) oraz terenów zlokalizowanych w granicach dawnego użytku ekologicznego. Obejmują one między innymi działania takie jak: zanieczyszczanie odpadami terenów położonych w granicach dawnego użytku ekologicznego (w szczególności terenów przylegających do zabudowy zlokalizowanej poza północno-zachodnią granicą omawianego obszaru), zaniechanie użytkowania kośnego w obrębie części terenów użytkowanych dotychczas rolniczo czy wypalanie traw (niszczenie siedlisk cennych przyrodniczo). Najbardziej istotnym z punktu widzenia ochrony lokalnych wartości przyrodniczych zagrożeniem jest jednak postępujący rozwój terenów zabudowy (w tym terenów położonych poza granicami administracyjnymi miasta) oraz związana z tym zmiana warunków siedliskowych na terenach o największej wartości przyrodniczej (naruszenie dotychczasowych warunków gruntowo-wodnych, zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej itd.).

Analizowany obszar położony jest również w zasięgu obszaru szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych – Dolina Kopalna Wielkopolska (GZWP 144). Obszary ochronne zbiorników wód śródlądowych stanowią obszary, na których obowiązują obostrzenia w zakresie użytkowania gruntów lub korzystania z wody, w celu ochrony jej zasobów przed degradacją. Służy temu przede wszystkim restrykcyjne przestrzeganie zasady podłączania wszystkich obiektów budowlanych do sieci kanalizacji sanitarnej. Obecnie jedynie część obszaru projektu planu posiada dostęp do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej, sieci wodociągowej oraz sieci kanalizacji deszczowej. Ponadto, na obszarach ochronnych nie powinny być lokalizowane inwestycje zaliczone do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Docelowo należy więc ograniczyć ryzyko zanieczyszczenia wód podziemnych poprzez realizację sieci kanalizacji sanitarnej (odprowadzającej ścieki powstałe na obszarach zabudowy) oraz maksymalne ograniczenie możliwości lokalizacji przedsięwzięć, których funkcjonowanie może negatywnie wpływać na stan poszczególnych komponentów środowiska.

²⁵ Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12, poz. 126 ze zmianami,

²⁶ Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21,

Należy również nadmienić, że obszar objęty projektem mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, narażony jest na niekorzystne oddziaływanie hałasu komunikacyjnego – samochodowego i lotniczego.

Źródłem hałasu komunikacyjnego, liniowego, który ma wpływ na kształtowanie klimatu akustycznego w otoczeniu, jest ruch pojazdów samochodowych, przejeżdżających ul. Głuszyna (w większości poza planem) i w mniejszym stopniu – ul. Sypniewo. Ulice te prowadzą ruch pojazdów od strony miasta Poznania do m. Koninko i m. Szczytniki, a także z tych miejscowości do Poznania oraz m. Daszewice i m. Babki.

Z kolei, hałas lotniczy generowany jest przez – funkcjonujące powyżej północnej granicy obszaru planu – lotnisko wojskowe Poznań – Krzesiny, dla którego obowiązywało do 2010 r. rozporządzenie Nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego²⁷. Teren objęty projektem planu znajdował się wówczas w całości w granicach III strefy obszaru ograniczonego użytkowania lotniska Poznań – Krzesiny, ale rozporządzenie jw. nie ustalało ograniczeń w tej strefie – w zakresie przeznaczenia terenów i dopuszczało lokalizowanie w niej wszelkiej zabudowy, pod warunkiem zapewnienia właściwego klimatu akustycznego w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, wymagających ochrony akustycznej.

Ponadto, część terenów znajdujących się na obszarze projektu mpzp zlokalizowana jest w obszarze ograniczonego zainwestowania dla stacji radarowej zlokalizowanej w gminie Mosina w Babkach²⁸, dla którego wprowadza się istotne ograniczenia w zakresie użytkowania terenów znajdujących się w jego granicach. Projekt planu wymaga zatem uwzględnienia w zagospodarowaniu terenów przepisów odrębnych dla tego obszaru.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i użytkowania, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności kształtowania ładu przestrzennego oraz konieczności dostosowania funkcji i intensywności dalszego zagospodarowania do uwarunkowań przyrodniczych terenu.

Głównym założeniem projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu jest zapewnienie ochrony terenów stanowiących fragment południowo-wschodniego klina zieleni miasta Poznania (ukształtowanego wzdłuż doliny Głuszynki), a także ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów łąkowych, lasów oraz terenu parku, stanowiącego element składowych historycznego założenia dworsko-parkowego. Docelowe uchwalenie analizowanego projektu mpzp, który w sposób jednoznaczny wyznacza granice terenów przeznaczonych pod lokalizację zabudowy, a także określa szczegółowe zasady ochrony środowiska, ograniczy w sposób istotny skalę procesu niekontrolowanej zabudowy oraz niekorzystnego procesu fragmentacji środowiska przyrodniczego w tej części miasta. Należy jednocześnie zaznaczyć, że ochrona i odtwarzanie ciągłości terenów tworzących system zieleni miejskiej, pełniących zasadnicze funkcje przyrodnicze i klimatyczne, stanowi nadrzędne zadanie w polityce przestrzennej miasta.

Ponadto, przystąpienie do sporządzania mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu stanowi również kontynuację polityki przestrzennej miasta, określonej w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, wskazującej na konieczność sporządzania planów ochronnych dla terenów wyłączonych z zabudowy. Realizacja jego ustaleń pozwoli na zachowanie cennego terenu zieleni, który wraz z pozostałymi fragmentami doliny rzeki Głuszynki (objętymi granicami obowiązującego mpzp „Dolina Głuszynki – część A” i opracowywanego mpzp „Dolina Głuszynki – część B”), tworzy istotny element systemu zieleni miejskiej Poznania.

4.2. Ustalenia projektu planu

²⁷ Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 1, poz. 1

²⁸ Decyzja lokalizacyjna Nr 055/76 z dnia 13 lipca 1976 r.

Projekt planu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:2 000, stanowiącego załącznik nr 1 do uchwały RMP.

Część tekstowa projektu planu zawiera zapisy ustalające: przeznaczenie poszczególnych terenów, zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, zasady kształtowania przestrzeni publicznych, szczegółowe parametry i wskaźniki zagospodarowania poszczególnych terenów, zasady szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, zasady modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji oraz systemów infrastruktury technicznej. W projekcie planu znalazł się również zapis ustalający stawkę służącą naliczeniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

W zakresie przeznaczenia terenów w projekcie planu ustalono:

- tereny lasów – oznaczone symbolami **1-9ZL**,
- tereny rolnicze – oznaczone symbolami **1-6R**,
- teren zieleni urządzonej – oznaczony symbolami **ZP**,
- tereny zabudowy:
  - mieszkaniowej jednorodzinnej – oznaczone symbolami **1-4MN**,
  - mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej – oznaczone symbolami **1-4MN/U**,
  - zagrodowej – oznaczone symbolami **1-4RM**,
  - usługowej – oznaczone symbolami **1-2U**,
  - usługowej oświaty – oznaczone symbolem **Uo**,
- tereny infrastruktury technicznej:
  - elektroenergetyki – oznaczone symbolami **1-3E**,
  - gazownictwa – oznaczone symbolem **G**,
- tereny komunikacji:
  - tereny dróg publicznych – oznaczone symbolami **KD-Z**, **1-2KD-L**, **1-2KD-Dxr**,
  - tereny dróg wewnętrznych – oznaczone symbolami **1-4KDW** i **1-3KDWxs**.

Zasadniczo, analizowany projekt mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu jest planem ochronnym, mającym na celu zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych przedmiotowego obszaru. Utrzymuje on dotychczasową strukturę przyrodniczą oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w jego granicach, umożliwiając jednocześnie uzupełnienie zabudowy w obrębie istniejących enklaw, skupionych głównie w rejonie ul. Głuszyna. W granicach omawianego obszaru dominują tereny wyłączone z zabudowy, obejmujące tereny lasów (**ZL**), tereny rolnicze (**R**) oraz teren zieleni urządzonej (**ZP**).

W obrębie największych powierzchniowo terenów rolniczych **1-6R** projekt mpzp ustala zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania z dopuszczeniem prowadzenia zalesień (zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu), a także zachowanie wód cieków i rowów jako otwartych. Zapisy projektu planu dopuszczają natomiast lokalizację na terenach **R** dróg wewnętrznych, urządzeń wodnych (w tym zbiorników retencyjnych), ścieżek pieszych, rowerowych oraz przeznaczonych dla rekreacyjnej jazdy konnej oraz ogrodzeń ażurowych bez podmurówki. Ponadto, na terenie **4R** projekt dopuszcza lokalizację urządzeń budowlanych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej – stawów rybnych, natomiast na terenach **5R** i **6R** dopuszcza lokalizację urządzeń budowlanych związanych z funkcjonowaniem ogrodów działkowych zlokalizowanych poza granicą planu.

Na terenach **1-9ZL** projekt planu ustala zachowanie wód, cieków i rowów jako otwartych oraz zakazuje grodzenia terenu, z wyjątkiem przypadków wynikających z prowadzenia gospodarki leśnej. Na obszarze wspomnianych terenów dopuszcza się natomiast lokalizację dróg wewnętrznych, dróg leśnych – w tym przeznaczonych dla pieszych, rowerzystów oraz rekreacyjnej jazdy konnej, a także urządzeń wodnych i turystycznych. Zarówno w przypadku terenów **ZL**, jak i **R**, ustala się dostęp do przyległych dróg publicznych (w przypadku terenów **ZL** również zlokalizowanych poza granicą planu) oraz do dróg publicznych poprzez drogi wewnętrzne.

W przypadku terenu zieleni urządzonej **ZP** projekt planu określa minimalną powierzchnię nowych działek z wyłączeniem działek przeznaczonych pod infrastrukturę techniczną i drogi wewnętrzne (nie mniej niż 10 ha) oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej – nie

mniejszy niż 80% powierzchni terenu. Dopuszcza natomiast możliwość wprowadzenia nasadzeń zieleni, lokalizacji ogrodzenia ażurowego wokół terenu, stanowisk postojowych o nawierzchni przepuszczalnej, ścieżek pieszych i rowerowych oraz lokalizacji dróg wewnętrznych (stanowiących dostęp do terenów **2-4MN/U**) jako elementów układu historycznego założenia parku.

W granicach omawianego projektu planu wyznaczono również tereny przeznaczone pod zabudowę, obejmujące tereny w znacznej mierze już zainwestowane (projekt planu umożliwi uzupełnienie zabudowy istniejącej jedynie w obrębie pojedynczych działek). W tym zakresie, w projekcie mpzp wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (**MN**), tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej (**MN/U**), tereny zabudowy zagrodowej (**RM**), tereny zabudowy usługowej (**U**) oraz teren zabudowy usługowej oświaty (**Uo**).

Wśród terenów, w obrębie których umożliwia się lokalizację zabudowy, największą powierzchnię zajmują tereny przeznaczone pod lokalizację zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (**1-4MN**), obejmujące w znacznej mierze tereny już zainwestowane. Projekt mpzp na terenach tych ustala lokalizację zabudowy zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu, przy czym w obrębie działki budowlanej zlokalizowany może być tylko jeden budynek mieszkalny. Ponadto, na terenach tych dopuszcza lokalizację w obrębie działki budowlanej garażu dobudowanego do budynku mieszkalnego albo wolno stojącego (o powierzchni nie większej niż 50 m²), jednego budynku gospodarczego w głębi działki budowlanej (o powierzchni nie większej niż 30 m²). W obrębie terenów **MN** dopuszcza się także lokalizację dróg wewnętrznych oraz ogrodzeń wyłącznie ażurowych, których wysokość nie przekracza 1,5 m.

W bezpośrednim sąsiedztwie zachodniej granicy obszaru projektu mpzp oraz w obrębie dawnego założenia dworsko-parkowego wyznaczono tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej **MN/U**. Projekt mpzp dla terenów tych ustala lokalizację zabudowy wolno stojącej – zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu – wskazując jednocześnie, iż na terenie działki budowlanej zlokalizowany może zostać jeden budynek mieszkalny albo usługowy albo mieszkalno-usługowy. W obrębie wszystkich terenów **MN/U** ustala się lokalizację stanowisk postojowych oraz zakazuje się lokalizacji dróg wewnętrznych. Dla terenu **1MN/U** dopuszcza się ponadto lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 100 m², lokalizację garażu (o powierzchni nie większej niż 50 m²), lokalizację budynku gospodarczego o powierzchni nie większej niż 30 m², lokalizację ogrodzeń ażurowych o wysokości nie większej niż 1,5 m, dojeżdż, dojazdów oraz urządzeń budowlanych z uwzględnieniem pozostałych ustaleń planu.

W północnej części obszaru objętego granicami obszaru opracowania, projekt mpzp wyznacza tereny zabudowy usługowej **1U** i **2U**, dla których ustala lokalizację zabudowy wolno stojącej, zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu. W odniesieniu do terenu **2U** ustala zachowanie istniejącego zagospodarowania, poprzez dopuszczenie utrzymania lub wymiany istniejącego budynku, bez możliwości jego rozbudowy i nadbudowy (z uwzględnieniem pozostałych ustaleń planu) oraz zachowanie istniejącej funkcji handlowej. Na terenie **1U** dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży do 300 m², lokalizację ogrodzeń wyłącznie ażurowych o wysokości nie większej niż 1,5 m oraz dobudowanie do budynku usługowego stacji transformatorowej.

W granicach omawianego projektu mpzp wyznaczono także teren zabudowy usługowej oświaty, oznaczony symbolem **Uo**, dla którego ustalono lokalizację zabudowy wolno stojącej, zgodnie z linią zabudowy wyznaczoną na rysunku planu.

Na terenach położonych na wschód od ul. Kopylnik projekt planu wyznacza tereny zabudowy zagrodowej **1-4RM**, dla których ustala zachowanie istniejącego zainwestowania terenów, poprzez dopuszczenie utrzymania, rozbudowy lub wymiany istniejących budynków, z uwzględnieniem pozostałych ustaleń planu. W obrębie terenów **RM** ustala się lokalizację zabudowy zagrodowej jako wolno stojącej (zgodnie z liniami zabudowy wyznaczonymi na rysunku planu), z dopuszczeniem lokalizacji usług agroturystycznych (w tym związanych z rekreacyjną jazdą konną) oraz lokalizacji garażu wolno stojącego lub dobudowanego do budynku mieszkalnego. Projekt planu umożliwia również lokalizację ogrodzeń ażurowych o wysokości nie większej niż 1,5 m.

W odniesieniu do wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę, projekt mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu ustala lokalizację stanowisk postojowych (zgodnie z normatywem parkingowym), określa dostęp do przyległych dróg publicznych oraz dopuszcza możliwość lokalizacji ogrodzeń ażurowych o wysokości nie większej niż 1,5 m. Zapisy projektu mpzp dopuszczają także lokalizację dojeżdż, dojazdów i urządzeń budowlanych z uwzględnieniem pozostałych ustaleń planu. W przypadku większości terenów (z wyjątkiem **2-4MN/U**) zapisy projektu mpzp dopuszczają

wydzielenie działki budowlanej o powierzchni nie mniejszej niż 50 m² w przypadku lokalizacji wolno stojącej stacji transformatorowej.

Dla wszystkich terenów przeznaczonych pod zabudowę, projekt planu w sposób szczegółowy określa również wymagane parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania poszczególnych terenów, ustalając między innymi:

- maksymalną powierzchnię zabudowy:
  - na terenach **MN** – nie większą niż 45% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenach **MN/U** – nie większą niż 40% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenie **1RM, 3RM i 4RM** – nie większą niż 21% powierzchni terenu,
  - na terenie **2RM** – nie większą niż 10% powierzchni terenu,
  - na terenie **1U** – nie większą niż 60% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenie **2U** – nie większą niż 16% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenie **Uo** – nie większą niż 25% powierzchni terenu,
- minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej:
  - na terenach **MN** – nie mniejszy niż 40% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenach **MN/U** – nie mniejszy niż 30% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenach **RM** – nie mniejszy niż 25% powierzchni działki budowlanej,
  - na terenie **1U** – nie mniejszy niż 20% powierzchni terenu,
  - na terenie **2U** – nie mniejszy niż 50% powierzchni terenu,
  - na terenie **Uo** – nie mniejszy niż 55% powierzchni terenu,
- minimalną powierzchnię nowych działek budowlanych (z wyłączeniem działek przeznaczonych pod infrastrukturę techniczną i drogi wewnętrzne):
  - w przypadku terenów **MN i MN/U** – nie mniej niż 1000 m²,
  - w przypadku terenów **RM** – nie mniej niż 1500 m²,
  - w przypadku terenów **U** – nie mniej niż 500m²,
  - w przypadku terenu **Uo** – nie mniej niż 3000 m²,
- maksymalną wysokość budynków:
  - mieszkalnego na terenach **MN** – do 9,0 m,
  - tymczasowego usługowego obiektu budowlanego na terenie **3MN** – do 4,5 m,
  - garażu dobudowanego do budynku mieszkalnego albo wolno stojącego na terenach **MN** – do 4,5 m w przypadku dachu płaskiego i do 6,0 m w przypadku dachu stromego,
  - budynku gospodarczego na terenach **MN** – do 4,5 m w przypadku dachu płaskiego i do 6,0 m w przypadku dachu stromego,
  - budynku na terenach **MN/U** – do 9,0 m,
  - budynku gospodarczego na terenie **1MN/U** – do 6,0 m,
  - mieszkalnych i gospodarczych na terenach **RM** – do 10,0 m,
  - garaży – do 6,0 m,
  - na terenie **1U i Uo** – do 10,0 m,
  - na terenie **2U** – do 6,0 m,
- kształt i kąt nachylenia połaci dachowych
  - dla budynków mieszkalnych na terenach **MN i 1MN/U** – dach stromy o symetrycznym kącie pochylenia połaci dachowych od 10° do 45°,
  - dla tymczasowego usługowego obiektu budowlanego na terenie **3MN** – dach płaski,
  - dla budynków na terenach **2-4MN/U** – dowolna geometria dachów,
  - dla budynków mieszkalnych i gospodarczych na terenach **RM** – dach stromy
  - dla garaży na terenach **RM** – geometria dachów dowolna,
  - dla terenów **U i Uo** – dach płaski.

W celu zapewnienia właściwej obsługi znajdujących się w granicach analizowanego obszaru terenów (a w szczególności terenów przeznaczonych pod zabudowę) w projekcie planu wyznaczono także tereny infrastruktury technicznej – elektroenergetyki **1-3E** i gazownictwa **G** oraz tereny komunikacji, obejmujące istniejące w chwili obecnej ulice i drogi gruntowe – tereny dróg publicznych **KD-Z, 1-2KD-L, 1-2KD-Dxr** oraz tereny dróg wewnętrznych **1-4KDW i 1-3KDWxs**.

Omawiany projekt mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu ustala na terenach **E** lokalizację stacji transformatorowych, natomiast na terenie **G** lokalizację stacji redukcyjnej gazu. Maksymalna powierzchnia zabudowy na terenach **1-3E** nie może przekraczać 30% powierzchni terenu, a minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej musi wynosić minimum 20% powierzchni terenu. Zarówno w przypadku terenów **E**, jak i terenu **G**, ustalono maksymalną wysokość stacji (nie

większą niż 3,6 m dla terenów **E** oraz 2,3 m dla terenu **G**) oraz dopuszczono możliwość lokalizacji ogrodzeń wyłącznie ażurowych. Dla terenu **G** ustalono dostęp do dróg poprzez drogi wewnętrzne, dla terenu **1E** dostęp do dróg publicznych poprzez przyległą drogę wewnętrzną natomiast dla terenów **2E** i **3E** dostęp do drogi publicznej **2KD-L**.

W zakresie szczegółowych parametrów i wskaźników kształtowania terenów komunikacyjnych projekt mpzp ustala: dla terenu **KD-Z** – lokalizację jezdni, chodników i ścieżki rowerowej, dla terenu **1KD-L** – lokalizację jezdni i co najmniej jednostronnego chodnika oraz lokalizację strefy zieleni (zgodnie z rysunkiem planu) i zachowanie pomnika przyrody, dla terenu **2KD-L** – lokalizację jezdni, ścieżki rowerowej i co najmniej jednostronnego chodnika, natomiast dla terenów **1-2KD-Dxr** – lokalizację ścieżki pieszo-rowerowej, z uwzględnieniem dopuszczenia na terenie **2KD-Dxr** ruchu pojazdów obsługujących przyległe tereny.

W przypadku terenów dróg wewnętrznych projekt mpzp również wprowadza szczegółowe ustalenia w zakresie parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy. Dla terenów **1KDW** i **3KDW** ustala się lokalizację fragmentów pasa drogowego w nawiązaniu do zagospodarowania dróg położonych poza granicą planu (w szczególności jezdni, chodników, pieszo-jezdni, stanowisk postojowych) natomiast dla terenu **2KDW** ustala się lokalizację jezdni i co najmniej jednostronnego chodnika (z dopuszczeniem ich zmiany na pieszo-jezdnię). W odniesieniu do terenu **4KDW** ustala się lokalizację jezdni, chodników oraz przystanku autobusowego (i jego powiązania z chodnikami), a także zachowanie pomnika przyrody. Ponadto, dla terenów **1-3KDW** dopuszcza się możliwość stosowania technicznych elementów uspokojenia ruchu. Na terenach **KDWxs** ustala się lokalizację pieszo-jezdni, która na terenie **1KDWxs** i **3KDWxs** zakończona jest placem do zawracania samochodów. We wspomnianym przypadku dopuszcza się również zamianę pieszo-jezdni na jezdnię i jednostronny chodnik. Dodatkowo, na terenie **1KDWxs** dopuszcza się lokalizację podziemnych przepompowni ścieków bytowych i przemysłowych.

Do projektu planu wprowadzono również niezwykle istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania ustalenia w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego (odnoszące się do całego analizowanego obszaru), w tym jego poszczególnych komponentów. W tym zakresie w projekcie planu ustalono:

- zachowanie pomnika przyrody – alei kasztanowców, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr. 180/49, wskazanego na rysunku planu,
- zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów,
- uwzględnienie w zagospodarowaniu całego terenu jako obszaru w klinie zieleni,
- dopuszczenie nasadzeń drzew, w miejscach nie kolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym,
- zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych (z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych),
- odprowadzanie ścieków bytowych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, z dopuszczeniem, do czasu jej realizacji odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych,
- zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na działce budowlanej w przypadku terenów **1-4MN, 1-4MN/U, 1-2U i Uo**,
- odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do cieków i rowów (z dopuszczeniem odprowadzania do sieci kanalizacji deszczowej) na terenach dróg publicznych i terenach infrastruktury technicznej,
- zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie – w granicach terenów **1-9ZL, 1-6R, ZP, 1-4RM, 1-3E, G, 1-4KDW i 1-3KDWxs**,
- stosowanie nawierzchni przepuszczalnych na terenach dróg wewnętrznych,
- zaopatrzenie w wodę pitną z sieci wodociągowej,
- dopuszczenie lokalizacji studni dla celów gospodarczych,
- zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej,
- zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy,

- dopuszczenie wykorzystania nadmiaru mas ziemnych pozyskanych podczas prac budowlanych w obrębie terenu.

W celu zapewnienia wymaganego komfortu akustycznego, do projektu planu wprowadzono także ustalenia w dziedzinie kształtowania klimatu akustycznego w środowisku. W tym zakresie, w projekcie planu ustalono:

- nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku:
  - dla terenów **1-4MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
  - dla terenów **1-4MN/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, a w przypadku lokalizacji:
    - zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (wyłącznie) – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej,
    - szpitali lub domów opieki społecznej – jak dla terenów szpitali w miastach i/lub domów opieki społecznej,
    - np. szkół i przedszkoli – jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
  - dla terenu **Uo** – jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży,
  - dla terenów **1-4RM** – jak dla terenów zabudowy zagrodowej,
- nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku,
- dopuszczenie stosowania zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach (znajdujących się w strefach ponadnormatywnego oddziaływania hałasu lotniczego lub/i samochodowego – wzdłuż ul. Sypniewo).

Ponadto, ochronie przed ponadnormatywnym hałasem samochodowym służyć też będą ustalenia sformułowane w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, dopuszczające stosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu na drogach publicznych klasy zbiorczej, lokalnej i dojazdowej.

Z kolei, w związku z oddziaływaniem hałasu lotniczego (ale nie tylko), w ustaleniach planu zapisano nakaz uwzględnienia ograniczeń wynikających z położenia obszaru planu w sąsiedztwie lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.

Analizowany projekt planu wprowadza również szereg ustaleń dotyczących zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego. Do ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu, których realizacja sprzyjać będzie ochronie lokalnych walorów krajobrazowych, należą zapisy ustalające:

- ochronę walorów krajobrazowych lasów, polan śródleśnych, łąk, zieleni nieurządzonej i wód,
- zakaz lokalizacji tymczasowych obiektów budowlanych, z wyjątkiem terenów **1-4RM** i **3MN**,
- zakaz lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej,
- zakaz lokalizacji ogrodzeń pełnych oraz betonowych i żelbetowych,
- zakaz lokalizacji ogrodzeń na terenach komunikacji, z wyjątkiem służących zapewnieniu bezpieczeństwa,
- zakaz lokalizacji na terenach komunikacji budynków, ramp, schodów i pochylni obsługujących obiekty położone poza tymi terenami,
- zakaz lokalizacji magazynów i składów, obiektów handlu hurtowego i półhurtowego,
- dopuszczenie lokalizacji wiat przystankowych na terenach komunikacji oraz kiosków ulicznych wbudowanych w wiaty przystankowe komunikacji zbiorowej,
- dopuszczenie lokalizacji drogowych obiektów inżynierskich,
- dopuszczenie lokalizacji sieci infrastruktury technicznej (z wyjątkiem nowych napowietrznych sieci),
- dopuszczenie lokalizacji reklam w wiatach przystankowych oraz reklam o powierzchni nie większej niż 2 m², umieszczanych wyłącznie na elewacjach budynków usługowych, w miejscach do tego dostosowanych,
- dopuszczenie lokalizacji tablic informacyjnych,
- dopuszczenie lokalizacji szyldów o powierzchni nie większej niż 1 m² na budynkach, w miejscach nie przesłaniających elementów i detali architektonicznych oraz na ogrodzeniach,
- dopuszczenie lokalizacji obiektów małej architektury w sposób nie ograniczający ruchu pieszego, rowerowego i konnego oraz nie kolidujący z realizacją pozostałych ustaleń planu.

Z uwagi na obecność w granicach analizowanego obszaru elementów dziedzictwa kulturowego oraz zabytków, projekt planu wprowadza niezbędne w tym zakresie ustalenia. Przede wszystkim ustala ochronę zespołu dworsko-parkowego wpisanego do rejestru zabytków pod numerem A317, wskazanego na rysunku planu. W tym zakresie ustala w szczególności zachowanie bryły i elewacji budynku dworu na terenie **2MN/U**, dopuszczenie odtworzenia bryły i elewacji budynku na terenie **3MN/U** oraz odtworzenia układu historycznych ścieżek, alei oraz nasadzeń drzew i krzewów na terenie **ZP**. Ponadto, projekt mpzp ustala również ochronę zabytków w strefach stanowisk archeologicznych, wskazanych na rysunku planu.

Analizowany projekt planu wprowadza także zapisy w zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu (w tym zakazu zabudowy). Wymaga uwzględnienia w zagospodarowaniu wskazanego na rysunku planu obszaru ograniczonego zainwestowania od stacji radarowej w Babkach (gm. Mosina), przebiegu tras podziemnych sieci infrastruktury technicznej, w tym w szczególności wojskowej łączności specjalnej po południowej stronie ul. Głuszyna (zlokalizowanej poza granicą planu). Całkowicie zakazuje lokalizacji budynków na terenach **1-9ZL**, **1-6R**, **ZP** i terenach komunikacyjnych oraz wymaga uwzględnienia w zagospodarowaniu całego terenu planu jako obszaru szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych – Dolina Kopalna Wielkopolska. Zapisy analizowanego projektu mpzp wymagają również uwzględnienia ograniczeń wynikających z położenia w otoczeniu lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym²⁹, zapisy projektu planu miejscowego (część tekstowa i graficzna) muszą być powiązane z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu jego zgodności ze studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania” (zwanym dalej „Studium...”), obszar objęty opracowaniem ww. planu miejscowego znajduje się w podstrefie **ZS4** (DOLINA RZEKI GŁUSZYŃKI), stanowiącej fragment klinowo – pierścieniowego systemu zieleni miasta, a także w obrębie strefy **ZS5** (GŁUSZYNA), stanowiącej podstrefę ekstensywnego zagospodarowania, z priorytetem dla funkcji mieszkaniowej, z zabudową o historycznym wiejskim układzie urbanistycznym. Obejmuje on następujące tereny:

- tereny wyłączone z zabudowy:
  - **ZKO** – tereny otwarte: lasy, doliny rzek i strumieni, jeziora, tereny rolnicze – współtworzące klinowo-pierścieniowy system zieleni,
  - **ZP** – tereny parków,
- tereny o specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania:
  - **M2n*** (w obrębie strefy **ZS5**) – tereny zabudowy niskiej mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami podstawowymi, położone na obszarach o szczególnych warunkach środowiska przyrodniczego,
- tereny komunikacji:
  - **kz.110** – ulice zbiorcze: Sypniewo i Głuszyna.

W odniesieniu do terenów oznaczonych jako **ZKO**, „Studium...” wymaga ich zachowania z jednoczesnym podnoszeniem ich walorów przyrodniczych i estetycznych oraz ochrony istniejących i realizacji nowych powiązań terenów otwartych, zapewniających ciągłość korytarzy ekologicznych. Na terenach tych zakazuje lokalizowania nowych oraz rozbudowy istniejących obiektów budowlanych – z wyjątkiem ścieżek rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych dotyczących przyrody, obiektów służących ochronie przyrody, obiektów niezbędnych do właściwego gospodarowania zasobami wodnymi, a także infrastruktury technicznej oraz infrastruktury transportowej, których przebieg i zasady realizacji zostaną wyznaczone w oparciu o szczegółową waloryzację przyrodniczą. Dla terenów **ZKO** dopuszczono także wprowadzenie dolesień i zadrzewień. Wyjątek stanowią istniejące w ramach terenów **ZKO** tereny obecnie zainwestowane (nie związane z funkcją zieleni), dla których dopuszcza się możliwość utrzymania istniejącego zainwestowania,

²⁹ Dz. U. Nr 80, poz. 717 ze zmianami

z możliwością przebudowy lub rozbudowy (z zachowaniem istniejącego procentu zabudowy). W takich przypadkach szczegółowe warunki zagospodarowania należy określić na etapie sporządzania miejscowego planu.

W odniesieniu do terenu **ZP** (park Strzeleckiego przy dworze w Głuszynie – Piotrowie) zapisy „Studium...” uznają za niezbędne zachowanie i wzbogacanie tego terenu zieleni. Teren ten jest jednocześnie obszarem cennym kulturowo, objętym formą ochrony zabytków, jak również obszarem wymagającym rehabilitacji. W zakresie zasad ochrony dla obszarów i obiektów cennych kulturowo „Studium...” wymaga dla terenu **ZP** zachowania ukształtowania terenu oraz zapewnienia ochrony układu przestrzennego założenia. W zakresie rehabilitacji parków „Studium...” wskazuje natomiast na konieczność dążenia do poprawy lub przywrócenia jakości założeń parkowych poprzez odtworzenie lub wzbogacenie składu drzewostanu i zespołów roślinnych parków, odnowienie istniejących elementów parków (odbudowa lub poprawienie jakości alejek, sadzawek, fontann, oczek wodnych lub innych obiektów małej architektury), a także przeznaczanie części terenów parkowych na cele urządzeń służących rekreacji mieszkańców.

Dla terenów o funkcji mieszkaniowej **M2n***, położonych w granicach strefy **ZS5** i znajdujących się jednocześnie w rejonie oddziaływania GZWP 144, „Studium...” wskazuje na konieczność kształtowania zabudowy wolno stojącej z dużym udziałem zieleni, na działkach o powierzchni około 1000 m². Preferowana w tym przypadku wysokość zabudowy to 2 kondygnacje nadziemne. W „Studium...” zaznaczono również, że na granicy z terenami otwartymi zabudowa powinna ulegać ekstensyfikacji oraz obniżeniu wysokości, umożliwiając naturalne powiązanie zieleni obszarów zainwestowanych z zielenią terenów otwartych. Ponadto, zgodnie z zapisami „Studium...” na terenach **M2n*** należy dążyć do wytworzenia jednolitej zabudowy mieszkaniowej, która w proporcjach i skali stanowić będzie uzupełnienie historycznie wykształconej struktury. W „Studium...” wskazano także na wymóg zachowania i wzbogacenia relacji przestrzennych z terenami otwartymi podstrefy **ZS4** oraz terenami leśnymi podstrefy poprzez wyznaczenie połączeń, otwarć, panoram, punktów widokowych itp. Część znajdującego się w granicach obszaru opracowania terenu **M2n*** została wyznaczona w „Studium...” jako teren wymagający przekształceń funkcjonalno-przestrzennych.

W zakresie kierunków ochrony środowiska przyrodniczego i jego zasobów „Studium...” wskazuje na konieczność restrykcyjnego przestrzegania zasady równoległej realizacji sieci sanitarnej wraz z wprowadzaniem obiektów budowlanych (oraz likwidacji szamb) w celu poprawy ochrony obszaru głównego zbiornika wód podziemnych GZWP 144 – Wielkopolskiej Doliny Kopalnej. Zgodnie z zapisami „Studium...” należy również dążyć do poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych, w tym wód rzeki Głuszynki, poprzez zmniejszenie obciążeń i wyeliminowanie zrzutów ścieków bytowych oraz przemysłowych do wód powierzchniowych i gruntowych. Wprowadzając zmiany w zagospodarowaniu podstrefy (**ZS4**), należy także zwrócić uwagę na znajdujące się w sąsiedztwie obszary bezpośredniego zagrożenia powodzią.

„Studium...” wymaga dążenia do ochrony gleb oraz wód gruntowych i podziemnych przed degradacją wynikającą z intensywnej produkcji rolniczej (zanieczyszczenia azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych) poprzez stosowanie „kodeksu dobrej praktyki rolniczej”, jak również wskazuje na konieczność dążenia do utrzymania wysokiej jakości powietrza poprzez zachowanie powierzchni terenów zieleni, uwzględnianie w założeniach urbanistycznych korytarzy przewietrzania miasta oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń m.in. poprzez likwidację lokalnych kotłowni, podłączanie wszystkich obiektów budowlanych do miejskiego – centralnego systemu ciepłowniczego lub zastosowanie proekologicznych mediów grzewczych. W zakresie kierunków i zasad ochrony terenów zieleni postuluje natomiast zachowanie, uzupełnianie oraz wprowadzanie zieleni wysokiej wzdłuż ulic.

Należy ponadto zauważyć, że Studium...” wskazuje system klinowo-pierścieniowy zieleni miasta (w obrębie którego położone są niemal wszystkie tereny znajdujące się w granicach projektu planu) jako obszar, gdzie sposób zagospodarowania należy podporządkować ochronie wartości i zasobów przyrodniczych, a zachowanie, odtwarzanie ciągłości i podbudowę biologiczną istniejących elementów systemu zieleni określa jako zadanie nadrzędne polityki przestrzennej miasta. Na terenach współtworzących system zieleni miasta „Studium...” wymaga zachowania terenów otwartych z jednoczesnym podnoszeniem ich walorów przyrodniczych i estetycznych, utrzymania ciągłości dolin rzek i cieków, bez możliwości nieuzasadnionego kanalizowania cieków otwartych, chroni istniejące powiązania oraz wskazuje na konieczność tworzenia nowych powiązań, zapewniających ciągłość korytarzy ekologicznych, dopuszczając zalesianie gruntów nieprzydatnych rolniczo, nieużytków i terenów zrehabilitowanych.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak planu miejscowego sporządzonego dla danego terenu powoduje znaczące utrudnienia w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do *ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*). Sytuacja taka utrudnia kształtowanie ładu przestrzennego tego terenu oraz skuteczną ochronę lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego.

Obecnie obszar projektu planu, ze względu na jego dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania, a także stan poszczególnych komponentów lokalnego środowiska przyrodniczego – charakteryzuje się stosunkowo wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi (w odniesieniu do całego obszaru miasta Poznania). Należy jednak zauważyć, że z uwagi na obserwowane w skali całego miasta tendencje, dotyczące zintensyfikowania procesów inwestycyjnych (przede wszystkim poszerzanie areału terenów zabudowy mieszkaniowej) brak realizacji ustaleń projektu planu może w znacznym stopniu utrudnić lub wręcz uniemożliwić osiągnięcie celów w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, jakie dla omawianego obszaru określone zostały w „Studium...”. W przypadku omawianego obszaru, presja inwestycyjna należy do jednych z najważniejszych i najbardziej niebezpiecznych procesów, mających wpływ na kierunki oraz tempo niepożądanych przekształceń elementów lokalnego środowiska przyrodniczego.

Realizacja polityki przestrzennej wyłącznie w oparciu o decyzje administracyjne (wynikające z zasady dobrego sąsiedztwa) nie stanowi jednak skutecznego narzędzia, umożliwiającego ochronę terenów cennych przyrodniczo. Dla utrzymania funkcji przyrodniczych terenów otwartych doliny Głuszynki, stanowiących jednocześnie element współtworzący klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, niezbędne jest zatem ustalenie jednoznacznych przepisów prawa miejscowego. Jest to szczególnie istotne w kontekście istniejącej już zabudowy, zlokalizowanej w rejonie ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo. Stale rosnące potrzeby inwestycyjne i związane z tym poszukiwanie terenów niezabudowanych, stwarzają zagrożenie „uszczerplenia” powierzchni terenów zieleni i fragmentację środowiska przyrodniczego doliny Głuszynki. Bezpośrednim następstwem odstąpienia od realizacji miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego mogłoby być zabudowanie terenów położonych w dolinie Głuszynki lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie.

Realizacja zabudowy na terenach o dużej wartości przyrodniczej oraz zintensyfikowanie innych procesów inwestycyjnych, obejmujących m.in. intensywny rozwój sieci infrastruktury technicznej oraz przebudowę układu komunikacyjnego (wynikającą z potrzeby zapewnienia obsługi nowopowstających terenów zabudowy), skutkuje wystąpieniem licznych niekorzystnych zjawisk, wpływających na zachwianie lokalnej równowagi biologicznej. Do najważniejszych, potencjalnych zmian w środowisku przyrodniczym, jakie mogłyby nastąpić w przypadku braku realizacji planu miejscowego, można zatem zaliczyć m.in.:

- pomniejszenie zasobów biologicznych doliny Głuszynki,
- zmniejszenie dotychczasowej powierzchni siedlisk życiowych roślin i zwierząt (rozwój zabudowy),
- zmniejszenie lokalnej różnorodności biologicznej (m.in. na skutek zmiany warunków gruntowo-wodnych – zanikanie siedlisk wodnych i wilgotnych),
- fragmentaryzację korytarza ekologicznego doliny rzecznej, zapewniającego ciągłość powiązań ekologicznych w tej części miasta, jak również w obrębie terenów położonych w granicach administracyjnych gmin sąsiednich,
- zwiększanie areału powierzchni trwale uszczelnionych (pojawienie się nowej zabudowy i szlaków komunikacyjnych),
- zmniejszenie infiltracji wód opadowych i roztopowych do gruntu i pogorszenie warunków retencyjnych terenów (na skutek zwiększenia udziału powierzchni trwale uszczelnionych),
- zwiększenie zagrożenia zanieczyszczenia środowiska gruntowo-wodnego oraz wód podziemnych (pojawienie się większej liczby emitorów zanieczyszczeń),
- pogorszenie jakości powietrza i klimatu akustycznego w wyniku wzrostu emisji zanieczyszczeń oraz hałasu ze źródeł komunikacyjnych.

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM

Akcesja Polski do Unii Europejskiej nałożyła na Polskę nowe obowiązki, wynikające z konieczności dostosowania prawa polskiego do regulacji unijnych. Ochrona środowiska wraz z Traktatem z Maastricht (1991) włączona została przez Wspólnoty Europejskie do spisu ich stałych zadań, dla których określono cele działań zapobiegawczych i regulujących. Obecnie prawo Unii Europejskiej regulujące ochronę środowiska liczy sobie kilkaset aktów prawnych, obejmujących dyrektywy, rozporządzenia, decyzje i zalecenia.

Do priorytetów Unii Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska zaliczyć należy m.in. przeciwdziałanie zmianom klimatu, ochronę różnorodności biologicznej, ograniczenie wpływu zanieczyszczenia na zdrowie, a także lepsze wykorzystanie zasobów naturalnych.

Do dokumentów rangi międzynarodowej – wspólnotowej – formułujących cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu, zaliczyć można:

- Dyrektywę Rady z dnia 21 maja 1991 r. *dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych* (91/271/EWG), nakładającą na Państwa Członkowskie wymóg wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych – realizowana w projekcie mpzp poprzez ustalenie odprowadzania ścieków bytowych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, z dopuszczeniem, do czasu jej realizacji, odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych oraz zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków;
- Dyrektywę Rady z dnia 27 września 1996 r. *w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza* (96/62/WE), nakładającą na Państwa Członkowskie obowiązek utrzymania jakości powietrza tam, gdzie jest ona dobra, oraz jej poprawie w pozostałych przypadkach - cel szczególnie istotny w kontekście obowiązywania dla Poznania *Programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań*³⁰, realizowany w projekcie mpzp poprzez ustalenie zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawiają strategiczne dokumenty rządowe: *II Polityka Ekologiczna Państwa* oraz *Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016*. Oba te dokumenty respektują zapisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 1997 r., mówiące o konieczności zapewnienia przez Rzeczypospolitą Polską ochrony środowiska kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju oraz konieczności zapewnienia przez władze publiczne bezpieczeństwa ekologicznego współczesnemu i przyszłym pokoleniom.

II Polityka Ekologiczna Państwa

Wiodącą zasadą polityki ekologicznej państwa jest zasada zrównoważonego rozwoju, ustanowiona w ramach Konferencji Narodów Zjednoczonych w Rio de Janeiro w 1992 r. Podstawowym założeniem zrównoważonego rozwoju jest takie prowadzenie polityki i działań w poszczególnych sektorach gospodarki i życia społecznego, aby zachować zasoby i walory środowiska w stanie zapewniającym trwałe, nie doznające uszczerbku, możliwości korzystania z nich zarówno przez obecne jak i przyszłe pokolenia, przy jednoczesnym zachowaniu trwałości funkcjonowania procesów przyrodniczych oraz naturalnej różnorodności biologicznej na poziomie krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym. Istotą zrównoważonego rozwoju jest równorzędne traktowanie racji społecznych, ekonomicznych i ekologicznych, co oznacza konieczność integrowania zagadnień ochrony środowiska z polityką w poszczególnych dziedzinach gospodarki.

Podstawowym celem polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju, czyli mieszkańców, infrastruktury społecznej i zasobów przyrodniczych. Wśród metod realizacji polityki ekologicznej państwa priorytet ma stosowanie tzw. dobrych praktyk gospodarowania i systemów zarządzania środowiskowego, które pozwalają powiązać efekty gospodarcze z efektami ekologicznymi, zwłaszcza w przemyśle i energetyce, transporcie, rolnictwie, leśnictwie, budownictwie i gospodarce

³⁰ uchwalonym Rozporządzeniem Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. *w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008 r.)

komunalnej, zagospodarowaniu przestrzennym, turystyce, ochronie zdrowia, handlu i działalności obronnej.

Cele szczegółowe polityki ekologicznej państwa ujęto w dwóch grupach: w sferze racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych i w zakresie jakości środowiska. Wśród nich, w kontekście zakresu ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, wymienić należy m.in.:

- racjonalizację użytkowania wody, jakość wód, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych, z dopuszczeniem lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych, zachowanie wód, cieków i rowów na terenach **ZL** i **R** jako otwartych, odprowadzanie ścieków bytowych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, z dopuszczeniem, do czasu jej realizacji, odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych, zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na działce budowlanej na terenach **MN**, **MN/U**, **U** i **Uo** oraz na terenach **ZL**, **R**, **ZP**, **RM**, odprowadzanie wód z terenów dróg publicznych oraz infrastruktury do cieków i rowów, z dopuszczeniem odprowadzania ich do sieci kanalizacji deszczowej, zaopatrzenie w wodę pitną z sieci wodociągowej;
- jakość powietrza, zmiany klimatu, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy, zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej, w pośredni sposób również poprzez zapisy, które zapewnią ochronę i wprowadzanie nowej zieleni na poszczególnych terenach, w tym: utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów **ZL**, **R** (z dopuszczeniem prowadzenia zalesień, zgodnie z gospodarką leśną i planem urzędzenia lasu), **ZP** (z obowiązkiem zachowania minimum 80% powierzchni terenu jako biologicznie czynnego oraz dopuszczeniem nasadzeń nowej zieleni);
- różnorodność biologiczną i krajobrazową, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: ochronę i kształtowanie zieleni na poszczególnych terenach, w tym: utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów **ZL**, **R** (z dopuszczeniem prowadzenia zalesień, zgodnie z gospodarką leśną i planem urzędzenia lasu), **ZP** (z obowiązkiem zachowania minimum 80% powierzchni terenu jako biologicznie czynnego oraz dopuszczeniem nasadzeń nowej zieleni), na wszystkich działkach budowlanych nieprzekraczalne parametry zabudowy, w tym minimalne powierzchnie biologicznie czynne i zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, ochronę walorów krajobrazowych lasów, polan śródleśnych, łąk, zieleni nieurządzonej i wód,

Ponadto, dokument wskazuje na konieczność stworzenia spójnego wewnętrznie systemu prawa ochrony środowiska, dostosowanego do wymagań unijnych. Wymaga poddania dokumentów programowych z dziedziny ochrony środowiska (planów, strategii, polityk, itp.) ocenie ekologicznej skuteczności lub ocenie oddziaływania na środowisko (w formie strategicznych ocen oddziaływania na środowisko), ocenie efektywności kosztowej, konsultacjom społecznym, ocenie zgodności z wymogami Unii Europejskiej.

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016

Polityka ekologiczna państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016 stanowi załącznik do uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 22 maja 2009 r. w sprawie przyjęcia *Polityki*. Sporządzona została przez Ministerstwo Środowiska, zgodnie z wymogiem ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*. Omawiany dokument określa cele średniookresowe do 2016 r. oraz wskazuje kierunki działań do wykonania w latach 2009-2012 w odniesieniu do zagadnień związanych z:

- kierunkami działań systemowych,
- ochroną zasobów naturalnych,
- poprawą jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Wśród działań systemowych dokument wymienia m.in. aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym i w jego ramach cel dotyczący podnoszenia roli planowania przestrzennego, które powinno być podstawą lokalizacji nowych inwestycji. Wskazuje się na konieczność wdrażania wytycznych, dotyczących uwzględnienia w planach zagospodarowania przestrzennego wymagań

ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wdrożenie przepisów, umożliwiających przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko już na etapie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zatwierdzenie wszystkich obszarów europejskiej sieci Natura 2000, uwzględnianie obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, określenie zasad ustalania progów tzw. chłonności środowiskowej oraz pojemności przestrzennej zależnie od typu środowiska, uwzględniania w planach wyników monitoringu środowiska.

Na szczeblu gminnym wyraz realizacji *Polityki* stanowi *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2009-2012*³¹. Program określił zadania w zakresie ochrony środowiska dla Poznania dla okresu czteroletniego (lata 2009-2012) oraz zdefiniował cele średniookresowe dla miasta do roku 2015.

Wskazuje działania strategiczne, obejmujące cele i kierunki działań realizowanych w Poznaniu w zakresie ochrony środowiska, podzielone na trzy bloki tematyczne, w tym:

- cele i priorytety o charakterze systemowym obejmującym rozwój społeczno-gospodarczy gminy w powiązaniu z ochroną środowiska,
- cele i priorytety w zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody,
- cele i priorytety w zakresie poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego.

Część z celów znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach omawianego projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu. Są to cele dotyczące:

- optymalnego wykorzystania przestrzeni przyrodniczej jako miejsca rekreacji i wypoczynku w zakresie zgodnym z pojemnością środowiska, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania lasów **ZL**, terenów rolniczych **R**, terenu zieleni urządzonej **ZP**, dopuszczenie lokalizacji duktów leśnych, w tym przeznaczonych dla pieszych, rowerzystów oraz rekreacyjnej jazdy konnej, urządzeń turystycznych na terenach **ZL**, ścieżek pieszych i rowerowych na terenach **R**, a także lokalizacji ścieżek pieszych i na terenie **ZP**, dopuszczenie lokalizacji usług agroturystycznych, w tym związanych z rekreacyjną jazdą konną na terenach **RM**, ustalenie powiązania dróg pieszych, rowerowych, konnych, leśnych i duktów z ich przedłużeniami poza granicami planu;
- utrzymania na obrzeżach miasta rolnictwa przyjaznego środowisku oraz zachowania mozaiki półnaturalnych i kulturowych krajobrazów rolniczych, realizowany w projekcie planu poprzez: zachowanie terenów rolniczych **R**, terenów zabudowy zagrodowej **RM**,
- ochrony powierzchni ziemi i gleb, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania na terenach **ZL**, **R**, **ZP**, zakaz lokalizacji budynków na tych terenach;
- poprawy jakości wód powierzchniowych i zapewnienia odtwarzalności zasobów wód podziemnych, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: odprowadzanie ścieków bytowych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, z dopuszczeniem – do czasu jej realizacji – odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych, zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na działce budowlanej na terenach **MN**, **MN/U**, **U** i **Uo** oraz na terenach **ZL**, **R**, **ZP**, **RM**, odprowadzanie wód z terenów dróg publicznych oraz infrastruktury do cieków i rowów, z dopuszczeniem odprowadzania ich do sieci kanalizacji deszczowej, zaopatrzenie w wodę pitną z sieci wodociągowej, zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych (z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych), zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko;
- osiągnięcia najwyższej jakości powietrza oraz lokalnego wyeliminowania negatywnego oddziaływania na środowisko, realizowany w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy, w pośredni sposób również poprzez zapisy dotyczące ochrony istniejących terenów zieleni **ZL**, **ZP**, dopuszczenie zalesień na terenach **R**, ustalenie zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, lokalizację strefy zieleni na terenie **4MN** (zgodnie z rysunkiem planu).

³¹ przyjętym Uchwałą Nr LIV/729/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 12 maja 2009 r.

Ustalenie w projekcie planu zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy, stanowi również realizację zaleceń, zawartych w *Programie ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań*³². Zgodnie z zadaniami podstawowymi, określonymi w ww. programie, dopuszcza się zastosowanie na terenach budowlanych indywidualnych instalacji grzewczych, pod warunkiem spełnienia wymogów, dotyczących stosowanego w nich paliwa. Zastosowany w projekcie zapis wpisuje się w realizację powyższego wymogu.

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

6.1 Oddziaływanie na powierzchnię ziemi i warunki podłoża

Realizacja ustaleń omawianego projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu zasadniczo nie będzie wiązać się ze znaczącymi przekształceniami powierzchni ziemi oraz zmianami w zakresie lokalnych warunków podłoża, gdyż projekt planu w większości uwzględnia dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów, umożliwiając jedynie uzupełnienie istniejącej (nielicznej) zabudowy, zlokalizowanej w obrębie istniejących enklaw w rejonie ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo.

Istotnych zmian w zakresie kształtowania powierzchni ziemi oraz warunków gruntowych nie należy spodziewać się w obrębie terenów **ZL**, **R** oraz **ZP**, dla których projekt mpzp wprowadza zakaz lokalizacji budynków. Wprowadzenie wspomnianego powyżej zapisu pozwoli zatem na zachowanie dotychczasowego ukształtowania powierzchni terenu, jak również wyeliminuje ryzyko wystąpienia istotnych zmian w panujących na tych terenach warunkach gruntowych, które mogłyby pojawić się np. na skutek ingerencji związanej z posadowieniem budynków. Jest to szczególnie istotne w kontekście znaczącej powierzchni, jaką zajmują wspomniane powyżej tereny, a także z uwagi na ich funkcję przyrodniczą.

Niewielkie i ograniczone przestrzennie oddziaływanie na warunki gruntowe mogą wystąpić w przypadku lokalizacji na terenach wyłączonych z zabudowy elementów zagospodarowania takich jak: drogi wewnętrzne, drogi leśne (w tym przeznaczone dla pieszych, rowerzystów oraz rekreacyjnej jazdy konnej), ścieżki piesze i rowerowe oraz przeznaczone dla rekreacyjnej jazdy konnej, urządzenia turystyczne (na terenach **ZL**), urządzenia wodne, a także ogrodzenia ażurowe. Ze względu na skalę tego typu inwestycji oraz stosunkowo niewielki stopień ingerencji w powierzchnię ziemi (za wyjątkiem urządzeń wodnych, w tym zbiorników retencyjnych na terenach **R**), jaki jest wymagany podczas ich realizacji, przewiduje się, że nie będą one w sposób zauważalny wpływały na ewentualne zmiany w dotychczasowym ukształtowaniu terenu oraz lokalnych warunkach gruntowych. Należy również zaznaczyć, że duża część wspomnianych elementów zagospodarowania funkcjonuje już w chwili obecnej na obszarze projektu planu.

Przyczyną występowania niekorzystnych oddziaływań na warunki gruntowe i ukształtowanie powierzchni terenu będzie natomiast realizacja dopuszczonej ustaleniami projektu planu zabudowy mieszkaniowej i usługowej, stanowiącej uzupełnienie zabudowy już istniejącej (głównie w rejonie ul. Głuszyna i ul. Sypniewo). Niezbędne do wykonania w procesie inwestycyjnym prace budowlane związane będą m.in. z koniecznością wykonania wykopów, przemieszczaniem dużej ilości mas ziemnych, umieszczaniem w profilu glebowym elementów konstrukcji budowlanych, a także różnego rodzaju materiałów budowlanych, wpływających na właściwości podłoża, w tym na jego przepuszczalność. Zjawiskiem, jakie wystąpi na skutek wprowadzanych zmian, będzie również powiększenie areалу powierzchni trwale uszczelnionych (w miejscach posadowienia budynków) oraz zniszczenie wierzchniej warstwy gleby na terenach objętych pracami budowlanymi. Należy jednak zauważyć, że tereny, dla których projekt mpzp przewiduje możliwość lokalizacji zabudowy, obejmują pojedyncze działki budowlane, zlokalizowane w obrębie obszarów, które zostały już w sposób istotny przekształcone (istniejące enklawy zabudowy).

Zmiana dotychczasowych właściwości chemicznych i fizycznych gleby nastąpi również (w niewielkim stopniu) w wyniku czasowego, intensywnego użytkowania (na etapie budowy) terenów bezpośrednio sąsiadujących z planowaną zabudową. Obciążenie terenu na skutek wykorzystania

³² uchwalonym Rozporządzeniem Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008 r.)

ciężkiego sprzętu budowlanego spowoduje degradację systemu kapilarnego, decydującego o retencji wody, jej dostępności dla roślin oraz wymianie gazowej w profilu glebowym. Należy tu jednak zaznaczyć, że oddziaływania te ustąpią po zakończeniu prac budowlanych przy realizacji nowej zabudowy oraz nowych elementów zagospodarowania poszczególnych terenów.

Naruszenie ukształtowania powierzchni ziemi i warunków podłoża nastąpić może również na skutek prowadzenia robót w zakresie sieci infrastruktury technicznej (w tym w szczególności sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowej i telekomunikacyjnej), które zostały dopuszczone zgodnie z zapisami analizowanego projektu mpzp. Przekształcenia te będą przyczyną pojawienia się zmian w profilu glebowym, wynikających z umieszczenia materiałów wpływających na właściwości gleby (w tym na jej przepuszczalność). Uszczelnienie powierzchni, związane z lokalizacją sieci infrastruktury technicznej, będzie miało jednak znacznie mniejszy wymiar niż w przypadku lokalizacji zabudowy czy też częściowej przebudowy dotychczas funkcjonującego układu komunikacyjnego. Większość niekorzystnych zjawisk związanych z lokalizacją elementów sieci infrastruktury technicznej będzie miała lokalny i czasowy charakter, a zmiany związane z rozwojem sieci infrastruktury będą miały w znacznej mierze charakter odwracalny.

Zasadniczych zmian w kontekście lokalnego ukształtowania powierzchni ziemi oraz warunków gruntowych nie należy się spodziewać w przypadku realizacji ustaleń projektu mpzp dotyczących tutejszego układu komunikacyjnego. Analizowany projekt wyznacza szlaki komunikacyjne w oparciu o drogi już istniejące, obejmujące przede wszystkim ul. Sypniewo (**2KD-L**), fragment ul. Głuszyna (**KD-Z**), fragment drogi w kierunku Koninka (**1KD-L**), ul. Gabszewicza (**KD-Dxr**) oraz ul. Kopylnik (**2KD-Dxr**). Ewentualna rozbudowa lub przebudowa wspomnianych powyżej terenów komunikacyjnych, z uwagi na stosunkowo niewielką skalę prac budowlanych, koniecznych do przeprowadzenia, jak również stopień degradacji poszczególnych komponentów środowiska na terenach istniejących dróg, nie będzie wiązała się z wystąpieniem istotnych, niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki gruntowe oraz ukształtowanie powierzchni ziemi. Największych oddziaływań należy spodziewać się w przypadku wprowadzenia nawierzchni bitumicznej w obrębie dróg **1-2KD-Dxr** (w chwili obecnej są to drogi gruntowe), gdyż wprowadzenie nawierzchni bitumicznej spowodowałoby trwałe uszczelnienie powierzchni oraz całkowite zniszczenie wierzchnich warstw profilu glebowego.

Aby ograniczyć skalę występowania niekorzystnych zjawisk w odniesieniu do warunków gruntowych i ukształtowania powierzchni, w analizowanym projekcie mpzp wprowadzono szereg zapisów uniemożliwiających realizację na obszarze planu zbyt zabudowy zbyt intensywnej i odbiegającej od parametrów zabudowy istniejącej. W tym zakresie, dla terenów przeznaczonych pod zabudowę określono szczegółowo minimalną powierzchnię działki budowlanej (od 500 do 3000 m²), maksymalną powierzchnię zabudowy (od 10 do 60%) oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie działki budowlanej (od 20 do 55%). Działania te zapobiegają nadmiernej fragmentacji działek budowlanych, intensyfikacji zabudowy oraz zbytniemu poszerzeniu areалу powierzchni trwale uszczelnionych.

Do rozwiązań umożliwiających ograniczenie skali oraz zasięgu negatywnego oddziaływania, związanego z realizacją stosunkowo nielicznych inwestycji należy także ustalenie zagospodarowania zieleni wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, wyznaczenie strefy zieleni na terenie **4MN** (zgodnie z rysunkiem planu) oraz dopuszczenie wykorzystania nadmiaru mas ziemnych pozyskanych podczas prac budowlanych w obrębie terenu.

6.2 Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Z uwagi na występowanie w granicach analizowanego obszaru licznych wód powierzchniowych (rzeka Głuszynka i Kopel, sieć rowów melioracyjnych, niewielkie zbiorniki wodne), a także jego położenie w obszarze szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych (Wielkopolska Dolina Kopalna) niezwykle istotne było zaproponowanie takich rozwiązań przestrzennych, których realizacja umożliwiłaby ochronę zasobów wód podziemnych i powierzchniowych oraz zminimalizowanie niekorzystnych oddziaływań na lokalne warunki wodne.

Najbardziej istotne dla zachowania lokalnych zasobów wód powierzchniowych są ustalenia projektu mpzp odnoszące się w sposób bezpośredni do występujących na tych terenach wód powierzchniowych. W tym zakresie ustalono zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych (z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych) oraz zachowanie w obrębie terenów **ZL** i **R**

wód, cieków i rowów jako otwartych. W tym kontekście niezwykle istotne są również zapisy ustalające zakaz lokalizacji zabudowy w obrębie terenów **ZL**, **R** i **ZP**. Zachowanie tych terenów w możliwie niezmiennym (w stosunku do stanu istniejącego) stanie, z jednoczesnym przestrzeganiem zapisów dotyczących zachowania wód powierzchniowych, pozwoli na zminimalizowanie ryzyka pojawienia się znaczących zmian w lokalnych warunkach wodnych, m.in. zabudowywania terenów okresowo zalewanych przez wody Głuszynki czy likwidacji poszczególnych elementów systemu melioracyjnego, niezwykle ważnego z punktu widzenia zachowania lokalnych warunków gruntowo-wodnych.

Zachowanie dotychczasowych funkcji większości terenów położonych w dolinie Głuszynki, dopuszczenie możliwości zwiększenia areału terenów leśnych (dopuszczenie prowadzenia zalesień, zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu na terenach **R**) oraz zachowanie istniejących wód powierzchniowych pozwoli również utrzymać właściwy poziom zasilania zasobów wód podziemnych w granicach całego analizowanego obszaru. Zachowanie zdolności retencyjnych tych terenów oraz ustalenie zasad zagospodarowania wód opadowych i roztopowych sprzyjać będzie ponadto utrzymaniu dotychczasowego poziomu wód gruntowych, zasilanych w znacznej mierze dzięki infiltracji wód opadowych i roztopowych.

Niekorzystne oddziaływania na wody podziemne i wody powierzchniowe towarzyszyć będą natomiast realizacji ustaleń projektu mpzp dotyczących lokalizacji nowej zabudowy, modernizacji, rozbudowy i budowy elementów układu komunikacyjnego oraz sieci infrastruktury technicznej. Realizacja nowej, nielicznej zabudowy mieszkaniowej i usługowej będzie związana z koniecznością trwałego uszczelnienia części terenu (posadowienie budynków) skutkującego ograniczeniem powierzchni umożliwiającej infiltrację wód opadowych i roztopowych, przyspieszeniem tempa spływu powierzchniowego z terenów o utwardzonej nawierzchni oraz zwiększeniem ryzyka zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych na skutek prowadzenia niewłaściwej gospodarki wodno-ściekowej.

W niewielkiej skali lokalne i czasowe negatywne oddziaływania występować będą na etapie prowadzenia prac budowlanych, zarówno w zakresie lokalizacji zabudowy, jak modernizacji, rozbudowy i budowy elementów układu komunikacyjnego oraz sieci infrastruktury technicznej. Wystąpią one głównie na skutek prowadzenia różnego rodzaju wykopów i prac przy użyciu ciężkiego sprzętu, powodującego nadmierne zagęszczenie oraz przemieszczenie poszczególnych warstw gruntu, co niekorzystnie wpływa na procesie infiltracji wód opadowych i roztopowych. Oddziaływania te będą miały jednak znacznie mniejszy wymiar niż oddziaływania związane z lokalizacją zabudowy. Przewiduje się również, że po zakończeniu procesów inwestycyjnych oddziaływania te całkowicie ustąpią, a skutki z nimi związane będą miały charakter odwracalny.

W celu ograniczenia skali oraz ryzyka wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na skutek realizacji zapisów projektu planu konieczne było wprowadzenie takich rozwiązań, których realizacja będzie sprzyjała ochronie zasobów i jakości lokalnych wód powierzchniowych i podziemnych.

Aby ograniczyć niekorzystne skutki realizacji zabudowy projekt planu ustala maksymalną powierzchnię zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie działek lub terenów przeznaczonych pod zabudowę. Pozwoli to zachowanie odpowiednich powierzchni umożliwiających infiltrację wód opadowych i roztopowych do gruntu oraz ograniczy przyrost powierzchni trwale uszczelnionej, wpływającej zwiększenie i przyspieszenie tempa spływu wód opadowych i roztopowych. Czynnikiem ograniczającym intensywność planowanej zabudowy, a tym samym zmniejszającym ryzyko istotnych zmian w środowisku gruntowo-wodnym na terenach przeznaczonych pod zabudowę, jest również określenie minimalnej powierzchni działki budowlanej. W przypadku terenu **1RM**, położonego w niewielkiej odległości od rzeki Głuszynki (tereny charakteryzujące się płytkim zaleganiem wód gruntowych), projekt mpzp ustala ponadto zakaz lokalizacji kondygnacji podziemnych.

Pojawienie się nowych budynków mieszkalnych i usługowych związane jest nierozdzielnie ze zwiększeniem lokalnego zapotrzebowania na wodę, jak również z pojawieniem się nowych punktów emisji ścieków bytowych i przemysłowych. Istotną kwestią jest zatem wprowadzenie takich rozwiązań, których realizacja ograniczy ryzyko zanieczyszczenia oraz zmniejszenia lokalnych zasobów wód podziemnych na skutek funkcjonowania nowej zabudowy. Należy jednak zauważyć, że skala zaproponowanych w projekcie mpzp inwestycji jest stosunkowo niewielka i nie powinna w sposób znaczący wpłynąć na zasoby i jakość wód podziemnych i powierzchniowych.

Nie mniej jednak, analizowany projekt mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu wprowadza zapisy uszczegóławiające zasady prowadzenia gospodarki wodno-ściekowej na terenach przeznaczonych pod zabudowę. Do najważniejszych zapisów należy ustalenie odprowadzania ścieków

bytowych i przemysłowych, z dopuszczeniem, do czasu jej realizacji, odprowadzania ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych. Równocześnie wprowadza całkowity zakaz lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków. Możliwość lokalizacji zbiorników bezodpływowych na ścieki w kontekście położenia obszaru objętego granicami projektu mpzp w obszarze szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych (Wielkopolska Dolina Kopalna), nie jest rozwiązaniem najkorzystniejszym z punktu widzenia ochrony środowiska, jednakże czasowe dopuszczenie takiego sposobu zagospodarowania ścieków umożliwi realizację uzupełniającej zabudowy w sąsiedztwie ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo, niezależnie od terminu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej.

Niezwykle ważnym zapisem projektu planu jest także ustalenie zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej. Dostarczanie wody pitnej z miejskiej sieci wodociągowej ograniczy ryzyko nadmiernej eksploatacji wód podziemnych na skutek lokalizowania indywidualnych ujęć wody, co jest szczególnie istotne w przypadku terenów położonych w zasięgu granic obszaru szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych – wielkopolska Dolina Kopalna (GZWP 144). Zapisy projektu planu dopuszczają jedynie lokalizację studni do celów gospodarczych.

Na stan zasobów wód powierzchniowych i podziemnych istotny wpływ ma także zapewnienie możliwości właściwej infiltracji wód opadowych i roztopowych. W tym celu, w analizowanym projekcie mpzp wprowadzono szczegółowe ustalenia określające sposób zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w obrębie poszczególnych terenów.

W przypadku terenów **ZL, R, ZP, RM**, których łączna powierzchnia stanowi niemal 95% całkowitej powierzchni obszaru objętego granicami projektu mpzp, ustalono zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie, natomiast w przypadku terenów **MN, MN/U, U** oraz **Uo** ustalono zagospodarowanie na działce budowlanej.

Takie rozwiązania oceniane są pozytywnie z ekologicznego punktu widzenia, gdyż podstawową zasadą współczesnych metod jest zatrzymanie części (lub całości) opadu na terenie, powolny spływ pozostałych wód opadowych do odbiornika, oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu (przed wprowadzeniem do odbiornika wodnego lub gruntowego, np. spływ przez powierzchnie zadarnione). Zminimalizowanie odpływu wód opadowych i roztopowych ogranicza degradację środowiska spowodowaną uszczelnieniem terenu, a także korzystnie wpływa na podniesienie poziomu wód gruntowych i lepsze zasilanie cieków przez wody gruntowe. Rozwiązania te wydają się być szczególnie słuszne w odniesieniu do terenów o znacznym udziale powierzchni biologicznie czynnej, charakteryzujących się niewielkim stopniem przekształcenia. Ponadto, stosowanie tego typu rozwiązań jest zgodne z polityką państwa i „Programem Ochrony Środowiska dla miasta Poznania na lata 2009-2012”.

Powyższa sytuacja nie dotyczy terenów komunikacyjnych o trwałej (najczęściej bitumicznej) nawierzchni. Wody spływające z tych terenów najczęściej wykazują obecność zanieczyszczeń, których źródłem jest ruch kołowy. Charakteryzują się one zwiększoną zawartością zawieszin oraz węglowodorów aromatycznych, które przedostając się w głąb profilu glebowego mogłyby doprowadzić do zanieczyszczenia wód gruntowych. Z uwagi na powyższe, ujęcie wód opadowych i roztopowych w systemy kanalizacji deszczowej (dopuszczone w analizowanym projekcie mpzp) jest rozwiązaniem bardziej korzystnym z punktu widzenia ochrony lokalnych zasobów wód podziemnych i powierzchniowych. Należy jednak zaznaczyć, że w obrębie znajdujących się w granicach obszaru opracowania terenów komunikacyjnych nie notuje się ruchu kołowego o znacznym natężeniu, co ogranicza w sposób istotny ilość zanieczyszczeń przedostającą się do gruntu i wód.

6.3. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Analizowany projekt mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu nie wprowadza znaczących zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania większości terenów, w związku z czym nie przewiduje się możliwości lokalizacji na tych terenach nowych, znaczących źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Z uwagi na powyższe nie przewiduje się również wystąpienia trwałego pogorszenia lokalnej jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze (w wyniku realizacji ustaleń projektu mpzp).

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego przede wszystkim zakłada zminimalizowanie ryzyka wzrostu zanieczyszczenia powietrza na skutek powstania nowych, znaczących źródeł emisji gazów i pyłów do powietrza poprzez realizację zakazu lokalizacji budynków na terenach **ZL, R** i **ZP**, a także częściowo poprzez wprowadzenie na obszarze projektu mpzp zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem

dopuszczonych ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej. Jedynymi nowymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza, jakie pojawią się na omawianym obszarze w wyniku realizacji ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu będą instalacje grzewcze zlokalizowane w obrębie pojedynczej, nowej zabudowy. Z uwagi na zaproponowany docelowy kształt lokalnego układu komunikacyjnego, opierający się o istniejącą sieć dróg, nie przewiduje się natomiast zwiększenia liczby liniowych źródeł emisji zanieczyszczeń. Zaproponowane w projekcie planu zmiany obejmują zasadniczo jedynie możliwość rozbudowy, przebudowy i modernizacji istniejących dróg.

Z uwagi na fakt, iż nowa zabudowa obejmować będzie pojedyncze budynki, stanowiące uzupełnienie istniejących enklaw zabudowy w rejonie ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo, nie przewiduje się zauważalnego wzrostu emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych z nowych źródeł emisji niskiej. Ponadto, projekt planu wprowadza całkowity zakaz stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy. Takie rozwiązanie, pomimo dopuszczenia stosowania indywidualnych systemów grzewczych, umożliwi wyeliminowanie instalacji grzewczych, funkcjonujących w oparciu o spalanie paliw o wysokich wskaźnikach emisji.

Pojawienie się nowej zabudowy związane może być również ze znikomym wzrostem emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych. Wzrost emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w silnikach spalinowych spowodowany będzie zwiększeniem natężenia ruchu na drogach, zlokalizowanych w granicach planu (zwiększenie ilości pojazdów obsługujących nowe tereny zabudowy). Przyczyną wzrostu natężenia ruchu kołowego może stanowić również wzrost atrakcyjności turystycznej terenów doliny Głuszynki oraz powiększanie areału terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej zarówno w granicach, jak i poza granicami terenu objętego ustaleniami mpzp.

Niewielki wzrost emisji zanieczyszczeń wystąpi na etapie prowadzenia prac budowlanych, związanych z realizacją poszczególnych inwestycji przewidzianych zgodnie z zapisami projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu. Źródłami emisji będą w tym przypadku silniki maszyn budowlanych, uczestniczących w pracach ziemnych oraz same prace ziemne, stanowiące źródło emisji zanieczyszczeń pyłowych. Przewiduje się, że ilość zanieczyszczeń wytwarzanych przez maszyny budowlane będzie stosunkowo niewielka ze względu na ograniczoną powierzchnię na jakiej będą odbywały się roboty (nowe inwestycje pojawią się jedynie w obrębie pojedynczych działek), a także ograniczony czas ich przeprowadzania. Pyły powstające podczas prowadzenia prac budowlanych nie będą miały większego znaczenia w kształtowaniu poziomów emisji dla tych terenów (niewielkie odległości unoszenia powodować będą czasowy wzrost zapylenia o charakterze lokalnym). Zjawisko to będzie miało charakter okresowy i nie będzie miało większego wpływu na długoterminowe kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Korzystny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego będzie miało natomiast zachowanie terenów leśnych **ZL** oraz dopuszczenie prowadzenia zalesień zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu na terenach **R**. Obecność zwartych fragmentów lasów wpływa korzystnie na ograniczenie przenikania zanieczyszczeń pyłowych z terenów sąsiadujących z granicami obszaru objętego planem oraz zmniejszenie udziału dwutlenku węgla w powietrzu atmosferycznym.

Pozytywny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego będzie miała również realizacja innych zapisów projektu mpzp dotyczących zieleni – ustalenia zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, lokalizacji na terenie **1KD-L** i **4MN** strefy zieleni (zgodnie z rysunkiem planu) oraz dopuszczenia nasadzenia drzew, w miejscach nie kolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym.

6.4. Oddziaływanie na klimat akustyczny

W granicach obszaru objętego projektem mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu występują przede wszystkim tereny niezabudowane, tj. tereny upraw rolnych oraz tereny leśne. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1-4MN**, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej lub usługowej **1-4MN/U** oraz teren zabudowy usługowej **1U** (w przypadku lokalizowania usług oświaty i zdrowia), a także teren zabudowy usługowej oświaty **Uo**, zlokalizowane na podstawie ustaleń planu głównie po południowej stronie ul. Głuszyna i ul. Sypniewo, tudzież tereny zabudowy zagrodowej **1-4RM**, wymagają zapewnienia odpowiednich standardów akustycznych w środowisku

– na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*³³ oraz rozporządzenia Ministra Środowiska³⁴, które definiuje dopuszczalne, maksymalne standardy akustyczne w środowisku.

Głównymi źródłami zakłóceń akustycznych w środowisku, rejestrowanymi w obszarze planu będą, podobnie jak w stanie istniejącym, ul. Głuszyna i ul. Sypniewo (na odcinku od strony miasta do wyjazdu na Koninko i Szczytniki) oraz lotnisko wojskowe Poznań – Krzesiny.

Dla hałasu powodowanego przez drogi, dopuszczalne poziomy dźwięku w środowisku mogą być wyrażane wskaźnikami: $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby) – odpowiednio dla pory dziennej i pory nocnej.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, które muszą być zapewnione na granicach terenów chronionych akustycznie, wynoszą odpowiednio w porze dziennej i nocnej: $L_{Aeq D}^* = 55$ dB i $L_{Aeq N}^* = 50$ dB – dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **1-4MN**, dla terenów zabudowy mieszkaniowej lub usługowej **1-4MN/U** oraz terenu **1U** – w przypadku lokalizacji na tych terenach usług oświaty i zdrowia, tj. np.: szkoły, przedszkola, szpitala czy domu opieki społecznej oraz dla terenu zabudowy usługowej oświaty **Uo**. Dla terenów zabudowy mieszkaniowej lub usługowej **1-4MN/U**, traktowanych akustycznie jako tereny mieszkaniowo-usługowe, oraz terenów zabudowy zagrodowej **1-4RM** – dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku, na granicach tych terenów, wynoszą: $L_{Aeq D}^* = 60$ dB i $L_{Aeq N}^* = 50$ dB, odpowiednio dla pory dziennej i nocnej.

Głównym źródłem hałasu samochodowego, rejestrowanego w obszarze planu będzie – podobnie jak w stanie istniejącym – ruch pojazdów przejeżdżających ul. Głuszyna i odcinkiem ul. Sypniewo – do wyjazdu na Koninko i Szczytniki, które zlokalizowane są poza granicami obszaru planu. Na podstawie uzyskanych informacji o natężeniach ruchu³⁵, przeprowadzono szacunkowe obliczenia akustyczne³⁶, w których wyodrębniono wschodni odcinek ul. Głuszyna – od ul. Daszewickiej do ul. Silniki oraz odcinek ul. Sypniewo – do wyjazdu na Koninko i Szczytniki oraz dalej – do zakończenia drogą wewnętrzną.

W związku z przewidywanym w perspektywie natężeniem ruchu pojazdów na odcinkach ulic jw. uzyskano zasięgi oddziaływania hałasu, z których wynika, że dopuszczalny poziom dźwięku w środowisku – $L_{Aeq D}^* = 55$ dB, w porze dziennej – dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej **3MN** oraz terenu usług oświaty **Uo**, a także potencjalnych usług oświaty i zdrowia – na terenach **1-4MN/U** i **1U**), tudzież dopuszczalny poziom dźwięku w porze nocnej dla tych terenów oraz terenów mieszkaniowo-usługowych **1-4MN/U** – $L_{Aeq N}^* = 50$ dB, będą osiągalne w odległości ok. 10 m od osi ul. Głuszyna i ul. Sypniewo, przy prędkościach dopuszczalnych w terenie zabudowanym w porze dziennej, czyli odpowiednio $V = 50$ i 60 km/godz. Projektowana linia zabudowy, nawiązująca do już istniejących budynków – w odległości 15-20 m od osi ulicy – nie będzie zagrożona hałasem, jeśli prędkość ruchu pojazdów będzie zgodna z przepisami. Przy prędkościach ok. $V = 60$ km/godz. i 70 km/godz., odpowiednio w porze dziennej i nocnej, ponadnormatywny zasięg hałasu zwiększy się do ok. 15 m od osi analizowanych odcinków ulic, a np. przy prędkości ok. $V = 70$ i 80 km/godz. – do ok. 25 m. Przekroczenia dopuszczalnej wartości hałasu w środowisku nie wystąpią zatem na granicach terenu usług oświaty **Uo** oraz usług oświaty i zdrowia dopuszczonych na terenach **2-4MN/U**.

Zagrożenia klimatu akustycznego w środowisku – dla kryterium $L_{Aeq D}^* = 60$ dB, w porze dziennej, wymaganego dla terenów mieszkaniowo-usługowych **1-4MN/U**, w tym przede wszystkim dla terenu **1MN/U** nie przewiduje się w odległości powyżej 10 m – dla większej niż dopuszczalna prędkości ruchu w porze dziennej, czyli dla $V = 70$ km/godz. Dla prędkości ruchu $V = 80$ km/godz. – kryterium to będzie osiągalne jednak w odległości powyżej 15 m. Nie przewiduje się również zagrożenia hałasem samochodowym dla terenów zabudowy zagrodowej **1-4RM**, podobnie jak w stanie istniejącym, a szczególnie dla terenów **3-4RM** położonych wzdłuż drogi wewnętrznej – projektowanej jako przedłużenie ul. Sypniewo.

³³ Dział V. *Ochrona przed hałasem* ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, tekst jednolity, ze zmianami)

³⁴ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826)

³⁵ Dane o natężeniach ruchu pojazdów samochodowych na ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – dla perspektywy

³⁶ Wyniki szacunkowych obliczeń akustycznych zasięgów oddziaływania pojazdów samochodowych przejeżdżających ul. Głuszyna i ul. Sypniewo – dla perspektywy

Część obszaru planu – położona głównie wzdłuż i w sąsiedztwie ul. Głuszyna i fragmentu ul. Sypniewo – z terenami istniejącej lub dopuszczalnie lokalizowanej zabudowy usług oświaty i zdrowia (teren zabudowy usługowej oświaty **Uo** oraz w przypadku lokalizacji szkół, przedszkoli, szpitali i domów opieki społecznej na terenach **1-4MN/U** i **1U**), dla których na podstawie ustawy³⁷ i rozporządzenia³⁸ definiowane są standardy akustyczne w środowisku – od źródeł hałasu lotniczego, znajdzie się, podobnie jak w stanie istniejącym, w obszarze oddziaływania hałasu lotniczego z lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, zlokalizowanego powyżej północnej granicy obszaru planu. O zasięgu oddziaływania tego hałasu dla stanu istniejącego informuje załącznik 6 – na podstawie *Mapy akustycznej miasta Poznania*³⁹, do czego nawiązano w rozdz. 2.2.3 niniejszej prognozy. W przypadku, gdyby akustyczne oddziaływanie lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny utrzymywało się w przyszłości na dotychczasowym poziomie, w obszarze ponadnormatywnego oddziaływania akustycznego znalazłyby się tereny wymienione wyżej tereny o dopuszczalnym poziomie dźwięku w środowisku w porze dziennej $L^*_{DWN} = 55$ dB. Przyjmuje się, że loty w nocy nie będą się odbywały. Na podstawie załącznika 6 tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny mieszkaniowo-usługowe i tereny zabudowy zagrodowej nie byłyby zagrożone ponadnormatywnym hałasem. Gdyby natomiast zasięgi oddziaływania hałasu lotniczego powiększyły się – to również tereny zabudowy mieszkaniowej mogłyby znaleźć się w ich obszarze.

Dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny obowiązywał w przeszłości dwa razy obszar ograniczonego użytkowania, z roku 2003 – zmieniony w roku 2007, oraz ograniczenia w emisji hałasu lotniczego – z początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku. Obecnie, nie obowiązuje żaden obszar ograniczonego użytkowania dla tego lotniska. Ostatni, uchwalony Rozporządzeniem Wojewody Wielkopolskiego Nr 40/07⁴⁰, z dnia 31 grudnia 2007 r., został uchylony na podstawie postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego, z dnia 6 października 2010 r.

W związku z powyższym, w tym przede wszystkim ponadnormatywnym oddziaływaniem akustycznym hałasu lotniczego dla terenów usług wymagających zapewnienia standardów akustycznych w środowisku – w stanie istniejącym, w ustaleniach projektu planu zapisano nakaz uwzględnienia ograniczeń wynikających z położenia obszaru planu w sąsiedztwie lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.

Na obszarze objętym planem nie występują i nie są planowane inne źródła hałasu, które mogłyby w znaczący sposób wpływać na kształtowanie lokalnego klimatu akustycznego, takie jak linie kolejowe czy obiekty przemysłowe.

Oddziaływanie tzw. pozostałych obiektów i działalności mogącej być źródłem hałasu – związanych z działalnością usługową prowadzoną w budynkach mieszkalnych (która nie wymaga zmiany klasyfikacji terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej na tereny mieszkaniowo-usługowe, zgodnie z przepisami prawa budowlanego⁴¹) lub w budynkach usługowych na terenach zabudowy mieszkaniowej oraz na terenach mieszkaniowo-usługowych czy usługowych – będzie podlegało wymogom obowiązujących przepisów, w tym rozporządzenia o dopuszczalnych poziomach hałasu w środowisku⁴² – w zakresie tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

³⁷ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, tekst jednolity, z późniejszymi zmianami)

³⁸ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826)

³⁹ Mapa akustyczna miasta Poznania wraz z programem ochrony środowiska przed hałasem, Etap I: Mapa akustyczna m. Poznania (2007), Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Poznań, czerwiec 2008, Uchwała Nr XLIII/521/V/2008 Rady Miasta Poznania z dnia 14 października 2008 r. (Dz. U. Woj. Wlkp. z dnia 24 listopada 2008 r. Nr 200, poz. 3281)

⁴⁰ Rozporządzenie Nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań – Krzesiny w Poznaniu* (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 1/2008, poz. 1) straciło moc obowiązującą 15 listopada 2008 r. – zgodnie z postanowieniem Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 6 października 2010 r.; sygn. akt II OSK 548/09

⁴¹ Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2010 r., Nr 243, poz. 1623, tekst jednolity, ze zmianami)

⁴² Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2007 r., Nr 120, poz. 826)

W celu zagwarantowania wymaganych przepisami standardów akustycznych w środowisku dla terenów podlegających ochronie akustycznej na podstawie ustawy⁴³, w ustaleniach planu zapisano nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku: dla terenów **1-4MN** – jak dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, dla terenów **1-4MN/U** – jak dla terenów mieszkaniowo-usługowych, a w przypadku lokalizacji szkół i przedszkoli, szpitali lub domów opieki społecznej – jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów szpitali w miastach i terenów domów opieki społecznej, dla terenów **1-4RM** – jak dla terenów zabudowy zagrodowej, dla terenu **Uo** – jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, dla terenu **1U**, w przypadku lokalizacji szkół i przedszkoli, szpitali lub domów opieki społecznej – jak dla terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów szpitali w miastach i terenów domów opieki społecznej.

Ustalono również nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku (dotyczy sąsiedztwa terenów o różnych dopuszczalnych poziomach dźwięku w środowisku. Ponadto, dopuszczono stosowanie zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach.

Na podstawie przedstawionych wyżej wyników szacunkowych obliczeń akustycznych, nasuwa się generalny wniosek, że należy skutecznie ograniczyć prędkość przejazdu pojazdów samochodowych przede wszystkim analizowanym odcinkiem ul. Głuszyna oraz ul. Sypniewo – do ul. Silniki. Ulice te jednak nie znajdują się w granicach planu. Z przeprowadzonych analiz wynika, że przekroczenia dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży wystąpią nawet przy przejazdach z prędkościami dopuszczalnymi w terenie zabudowanym, odpowiednio w porze dziennej i nocnej. W związku z tym, ograniczenie prędkości ruchu powinno dotyczyć wartości $V = 30-40$ km/godz.

Ponieważ analizowane: ul. Głuszyna i fragment ul. Sypniewo – znajdują się poza granicami planu, dopuszczono stosowanie zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach, znajdujących się w strefach ponadnormatywnego oddziaływania hałasu.

Ochronie przed ponadnormatywnym hałasem samochodowym służyć też będą ustalenia sformułowane w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji, dopuszczające lokalizację dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów układu komunikacyjnego, w tym elementów przeciwhałasowych. Należy oczekiwać, że będą to np. techniczne elementy uspokojenia ruchu na drogach publicznych klasy lokalnej i dojazdowej oraz drogach wewnętrznych.

Z kolei, w celu zapewnienia wymaganych standardów akustycznych w środowisku na terenach o różnych dopuszczalnych poziomach dźwięku, ustalenia planu zawierają zapis mówiący o nakazie uzyskania wymaganych standardów akustycznych na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku.

Podsumowując należy stwierdzić, że zastosowane w ustaleniach planu nakazy i dopuszczenia w dziedzinie akustyki zapewnią wymagane standardy akustyczne w środowisku w obszarze projektu planu oraz w budynkach.

6.5. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz

Ze względu na wartość przyrodniczą terenu objętego granicami planu i terenów z nim sąsiadujących, a także znaczenie jakie teren ten posiada w aspekcie powiązań przyrodniczych terenów cennych przyrodniczo, występujących na obszarze Poznania (element klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta), konieczne jest zachowanie w jak największym stopniu jego cennych walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz zapobieganie procesom wpływającym negatywnie na zachowanie różnorodności biologicznej. Z uwagi na powyższe, omawiany projekt planu wprowadza szereg zapisów umożliwiających skuteczną ochronę walorów przyrodniczych tego terenu przed negatywnymi skutkami ewentualnych zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

Analizowany projekt planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu zasadniczo utrzymuje dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów

⁴³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150, tekst jednolity, z późniejszymi zmianami)

stanowiących o wartości przyrodniczej przedmiotowego obszaru. Utrzymuje on istniejące kompleksy leśne (wyznaczając funkcję **ZL** – tereny lasów), a także ustala zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów **R**. W tym miejscu należy jednak wspomnieć, iż projekt planu dopuszcza dla terenów **R** prowadzenie zalesień zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu, co może nieść za sobą zarówno pozytywne, jak i negatywne skutki (w odniesieniu do bioróżnorodności). Z niekorzystnymi oddziaływaniami na lokalną różnorodność biologiczną związane będzie zalesianie terenów użytkowanych obecnie jako użytki zielone (wypieranie gatunków związanych z siedliskami łąkowymi i wilgotnymi) natomiast zalesianie gruntów ornych związane będzie ze zwiększaniem różnorodności biologicznej. Przewiduje się jednak, że realizacja dopuszczonych w projekcie planu zalesień dotyczyć będzie jedynie terenów gruntów ornych, gdyż ewentualne zalesianie użytków zielonych nie jest rozwiązaniem korzystnym zarówno z ekonomicznego, jak i ekologicznego punktu widzenia.

Rozwiązania przyjęte w projekcie mpzp pozwolą również na zachowanie dotychczasowego charakteru terenu parku dworskiego, zlokalizowanego w sąsiedztwie ul. Głuszyna. Występujący tu starodrzew, któremu towarzyszą niewielkie zbiorniki wodne oraz tereny porośnięte zielenią stanowi miejsce występowania gatunków typowych dla siedlisk o charakterze parkowym. Określenie docelowej funkcji tego terenu jako terenu zieleni urządzonej **ZP** pozwoli więc na zachowanie ważnego elementu wpływającego na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności. Realizacji tych założeń sprzyjać będzie również szczegółowe określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 80% powierzchni terenu) oraz dopuszczenie wprowadzenia nasadzeń zieleni.

Niezwykle ważnym rozwiązaniem przyjętym w projekcie mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu jest wprowadzenie całkowitego zakazu lokalizacji budynków w obrębie terenów lasów (**ZL**), terenów rolniczych (**R**), a także w obrębie terenu zieleni urządzonej (**ZP**). Realizacja tego zapisu zminimalizuje ryzyko zwiększenia udziału powierzchni trwale uszczelnionych, uniemożliwiających podtrzymanie funkcji biologicznych, ograniczy presję antropogeniczną oraz fragmentację terenów stanowiących o szczególnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych doliny Głuszynki. Ograniczenie możliwości ingerencji w granicach wspomnianych terenów pozwoli na zachowanie miejsc bytowania i rozrodu wielu gatunków organizmów żywych, przystosowanych do życia w różnorodnych warunkach siedliskowych (tereny leśne, tereny wilgotnych łąk, siedliska wodne i nadwodne, tereny pól uprawnych itd.).

Szczególnie ważny wpływ w kontekście utrzymania lokalnej bioróżnorodności ma obecność wód powierzchniowych o zróżnicowanym charakterze (cieki wodne, niewielkie zbiorniki, sieć rowów melioracyjnych), zapewniających odpowiednie warunki siedliskowe dla organizmów preferujących siedliska wodne i wilgotne. Projekt mpzp wymaga zachowania wód, cieków i rowów jako otwartych na terenach **ZL** i **R**. Zgodnie z zapisami projektu mpzp zachowana zostanie także ciągłość istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych, z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych. Realizacja tych zapisów umożliwi więc ochronę siedlisk stanowiących o znacznym zróżnicowaniu gatunkowym przedstawicieli lokalnej flory i fauny, a także pozwoli na podtrzymanie łączności lokalnych korytarzy ekologicznych, warunkujących możliwość migracji gatunków w tym rejonie miasta.

Niekorzystne oddziaływanie na lokalną bioróżnorodność o niewielkiej skali i zasięgu pojawiają się natomiast w przypadku realizacji pojedynczych inwestycji na terenach przeznaczonych pod zabudowę, na terenach komunikacyjnych oraz przeznaczonych pod lokalizację elementów sieci infrastruktury technicznej. Realizacja przewidzianych w projekcie planu inwestycji związana będzie z koniecznością usunięcia części istniejącej pokrywy roślinnej, zniszczeniem warstwy próchnicznej gleby oraz trwałym uszczelnieniem powierzchni ziemi w miejscach posadowienia nowych budynków. Zapisy projektu planu wprowadzają ustalenia umożliwiające zachowanie (w pewnym stopniu) zdolności biologicznych także dla terenów przeznaczonych pod zabudowę. Ustalają między innymi minimalną powierzchnię działki budowlanej, maksymalną powierzchnię zabudowy oraz minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w granicach działki budowlanej. Realizacja tych zapisów zapobiegnie sytuacji, w której na terenach zabudowy, na niewielkich działkach budowlanych powstałaby intensywna zabudowa, której towarzyszyłyby znaczne powierzchnie trwale uszczelnione, uniemożliwiające rozwój jakiegokolwiek roślinności oraz stanowiące tereny nieprzyjazne dla lokalnych przedstawicieli fauny.

Czasowe i lokalne negatywne oddziaływanie, wpływające na ograniczenie bioróżnorodności, wystąpią również na etapie realizacji inwestycji, w trakcie którego prowadzone będą prace przy użyciu ciężkiego sprzętu, powodującego utwardzenie powierzchni, a przede wszystkim zniszczenie szaty

roślinnej. Należy jednocześnie zaznaczyć, że oddziaływania te będą miały charakter krótkotrwały i ustąpią po zakończeniu prac realizacyjnych. Ponadto, oddziaływania te w znacznej mierze będą miały charakter odwracalny.

Ponadto, należy zaznaczyć, iż w odniesieniu do wszystkich terenów znajdujących się w granicach analizowanego projektu mpzp, ustalono zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów oraz dopuszczono wprowadzenie nowych nasadzeń drzew w miejscach nie kolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym. Realizacja tych zapisów pozwoli na częściowe zrekompensowanie strat wynikających z lokalizacji nowych, nielicznych inwestycji, jakie zostały dopuszczone zgodnie z ustaleniami projektu planu.

Analizowany projekt mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu, dzięki zaproponowanym zapisom, wpływać będzie korzystnie na zachowanie dotychczasowych walorów krajobrazowych tego terenu. Utrzymanie dotychczasowego sposobu użytkowania w obrębie większości terenów zlokalizowanych na analizowanym obszarze oraz wprowadzenie zakazu lokalizacji budynków na terenach **ZL**, **R** i **ZP** będzie skutecznie chronić przed niekorzystnymi ingerencjami w lokalny krajobraz. W sposób bezpośredni, na zachowanie tutejszego krajobrazu, złożonego z mozaiki siedlisk o różnej charakterystyce, wpływać będzie realizacja zapisu ustalającego ochronę walorów krajobrazowych lasów, polan śródleśnych, łąk, zieleni nieurządzonej i wód.

Zapisy planu, poprzez ograniczenie lub uniemożliwienie wprowadzania elementów dyszharmonizujących przestrzeń, chronią również przed istotną ingerencją w krajobraz analizowanego obszaru. Ustalają między innymi zakaz lokalizacji elementów takich jak: tymczasowe obiekty budowlane (z wyjątkiem terenów **1-4RM** i **3MN**), nowe napowietrzne sieci infrastruktury technicznej, ogrodzenia pełne oraz betonowe i żelbetowe oraz ogrodzenia na terenach komunikacji (z wyjątkiem służących zapewnieniu bezpieczeństwa ruchu drogowego). W przypadku terenów komunikacji zakazano również lokalizacji budynków, ramp, schodów i pochylni obsługujących obiekty położone poza tymi terenami. Ponadto, projekt mpzp dopuszcza także likwidację elektroenergetycznej sieci napowietrznej SN-15kV (kolidującej z planowanym zagospodarowaniem terenu), z jednoczesnym odtworzeniem układu połączeń wyłącznie liniami kablowymi. Na całym obszarze projektu mpzp wprowadzono zakaz lokalizacji magazynów i składów oraz obiektów handlu hurtowego i półhurtowego.

Zgodnie z ustaleniami projektu planu dopuszczono natomiast możliwość lokalizacji: sieci infrastruktury technicznej (z wyjątkiem wspomnianych powyżej nowych sieci napowietrznych), drogowych obiektów inżynierskich, wiat przystankowych na terenach komunikacji, kiosków ulicznych wbudowanych w wiaty przystankowe komunikacji zbiorowej oraz obiektów małej architektury, w sposób nieograniczający ruchu pieszego, rowerowego i konnego oraz niekolidujący z realizacją pozostałych ustaleń planu. W odniesieniu do urządzeń reklamowych, projekt mpzp dopuszcza umieszczanie urządzeń reklamowych wyłącznie na elewacjach budynków usługowych, w miejscach do tego dostosowanych (powierzchnia urządzeń nie może jednak przekraczać 2 m²) oraz ich lokalizację w wiatkach przystankowych. W przypadku szyldów, ograniczono ich powierzchnię (nie większa niż 1 m²) oraz wskazano możliwość ich lokalizacji na budynkach (w miejscach nie przesłaniających elementów i detali architektonicznych) lub na ogrodzeniach. Projekt planu nie wprowadza natomiast ograniczeń w przypadku lokalizacji tablic informacyjnych.

Realizacja założeń analizowanego projektu mpzp przyczyni się do zwiększania walorów krajobrazowych również dzięki realizacji niewielkich inwestycji tj. ścieżki piesze, rowerowe oraz przeznaczone dla rekreacyjnej jazdy konnej. Pojawienie się nowych oraz poprawa jakości istniejących szlaków przyczyni się do uporządkowania w pewnym stopniu kwestii związanych z niekontrolowanym i niewłaściwym rekreacyjnym wykorzystaniem terenów położonych w dolinie Głuszyńki (skupienie ruchu turystycznego w obrębie wyznaczonych w tym celu szlaków). Uporządkowaniu lokalnej przestrzeni sprzyjać będzie również realizacja zapisów ustalających zachowanie na terenach komunikacji spójnego rozwiązania elementów wyposażenia, takich jak: nawierzchnie, latarnie oraz obiekty małej architektury (w granicach poszczególnych terenów), a także zachowania ciągłości powiązań ścieżek pieszych, rowerowych oraz dróg konnych i leśnych elementów z ich przedłużeniami poza granicą planu.

Analizowany projekt planu wprowadza ustalenia, których realizacja wpływać będzie na kształtowanie lokalnych walorów krajobrazowych również na terenach przeznaczonych pod zabudowę. Realizacja zapisów, określających parametry zabudowy tj. maksymalna powierzchnia zabudowy, maksymalna wysokość budynków mieszkalnych, garażowych i gospodarczych czy kształt

połaci dachowych, umożliwi wykształcenie zabudowy o spójnym charakterze i wysokich walorach estetycznych, komponującej się z obecnie istniejącymi budynkami.

Reasumując, większość ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego umożliwi zachowanie cennych walorów krajobrazowych i różnorodności biologicznej, jaką cechuje się analizowany teren, pomimo jednoczesnego wprowadzenia możliwości uzupełnienia dotychczasowego zainwestowania. Zachowanie istniejących, zróżnicowanych siedlisk wpłynie korzystnie również na tereny sąsiednie, które wraz z omawianym obszarem stanowią niezwykle cenny kompleks terenów o wyjątkowych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

6.6. Oddziaływanie na szatę roślinną

Omawiany projekt mpzp nie wprowadza zasadniczych zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów, które mogłyby w sposób znacząco negatywny wpłynąć na kształtowanie lokalnej szaty roślinnej. Utrzymuje dotychczasowe funkcje terenów leśnych, terenów zieleni urządzonej (park w obrębie dawnego założenia dworsko-parkowego) oraz terenów użytkowanych rolniczo, przy czym w przypadku tych ostatnich dopuszcza możliwość prowadzenia zalesień (zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu). Generalnie, realizacja tych ustaleń wpłynie więc korzystnie na zachowanie istniejących siedlisk roślinnych, stanowiących element wpływający na ogólną wartość przyrodniczą analizowanego obszaru, jak również na kształtowanie systemu zieleni całego miasta (klinowo-pierścieniowy system zieleni).

Zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania w obrębie większości terenów, w połączeniu z realizacją zapisów ustalających zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych oraz zachowaniem wód, cieków i rowów jako otwartych (na terenach **ZL** i **R**), pozwoli na zachowanie występujących tu różnorodnych siedlisk roślinnych. Bardzo ważnym czynnikiem, wpływającym na kształtowanie lokalizacji szaty roślinnej jest wprowadzony zakaz lokalizacji zabudowy, odnoszący się do większości terenów położonych w dolinie Głuszyńki. Jego realizacja umożliwi zachowanie dotychczasowego charakteru tych terenów i pozwoli uniknąć negatywnych skutków, związanych z rozwojem zabudowy tj. zniszczenie naturalnie występującej roślinności oraz nadmierne uszczelnienie powierzchni powodujące degradację gleby, stanowiącej element niezbędny dla prawidłowego rozwoju roślin.

Do projektu mpzp wprowadzono również zapis ustalający zachowanie pomnika przyrody – alei kasztanowców, zlokalizowanej w obrębie terenu **1KD-L**, w granicach którego szczegółowo wskazano lokalizację strefy zieleni. Aleja ta (wpisana do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr. 180/49) jest jedynym cennym elementem tutejszej szaty roślinnej, który został objęty ochroną na podstawie przepisów ustawy *o ochronie przyrody*⁴⁴.

Zgodnie z zapisami projektu mpzp zachowany zostanie także park (w granicach terenu oznaczonego jako **ZP**), stanowiący element zabytkowego założenia dworsko-parkowego, w obrębie którego rosną drzewa osiągające niekiedy rozmiary pomnikowe. W celu utrzymania funkcji i charakteru tego terenu, do projektu wprowadzono szczegółowe zapisy określające m.in. minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 80% powierzchni terenu), minimalną powierzchnię nowych działek, a także zapis dopuszczający wprowadzenie nasadzeń zieleni. Czynnikiem, który będzie wpływał korzystnie na zachowanie tego cennego elementu lokalnej szaty roślinnej jest także utrzymanie dotychczasowej funkcji terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących.

Zmian w charakterze szaty roślinnej, wynikających z realizacji zapisów dotyczących ustalenia sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów wyłączonych z zabudowy, można się spodziewać jedynie w przypadku realizacji zapisu dopuszczającego prowadzenie zalesień na terenach **R** (zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu). Wykonanie zalesień doprowadziłoby do zwiększenia areału terenów leśnych i zmiany charakteru roślinności występującej na terenach użytkowanych dotąd rolniczo. W przypadku wprowadzenia zalesień na gruntach ornych działania te miałyby korzystny charakter, gdyż w sposób zauważalny zwiększyłyby różnorodność gatunkową roślin, która w chwili obecnej ogranicza się do monokultur roślin uprawnych i towarzyszącej im roślinności segetalnej. Niekorzystne skutki miałyby natomiast wprowadzenie zalesień na tereny użytkowane obecnie jako łąki kośne, stanowiące w znacznym stopniu o różnorodności biologicznej całego omawianego obszaru. Można jednak założyć, że zalesianie tych gruntów (które zgodnie z zapisami mpzp zostało jedynie dopuszczone) nie będzie stanowiło rozwiązania atrakcyjnego z uwagi na istniejące warunki

⁴⁴ Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220 ze zmianami

środowiskowe oraz przydatność tych terenów do prowadzenia ekstensywnej gospodarki łąkowej. Należy natomiast zauważyć, że utrzymanie prowadzenia na terenach użytków zielonych gospodarki łąkowej, jest założeniem niezwykle ważnym z punktu widzenia zachowania występujących tu dotychczas zbiorowisk roślinnych, gdyż zaprzestanie użytkowania kośnego doprowadziłoby w konsekwencji do ich zaniku.

Nie należy się natomiast spodziewać wystąpienia istotnych niekorzystnych oddziaływań na lokalną roślinność w przypadku realizacji na terenach **ZL, R** oraz **ZP** dopuszczonych ustaleniami projektu mpzp inwestycji tj. drogi wewnętrzne (**ZL, R**), drogi leśne, w tym przeznaczone dla pieszych, rowerzystów oraz rekreacyjnej jazdy konnej (**ZL**), urządzenia turystyczne (**ZL**), ścieżki piesze i rowerowe (**ZP, R** – również przeznaczonych dla rekreacyjnej jazdy konnej) itd. W obrębie większości wspomnianych terenów elementy te aktualnie już funkcjonują, a ewentualne pojawienie się nowych inwestycji w tym zakresie zmniejszy niekorzystny wpływ niekontrolowanej turystyki i rekreacji w obrębie terenów o największej wartości przyrodniczej i krajobrazowej.

Niewielkie negatywne skutki w odniesieniu do lokalnej szaty roślinnej, wystąpią w wyniku realizacji zabudowy (w ramach uzupełnienia zabudowy istniejącej) na terenach, na których jej lokalizacja została dopuszczona (**MN, MN/U, RM, U** i **Uo**). Aby ograniczyć niekorzystne oddziaływania związane z lokalizacją, projekt mpzp wprowadza ograniczenia w zakresie minimalnej powierzchni działki budowlanej i maksymalnej powierzchni zabudowy, określając jednocześnie minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej, jaki musi zostać zachowany w obrębie poszczególnych działek budowlanych. Skala przewidywanych oddziaływań w obrębie wspomnianych terenów będzie niewielka przede wszystkim z uwagi na dotychczasowy stopień przekształcenia tych terenów (nowe budynki pojawiają się głównie w obrębie pojedynczych, niezagospodarowanych działek, sąsiadujących z istniejącą zabudową) oraz charakter występującej tu roślinności (głównie roślinność ruderalna towarzysząca terenom antropogenicznie przekształconym). Pojawienie się nowej zabudowy związane będzie najprawdopodobniej również z wprowadzaniem na te tereny roślinności ozdobnej, nasadzonej w celu zwiększenia walorów estetycznych przydomowych ogrodów.

Niewielki niekorzystny oddziaływanie na szatę roślinną mogą wystąpić również w przypadku realizacji zapisów odnoszących się do zlokalizowanych na analizowanym obszarze terenów komunikacyjnych. Prace przeprowadzane w związku z modernizacją i przebudową terenów dróg będą wymagały użycia ciężkiego sprzętu, który spowoduje czasowe i lokalne zniszczenia roślinności porastającej tereny bezpośrednio sąsiadujące z pasem drogowym. Ze względu na skalę przedsięwzięć, których realizację dopuszczono, a także zaproponowany przebieg szlaków komunikacyjnych (po śladzie istniejących dróg), przewiduje się jednak, że oddziaływanie to będzie miało charakter miejscowy i krótkotrwały i nie wpłynie w sposób istotny na kształtowanie charakteru szaty roślinnej w granicach całego omawianego obszaru. Skutki o podobnym charakterze mogą wystąpić także w przypadku realizacji zapisów dotyczących lokalizacji elementów sieci infrastruktury technicznej w obrębie terenów **E** i **G**.

Projekt mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, poza opisanymi powyżej ustaleniami, odnoszącymi się do poszczególnych terenów, wprowadza także ustalenia dotyczące wszystkich terenów zlokalizowanych w jego granicach. Z punktu widzenia ograniczenia niekorzystnych oddziaływań na lokalną szatę roślinną (jaki mogą się pojawić w wyniku realizacji nielicznych inwestycji), najbardziej istotne są zapisy ustalające zagospodarowanie zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów oraz dopuszczające nowe nasadzenia drzew, w miejscach nie kolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym. Wprowadzanie zieleni na wszystkie tereny wolne od utwardzenia powiększy areał terenów zagospodarowanych zielenią natomiast nasadzenie nowych drzew (w przypadkach opisanych powyżej) pozwoli na częściowe zrekompensowanie strat poniesionych w przypadkach, kiedy usunięcie istniejącej roślinności wysokiej będzie konieczne. W omawianym projekcie mpzp ustalono ponadto lokalizację strefy zieleni na terenie **4MN** (zgodnie z rysunkiem planu).

Reasumując, ustalenia analizowanego projektu planu pozwolą na zachowanie występujących na tych terenach siedlisk roślinnych i nie wpłyną znacząco na kształtowanie różnorodności gatunkowej przedstawicieli lokalnej flory.

6.7. Oddziaływanie na zwierzęta

Ze względu na niewielką skalę zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania większości terenów znajdujących się w granicach obszaru opracowania, nie przewiduje się wystąpienia

znacząco negatywnych oddziaływań na przedstawicieli lokalnej fauny, wynikających z realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp.

Sposób użytkowania i przeznaczenia większości terenów położonych na obszarze doliny Głuszynki (obejmujących lasy, tereny użytkowane rolniczo), stanowiących środowisko życia licznych gatunków zwierząt, zostanie zachowany. Ustalenia projektu planu utrzymują ich dotychczasową funkcję, wprowadzając jednocześnie całkowity zakaz lokalizacji budynków w granicach terenów **ZL**, **R** oraz **ZP**. Uniemożliwienie wprowadzania na te tereny zabudowy oraz innych inwestycji, których realizacja wiąże się ze znaczącymi przekształceniami warunków siedliskowych oraz powiększeniem powierzchni terenów trwale uszczelnionych, pozwoli zatem na zachowanie występujących tu dotąd populacji gatunków zwierząt, związanych z różnorodnymi typami siedlisk. Ponadto, wprowadzenie dla terenów o największej wartości przyrodniczej określonych w projekcie mpzp funkcji, przy jednoczesnej realizacji zapisu ustalającego zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych, pozwoli na utrzymanie sieci istniejących na tych terenach lokalnych korytarzy ekologicznych, umożliwiających swobodną migrację gatunków zarówno w granicach obszaru opracowania, jak i poza nim.

Rozwiązaniem, które może wpłynąć w pewnym stopniu na liczebność oraz różnorodność populacji występujących tu zwierząt jest natomiast dopuszczenie prowadzenia zalesień na terenach **R** (zgodnie z gospodarką leśną i planem urzędnictwa lasu). W przypadku zalesienia znacznych powierzchni użytkowanych obecnie jako grunty rolne nastąpiłoby zwiększenie różnorodności i liczebności gatunków zwierząt związanych z siedliskami leśnymi, kosztem ograniczenia liczebności populacji zwierząt towarzyszących terenom intensywnie użytkowanym rolniczo. Z uwagi na stosunkowo niewielką różnorodność gatunkową przedstawicieli fauny towarzyszącej terenom pól uprawnych, można założyć, że poszerzenie arealu terenów leśnych nie spowoduje w tym przypadku znaczących zmian w różnorodności gatunkowej zwierząt zamieszkujących cały analizowany obszar. Istotnych zmian można się natomiast spodziewać w przypadku ewentualnego zalesiania terenów użytkowanych obecnie jako łąki kośne, stanowiących miejsce występowania zwierząt związanych z terenami podmokłych, okresowo zalewanych łąk. Na terenach tych często występują zwierzęta reprezentujące gatunki coraz rzadziej spotykane w granicach miasta, wrażliwe na zmiany warunków siedliskowych. Wykonanie zalesień na terenach łąk doprowadziłoby zatem do zanikania gatunków zwierząt związanych z terenami otwartymi, charakteryzującymi się specyficznymi warunkami siedliskowymi. Przewiduje się jednak, że zalesienia (których realizacja została w projekcie planu jedynie dopuszczona) wprowadzane będą jedynie w obrębie gruntów o małej przydatności rolniczej, użytkowanych obecnie jako grunty orne lub tereny odłogowane.

Do rozwiązań wpływających korzystnie na utrzymanie dotychczasowych siedlisk przedstawicieli lokalnej fauny należy niewątpliwie ustalenie przeznaczenia obszaru dawnego parku dworskiego oraz terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących jako terenu zieleni urządzonej, oznaczonego na rysunku planu symbolem **ZP**. Utrzymanie charakteru tych terenów m.in. dzięki realizacji zapisu określającego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej oraz dopuszczającego wprowadzenie nasadzeń zieleni (uzupełnienie i wzbogacenie różnorodności gatunkowej flory na tym obszarze) umożliwi zachowanie siedlisk i miejsc żerowania zwierząt reprezentujących gatunki związane z siedliskami parkowymi, w tym licznych gatunków ptaków.

Podobnie jak w przypadku zachowania różnorodności biologicznej, dla utrzymania różnorodności przedstawicieli fauny niezwykle istotna jest realizacja wprowadzonych do projektu mpzp zapisów ustalających zachowanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych, a także zachowanie na terenach **ZL** i **R** wód, cieków i rowów jako otwartych. Obecność wspomnianych powyżej wód powierzchniowych jest konieczna dla zachowania siedlisk życiowych występujących na tych terenach gatunków zwierząt, związanych nierozdzielnie ze środowiskami wodnymi lub charakteryzującymi się znaczną wilgotnością (wynikającą np. z okresowej stagnacji wód).

W przypadku realizacji pozostałych ustaleń projektu planu, dotyczących możliwości uzupełnienia istniejącej zabudowy w obrębie wskazanych w projekcie planu terenów przeznaczonych pod zabudowę oraz realizacji nielicznych inwestycji w zakresie budowy, przebudowy lub rozbudowy układu komunikacyjnego oraz sieci infrastruktury technicznej, nie należy się spodziewać wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań na przedstawicieli lokalnej fauny. Działania te, ze względu na zasięg oraz skalę przewidzianych inwestycji, nie będą związane z koniecznością znaczącego zmniejszenia powierzchni życiowej oraz ograniczenia dostępności do bazy pokarmowej występujących tu zwierząt. Ponadto, w projekcie mpzp wprowadzono zapisy ograniczające intensywność planowanej

zabudowy oraz wymagające zapewnienia odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej, co zminimalizuje straty poniesione w wyniku przekształceń tych terenów.

Rozwiązaniem wpływającym korzystnie na zachowanie miejsc atrakcyjnych dla występujących na analizowanym obszarze gatunków zwierząt jest także ustalenie (w odniesieniu do wszystkich terenów) zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów, lokalizacji strefy zieleni na terenie **4MN** (zgodnie z rysunkiem planu) oraz dopuszczenie nowych nasadzeń drzew, w miejscach nie kolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym.

Podsumowując, realizacja zdecydowanej większości ustaleń analizowanego projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu będzie w sposób korzystny wpływać na utrzymanie większości dotychczasowych miejsc bytowania i żerowania przedstawicieli lokalnej fauny.

6.8. Oddziaływanie na ludzi

Realizacja ustaleń analizowanego projektu mpzp „Dolina Głuszyńki – część C” w Poznaniu nie spowoduje istotnych przekształceń funkcjonalno-przestrzennych na terenach znajdujących się w granicach obszaru opracowania. Zasadniczo, projekt mpzp chroni i zachowuje istniejącą strukturę funkcjonalno-przestrzenną (umożliwiając jedynie zabudowę pojedynczych niezagospodarowanych działek położonych w obrębie istniejących enklaw zabudowy), w związku z czym nie przewiduje się wystąpienia znaczących niekorzystnych oddziaływań na mieszkańców tych terenów.

W celu zapewnienia wyższej jakości życia oraz bezpieczeństwa mieszkańców analizowanego obszaru, niezbędne jest podejmowanie działań pozwalających na zachowanie i właściwą ochronę elementów środowiska przyrodniczego. Działania te są istotne z punktu widzenia ochrony zdrowia mieszkańców miasta (w tym analizowanego obszaru), gdyż wzrost stopnia zanieczyszczenia poszczególnych komponentów środowiska (zwłaszcza powietrza oraz klimatu akustycznego) pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym na wzrost zachorowań i umieralności na skutek poszczególnych chorób. W związku z powyższym konieczne było wprowadzanie do projektu mpzp takich ustaleń, których realizacja pozwoli na zmniejszenie ryzyka zanieczyszczenia środowiska, a co za tym idzie pogorszenie jakości życia mieszkańców danego terenu.

Przedmiotowy projekt mpzp w sposób odpowiedni reguluje kwestie związane z ochroną i kształtowaniem jakości powietrza atmosferycznego, regulacją gospodarki wodno-ściekowej, kształtowaniem terenów zieleni, ochroną przed hałasem czy ochroną walorów krajobrazowych. Wprowadzając poszczególne ustalenia (opisane we wcześniejszych rozdziałach niniejszej prognozy), zmniejsza do minimum negatywny wpływ na jakość życia i zdrowie mieszkańców, jaki mógłby się pojawić (w niewielkiej skali) na skutek powiększenia terenów zabudowanych poprzez uzupełnienie zabudowy istniejącej. Ustalenia projektu planu w sposób bezpośredni wpływają również na poprawę ogólnego poziomu bezpieczeństwa tutejszych mieszkańców, m.in. poprzez wprowadzenie szczegółowych zapisów określających docelowy kształt układu komunikacyjnego, zapewniającego bezpieczny dostęp do terenów znajdujących się w granicy mpzp oraz dopuszczenie robót w zakresie systemu monitoringu wizyjnego oraz systemu służb ratowniczych i bezpieczeństwa publicznego.

Na poprawę komfortu życia mieszkańców wpływać będzie niewątpliwie również rozwój sieci infrastruktury technicznej. Projekt mpzp ustala zapewnienie dostępu do sieci infrastruktury technicznej, powiązanie jej z układem zewnętrznym

Nie należy zatem spodziewać się wystąpienia zwiększonego odczuwalnego, niekorzystnego oddziaływania na ludzi, w związku z realizacją nielicznych, przewidzianych zgodnie z ustaleniami projektu planu inwestycji, obejmujących głównie uzupełnienie istniejącej zabudowy, a także rozbudowę, przebudowę układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej. Ponadto, przewiduje się, że uporządkowany i zadbane krajobraz będzie korzystnie oddziaływał na ludzi i będzie stanowił przyjazne miejsce zarówno dla obecnych, jak i przyszłych mieszkańców tego rejonu miasta.

6.9. Oddziaływanie na obszary Natura 2000 i inne obszary cenne przyrodniczo

Teren objęty granicami planu nie znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów należących do sieci Natura 2000. W granicach obszaru stanowiącego przedmiot niniejszej prognozy znajduje się natomiast fragment dawnego użytku ekologicznego „Głuszyńka”, na terenie którego stwierdzono występowanie cennych siedlisk naturalnych oraz licznych przedstawicieli flory i fauny.

Jedynym elementem, podlegającym ochronie na podstawie zapisów ustawy *o ochronie przyrody*, jest zlokalizowany wzdłuż przebiegającej w kierunku Koninka drogi pomnik przyrody – aleja kasztanowców białych (*Aesculus hippocastanum*).

Obszarami szczególnej ochrony, wchodzącymi w skład sieci Natura 2000, położonymi w najbliższej odległości od obszaru projektu mpzp (zlokalizowanymi w granicach administracyjnych miasta Poznania), są stanowiące element poznańskich fortyfikacji Fort I (Röder) oraz Fort Ia (Royen), zlokalizowane poza północnymi granicami obszaru opracowania (odpowiednio w odległości ok. 5,3 km i 5,5 km od północno-zachodniej granicy obszaru projektu mpzp). Forty te wchodzą w skład obszaru specjalnej ochrony (SOO) o nazwie Fortyfikacje w Poznaniu (symbol PLH300005), ustanowionego na mocy postanowień Dyrektywy Siedliskowej⁴⁵. Ochrona tych obszarów została ustanowiona ze względu na występowanie na terenie fortyfikacji unikatowych stanowisk zimowania wielu gatunków nietoperzy. Należy również nadmienić, że Fort I – Starołęka w latach ubiegłych był objęty formą ochrony – stanowił użytek ekologiczny⁴⁶.

Po zakończeniu II Wojny Światowej poznańskie forty przestały pełnić funkcje militarne i zostały zaadoptowane na potrzeby prowadzenia innej działalności (pełniły głównie funkcje magazynowe). Sposób ich wykorzystania nie powodował dużej uciążliwości dla poszczególnych elementów środowiska naturalnego, co pozwoliło uchronić walory przyrodnicze tych terenów. Fort I należy do najlepiej zachowanych elementów umocnień zewnętrznego pierścienia fortyfikacji. Szata roślinna fortu ma charakter spontaniczny i jest tworzona przez wiele cennych gatunków roślin. Bogactwo naturalne występujących tu roślin ma olbrzymią wartość przyrodniczą wpływającą również na różnorodność przedstawicieli fauny. Korzystne warunki siedliskowe sprawiają, że na terenie fortów występuje wiele cennych gatunków płazów, gadów, ptaków i ssaków. Najważniejszymi z nich są nietoperze, które w poznańskich fortyfikacjach znalazły doskonałe miejsce do zimowania. Właśnie ze względu na ich obecność tereny poznańskich fortów zostały włączone w skład sieci Natura 2000. Wśród gatunków nietoperzy zimujących w poznańskich fortach znalazły się gatunki wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt oraz Europejskiej Czerwonej Listy Zwierząt i Roślin Zagrożonych Wyginięciem w Skali Światowej. Na terenie Fortu Ia stwierdzono występowanie nocka rudego (*Myotis daubentonii*), nocka Natterera (*M. nattereri*), mrocza późnego (*Eptesicus serotinus*), gacka brunatnego (*Plecotus auritus*), gacka szarego (*P. austriacus*) oraz mopka (*Barbastella barbastellus*). Na terenie Fortu I (będącego jednym z kilku stanowisk w Polsce, w obrębie którego stwierdzana liczebność osobników nietoperzy przekracza 500), poza wspomnianymi powyżej gatunkami, odnotowano również obecność gatunków takich jak: nocek duży (*Myotis myotis*), nocek Bachsteina (*M. bachsteini*), nocek wąsatek (*M. mystacinus*), nocek Brandta (*M. brandtii*), nocek łydkowłosy (*M. dasycneme*) oraz mrocza posrebrzanego (*Vespertilio murinus*). Ponadto, należy wspomnieć, że na terenie Fortu I, w roku 2001, stwierdzono obecność 1051 osobników nietoperzy⁴⁷.

Przewiduje się, że realizacja zapisów analizowanego planu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu nie będzie przyczyną pojawienia się niekorzystnych oddziaływań wpływających na wspomniane obszary Natura 2000 oraz nie będzie stanowiła jakiegokolwiek zagrożenia dla zachowania siedlisk nietoperzy. Projekt planu zachowuje w znacznej mierze dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni otwartej i terenów leśnych położonych w dolinie Głuszynki, dopuszczając jedynie realizację nielicznych inwestycji obejmujących uzupełnienie istniejącej zabudowy oraz rozbudowę, budowę lub przebudowę układu komunikacyjnego i sieci infrastruktury technicznej. Powyższe inwestycje nie będą stanowić przyczyny pojawienia się czynników wpływających negatywnie na zachowanie cennych siedlisk nietoperzy i mogących pogorszyć stan lokalnego środowiska przyrodniczego.

W odległości ok. 5-6 km od granic obszaru opracowania znajduje się również obszar Natura 2000 „Ostoja Wielkopolska” PLH 300010, położony poza granicami administracyjnymi miasta Poznania. Obszar ten został objęty ochroną przede wszystkim ze względu na różnorodność występujących tu przedstawicieli flory i fauny oraz obecność różnorodnych siedlisk (17 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Analizowany projekt planu zakłada utrzymanie

⁴⁵Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory

⁴⁶powołany na podstawie uchwały Nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994 r. w sprawie: utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12, poz. 126 ze zmianami), która straciła moc na skutek wejścia w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21)

⁴⁷The agreement on the conservation of populations of european bats (EUROBATS), Report on the implementation of the Agreement in Poland 2003-2005, Ministerstwo Środowiska, Warsaw, April 2007

dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania większości terenów oraz ogranicza maksymalnie możliwość wprowadzania nowej zabudowy, co pozwala założyć (podobnie jak w przypadku wspomnianych powyżej obszarów włączonych do sieci Natura 2000), że realizacja jego ustaleń nie będzie stanowić przyczyny wystąpienia niekorzystnych oddziaływań w odniesieniu do obszaru Natura 2000 „Ostoja Wielkopolska”.

Realizacja ustaleń projektu mpzp nie wpłynie w sposób negatywny również na zlokalizowany w granicach omawianego obszaru pomnik przyrody – aleję kasztanowców białych (*Aesculus hippocastanum*). Projekt planu uwzględni konieczność ochrony tego cennego elementu środowiska poprzez ustalenie jego zachowania oraz wyznaczenie w jego obrębie strefy zieleni (zgodnie z rysunkiem planu). Czynnikiem wpływającym korzystnie na zachowanie znajdującego się w granicach obszaru opracowania fragmentu pomnikowej alei drzew jest także ograniczenie zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących (znajdujących się w granicach projektu planu).

Z uwagi na charakter oraz zasadnicze założenia projektu mpzp nie przewiduje się również wystąpienia niekorzystnych oddziaływań w odniesieniu do zachowania terenów charakteryzujących się dużą wartością przyrodniczą, stanowiących niegdyś fragment użytku ekologicznego „Głuszynka”. Nieliczne inwestycje, obejmujące przede wszystkim uzupełnienie zabudowy w obrębie pojedynczych, niezagospodarowanych działek w sąsiedztwie ul. Głuszyna, nie będą stanowić zagrożenia dla zachowania siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony dawnego użytku ekologicznego. Ograniczenie ilości dopuszczonych na tych terenach inwestycji oraz realizacja ustaleń w zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego pozwoli na utrzymanie wartości przyrodniczej terenów stanowiących niegdyś fragment użytku ekologicznego „Głuszynka”.

Reasumując, realizacja ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu nie będzie w sposób niekorzystny oddziaływać na obszary Natura 2000 (znajdujące się w znacznym oddaleniu od obszaru opracowania) oraz na tereny położone w granicach dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka”. Nie przewiduje się również wystąpienia niekorzystnych oddziaływań (wynikających z realizacji ustaleń mpzp) na zlokalizowany w granicach omawianego obszaru pomnik przyrody.

6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Realizacja ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu nie będzie przyczyną występowania niekorzystnych oddziaływań w odniesieniu do istniejących w granicach wspomnianego obszaru elementów dziedzictwa kulturowego.

Zgodnie z zapisami projektu planu ochronie podlegać będą zabytki w strefach stanowisk archeologicznych (wskazanych na rysunku planu), jak również zespół dworsko-parkowy, wpisany do rejestru zabytków pod numerem A317 (wskazany na rysunku planu). W zakresie działań mających na celu ochronę wspomnianego powyżej zespołu dworsko-parkowego projekt mpzp ustala zachowanie bryły i elewacji budynku dworu na terenie **2MN/U**. Dopuszcza także odtworzenie bryły i elewacji budynku na terenie **3MN/U** oraz układu historycznych ścieżek, alei i nasadzeń drzew i krzewów na terenie **ZP**.

Reasumując, realizacja przywołanych powyżej ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, odnoszących się do zlokalizowanych na analizowanym obszarze obszarów i obiektów o znacznej wartości historycznej i kulturowej.

6.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania na istniejące na przedmiotowym obszarze dobra materialne na skutek realizacji ustaleń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu. Skala dopuszczonych do realizacji inwestycji oraz koniecznych do przeprowadzenia robót nie będzie stwarzała ryzyka uszkodzenia lub innego niekorzystnego oddziaływania w odniesieniu do istniejących dóbr materialnych. Wprowadzenie nowych inwestycji, obejmujących lokalizację nowej zabudowy (na nielicznych, niezagospodarowanych działkach w rejonie ul. Głuszyna i ul. Sypniewo), wpisującej się w charakter dotychczasowej zabudowy, a także budowa, rozbudowa i przebudowa układu komunikacyjnego oraz sieci infrastruktury technicznej, przyczyni się natomiast do wzrostu ilości dóbr materialnych oraz poprawy jakości życia mieszkańców omawianego terenu.

6.12. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego projektu planu miejscowego nie spowoduje oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień planu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska⁴⁸ przez zobligowane do tego instytucje. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.*

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowy Instytut Geologiczny, Prezydent Miasta Poznania, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. *Prawo wodne*.

Do najważniejszych skutków realizacji ustaleń planu miejscowego należeć będzie zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania w przypadku znacznej części terenów, uniemożliwienie rozwoju enklaw nowej zabudowy na terenach niezabudowanych, znajdujących się w granicach dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Głuszyna”, umożliwienie uzupełnienia zabudowy istniejącej oraz rozwój sieci infrastruktury technicznej i modernizacja układu komunikacyjnego. W kontekście ustaleń omawianego w prognozie projektu planu, niezwykle istotne będzie zatem monitorowanie sposobu realizacji ustaleń mpzp, ze szczególnym naciskiem na następujące zagadnienia:

- realizacja ustaleń nakazujących utrzymanie ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych,
- zachowanie wód, cieków i rowów jako otwartych (na terenach lasów oraz terenach rolniczych),
- realizacja ustaleń w zakresie zachowania określonych parametrów zabudowy na terenach, na których dopuszczono jej realizację,
- sposób postępowania z wytworzonymi na obszarze opracowania ściekami, w szczególności w okresie poprzedzającym docelową realizację kanalizacji sanitarnej,
- sposób realizacji ustaleń określających zasady zagospodarowania wód opadowych i roztopowych,
- ocena zgodności wyposażenia terenów w infrastrukturę techniczną,
- respektowanie zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko (z wyjątkiem dopuszczonych ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej).

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKTOWANYM DOKUMENCIE

Możliwość rozważania różnego rodzaju sposobu zagospodarowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, została ograniczona w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”, które określa przeznaczenie terenów znajdujących się w granicach analizowanego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. W związku z powyższym ilość możliwych do wprowadzenia

⁴⁸ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 roku o *Inspekcji Ochrony Środowiska*

alternatywnych sposobów zagospodarowania tego obszaru była znacznie ograniczona. Nie mniej jednak, na etapie prowadzenia prac planistycznych, rozważano możliwość wprowadzenia rozwiązań alternatywnych w stosunku do rozwiązań zaproponowanych w ostatecznej wersji projektu planu.

Rozwiązania te dotyczyły przede wszystkim określenia szczegółowej, docelowej funkcji terenów obejmujących obszar dawnego założenia dworsko-parkowego w Głuszynie-Piotrowie, w skład którego wchodziły budynki zabytkowe oraz teren parku. Ostatecznie, jako najbardziej korzystne z punktu widzenia zachowania przyrodniczych jak i kulturowych walorów tego terenu uznano rozwiązanie zaproponowane w projekcie planu (wyznaczenie terenu **ZP** oraz terenów **2-4MN/U** obejmujących istniejące budynki). Należy zaznaczyć, iż wnioskowane przez właściciela nieruchomości przeznaczenie części terenów (zlokalizowanych poniżej terenu założenia dworsko-parkowego) pod lokalizację terenów zabudowy mieszkaniowej zostało odrzucone z uwagi na jego niezgodność z zapisami „Studium...”.

W trakcie prac projektowych rozważano również możliwość poszerzenia zasięgu zabudowy mieszkaniowej (teren oznaczony na rysunku planu jako **1MN**) w kierunku południowym. Rozwiązanie to stanowiło przedmiot wniosków składanych przez właścicieli nieruchomości zlokalizowanych na tym obszarze, jednakże z uwagi na niezgodność z zapisami „Studium...” oraz kolizję z koniecznością zapewnienia ochrony cennych przyrodniczo terenów doliny Głuszynki (w tym terenów dawnego użytku ekologicznego „Głuszynka”) zostało odrzucone.

Wprowadzenie odmiennej funkcji rozważano także w odniesieniu do terenu oznaczonego na załączonym rysunku projektu planu jako **2U**. Ostatecznie, z uwagi na brak innych obiektów usługowych, dostępnych dla mieszkańców okolicznej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej (w granicach projektu planu), jak i użytkowników znajdującego się poza obszarem opracowania ROD „Sypniewo”, zdecydowano o utrzymaniu dotychczasowej funkcji w obrębie istniejącego na tym terenie budynku. Należy jednocześnie podkreślić, iż możliwość taka została przewidziana w zapisach „Studium...”.

Alternatywne rozwiązania dotyczyły także określenia docelowej funkcji terenu oznaczonego na rysunku projektu planu jako **4R**. W tym przypadku rozważano możliwość dopuszczenia lokalizacji na tych terenach funkcji usługowych, z uwagi na wnioski właścicieli dotyczące lokalizacji stawów hodowlanych. Ostatecznie jednak zdecydowano o wyznaczeniu tego terenu jako terenu rolniczego, w obrębie którego dopuszcza się lokalizację urządzeń budowlanych związanych z prowadzeniem działalności rolniczej – stawów rybnych. Takie rozwiązanie pozwala uwzględnić wnioski właścicieli przy jednoczesnym ograniczeniu ryzyka wprowadzania na te tereny obiektów usługowych, których funkcjonowanie mogłoby w sposób istotny wpłynąć na charakter oraz sposób ich zagospodarowania.

Z uwagi na istniejącą sieć dróg, zapewniającą właściwą obsługę wszystkich terenów znajdujących się w granicach analizowanego obszaru, nie rozważano rozwiązań alternatywnych w zakresie kształtu układu komunikacyjnego.

Reasumując, rozwiązania zaproponowane w analizowanym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu, zostały uznane za najbardziej optymalne w kontekście uwzględnienia potrzeb mieszkańców, jak i konieczności ochrony i zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych tych terenów.

9. WNIOSKI

Jak wykazano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, realizacja ustaleń projektu mpzp pozwoli na zachowanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania w obrębie większości analizowanych terenów, a co za tym idzie wpłynie korzystnie na zachowanie znaczących walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Przyjęcie takich docelowych rozwiązań jest niezwykle ważne w kontekście położenia analizowanego obszaru oraz funkcji, jaką pełni w kształtowaniu systemu zieleni całego miasta Poznania (element klinowo-pierścieniowego systemu zieleni). Ewentualne niekorzystne oddziaływania, jakie mogą wystąpić w wyniku realizacji nielicznych, dopuszczonych zgodnie z ustaleniami mpzp inwestycji, nie będą wpływać w sposób znaczący na poszczególne komponenty środowiska, głównie z uwagi na ich niewielką skalę oraz charakter.

Do najważniejszych założeń projektu mpzp „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu należy niewątpliwie wprowadzenie zakazu lokalizacji zabudowy na terenach **ZL**, **R** i **ZP**, stanowiących ponad 95% powierzchni obszaru objętego granicami projektu planu, a także utrzymanie ich dotychczasowej funkcji (za wyjątkiem terenów **R**, dla których dopuszcza się prowadzenie zalesień zgodnie z gospodarką leśną i planem urządzenia lasu). Konieczność utrzymania dotychczasowej funkcji

wspomnianych terenów oraz ich ochrony przed zabudową wynika z uwarunkowań lokalnych i ponadlokalnych odnoszących się do całego analizowanego obszaru, w tym z faktu współtworzenia klinowego systemu zieleni miejskiej oraz występowania siedlisk i gatunków, podlegających niekiedy ochronie prawnej.

Zgodnie z zapisami omawianego projektu mpzp, lokalizacja nowych budynków umożliwiona została jedynie w obrębie istniejących obecnie enklaw zabudowy. Poza szczegółowymi ustaleniami określającymi parametry i wskaźniki kształtowania zabudowy, przedmiotowy projekt planu porządkuje również zagadnienia związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi, gospodarką wodno-ściekową oraz rodzajem paliw dopuszczonych do stosowania w instalacjach grzewczych, pozwalając w ten sposób na ograniczenie negatywnego oddziaływania terenów już zainwestowanych na obszary o znacznej wartości przyrodniczej i krajobrazowej. Warunkiem niezbędnym dla ograniczania ewentualnych, negatywnych skutków oddziaływania na środowisko, związanych z funkcjonowaniem w granicach projektu mpzp zabudowy, będzie zatem precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń planu miejscowego i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów odrębnych.

Projekt planu zawiera szczegółowe zapisy, zapewniające ochronę istotnych elementów środowiska przyrodniczego. Dotyczą one m.in.:

- zachowania pomnika przyrody – alei kasztanowców, wpisanego do Wojewódzkiego Rejestru Pomników Przyrody pod nr. 180/49, wskazanego na rysunku planu,
- ochrony walorów krajobrazowych lasów, polan śródleśnych, łąk, zieleni nieurządzonej i wód,
- dopuszczenia nasadzenia drzew w miejscach niekolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym,
- zachowania ciągłości funkcjonowania istniejącego systemu wód powierzchniowych i rowów melioracyjnych (z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji budowli hydrotechnicznych i urządzeń melioracji wodnych),
- zachowania wód, cieków i rowów jako otwartych – na terenach **ZL** i **R**,
- ustalenia odprowadzania ścieków bytowych i przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej, z dopuszczeniem do czasu jej realizacji, odprowadzenia ich do szczelnych zbiorników bezodpływowych,
- zakazu lokalizacji przydomowych oczyszczalni ścieków,
- szczegółowego określenia zasad zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w obrębie poszczególnych terenów,
- zaopatrzenia w wodę pitną z sieci wodociągowej,
- zakazu lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem dopuszczonych ustaleniami planu oraz inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej,
- zakazu stosowania pieców i trzonów kuchennych na paliwo stałe, z wyjątkiem paliw odnawialnych z biomasy,
- dopuszczenia wykorzystania nadmiaru mas ziemnych, pozyskanych podczas prac budowlanych, w obrębie terenu,
- zagospodarowania zielenią wszystkich wolnych od utwardzenia fragmentów terenów,
- dopuszczenia nasadzeń drzew, w miejscach niekolidujących z istniejącą i projektowaną infrastrukturą techniczną oraz układem komunikacyjnym.

W projekcie planu zawarto również szereg ustaleń, których realizacja ma zapewnić właściwy klimat akustyczny w granicach obszaru opracowania, w tym m.in.: zapisy ustalające nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach, dla których zachowanie standardów akustycznych jest wymagane, nakaz uzyskania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na granicach z terenami o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku, a także dopuszczające stosowanie zasad akustyki budowlanej i architektonicznej w budynkach. Na kształtowanie klimatu akustycznego korzystnie wpłynąć będzie również realizacja zapisu dopuszczającego stosowanie technicznych elementów uspokojenia ruchu na drodze publicznej **1KD-L** i drogach wewnętrznych **1-3KDW** oraz dopuszczającego lokalizację – na terenach komunikacyjnych – dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów układu komunikacyjnego, w tym elementów przeciwhałasowych.

Z punktu widzenia ochrony walorów krajobrazowych omawianego obszaru niezwykle istotne jest ustalenie ochrony walorów krajobrazowych lasów, polan śródleśnych, łąk, zieleni nieurządzonej i wód. Obecność różnorodnych siedlisk, obejmujących obszary o znacznej powierzchni, w dużym

stopniu stanowi o wyjątkowych walorach krajobrazowych całej doliny Głuszynki, Ponadto, projekt planu zawiera ustalenia w zakresie zakazu lub ograniczenia możliwości lokalizacji na terenach elementów zagospodarowania dysharmonizujących walory krajobrazowe, tj.: tymczasowe obiekty budowlane, ogrodzenia pełne oraz betonowe i żelbetowe, nowe napowietrzne sieci infrastruktury technicznej czy reklamy. Dopuszcza natomiast lokalizację drogowych obiektów inżynierskich, tablic informacyjnych, a także (z pewnymi ograniczeniami) sztyldów oraz obiektów małej architektury.

Reasumując, wprowadzenie wymienionych powyżej ustaleń, pozwoli na ochronę cennych z przyrodniczego punktu widzenia terenów oraz zapobiegnie intensyfikacji procesu poszerzania arealu terenów przeznaczonych pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, jaki można zaobserwować w rejonie całego miasta, jak również na terenach gmin ościennych. Zaznaczyć jednak należy, że warunkiem niezbędnym dla realizacji założeń analizowanego planu miejscowego, będzie precyzyjne wyegzekwowanie jego ustaleń i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów odrębnych.

10. STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Obowiązek jej opracowania wynika bezpośrednio z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* oraz z ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*.

Zasadniczym celem prognozy oddziaływania na środowisko jest diagnoza obecnego stanu środowiska oraz wskazanie potencjalnego oddziaływania realizacji ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na środowisko przyrodnicze, przy uwzględnieniu jego poszczególnych komponentów, w tym: powierzchni ziemi, warunków wodnych, różnorodności biologicznej, krajobrazu, szaty roślinnej i zwierząt, powietrza, klimatu akustycznego. W prognozie wzięto również pod uwagę oddziaływanie realizacji ustaleń projektu mpzp na ludzi, dobra materialne, a także dziedzictwo kulturowe.

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu. Projekt planu miejscowego opracowywany jest na podstawie uchwały Nr XLIX/643/V/2009 Rady Miasta Poznania z dnia 10 lutego 2009 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu” w Poznaniu. Obszar objęty granicami projektu planu położony jest w peryferyjnej, południowo-wschodniej części miasta i w znacznej części stanowi fragment doliny Głuszynki, zawierającej się między Głuszyną, Piotrowem a Daszewicami. Całkowita powierzchnia obszaru stanowiącego przedmiot niniejszej prognozy wynosi ok. 232 ha.

Prognoza składa się z ośmiu części. W pierwszej z nich omówiono podstawy formalno-prawne, metodologię oraz zasadność jej sporządzania. W drugiej części omówiono położenie przedmiotowego obszaru w przestrzeni miasta i stan jego obecnego zagospodarowania. Scharakteryzowano również poszczególne elementy środowiska przyrodniczego oraz ich wzajemne powiązania, w tym rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki gruntowe, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby czy klimat lokalny. Określono także stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych oraz lokalnego klimatu akustycznego.

W trzeciej części prognozy zwrócono uwagę na występujące na analizowanym obszarze problemy ochrony środowiska, związane z zagadnieniami regulowanymi w projekcie planu, dotyczące m.in. konieczności ochrony siedlisk cennych z przyrodniczego punktu widzenia (położonych w granicach dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego oraz użytku ekologicznego), ochrony przed zabudową terenów w dolinie Głuszynki, a także zagrożeń wynikających z położenia części analizowanych terenów w obszarze szczególnego narażenia na zanieczyszczenie wód azotem ze źródeł rolniczych, obszarze szczególnej ochrony czwartorzędowego zbiornika wód podziemnych Dolina Kopalna Wielkopolska (GZWP 144) oraz w sąsiedztwie lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny. Jako źródło zagrożeń dla zachowania walorów przyrodniczych i krajobrazowych przedmiotowego obszaru wskazano także proces intensyfikacji zabudowy terenów sąsiadujących z obszarem objętym projektem planu.

W czwartej części szczegółowo omówiono cel i zapisy projektu planu. Wskazano również ich powiązania z zapisami „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania”. Przedstawiono także potencjalne skutki dla środowiska i przestrzeni, jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu.

W piątej części omówiono podstawowe cele ochrony środowiska, formułowane na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, a także wskazano, w jaki sposób będą one realizowane w oparciu o ustalenia przedmiotowego projektu planu. Część szósta zawiera analizę prawdopodobnych oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska, jakie mogą wystąpić na skutek realizacji ustaleń projektu planu. W tej części wskazano też rozwiązania mające na celu zapobieganie i ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego planu.

W siódmej części odniesiono się do zagadnień związanych z analizą skutków realizacji postanowień planu miejscowego, wskazując na najbardziej istotne zagadnienia, jakie powinny być monitorowane w przyszłości, natomiast w części ósmej opisano rozwiązania alternatywne, jakie rozważano podczas prac nad projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Dolina Głuszynki – część C” w Poznaniu.